הצופה

ב"ה, יום שישי, כ"ז ניסן תשל"ד (19.4.1974)
שנה ל"ו — גליון 11653 — המחיר 120 אגורה

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר־אילן ז"ל

JORDAN

הנהלת המפד"ל: המצב במדינה כיום מחייב הקמת ממשלה על בסיס רחב

מאת סופרנו לענייני מפלגות

הנהלת המפד"ל קובעת, כי בשעה זו המחייבת אחדות בעם ובמדינה, הסכנות המדיניות־בטחוניות האורבות למדינה והרשביה מאז מלחמת הכיפורים אשר לא נפסקה... עד היום הזה, הצבון בו הולכים וגוברים מעשי האיבה היהודים מצד הסורים — מחייבת הי... עתה המדינית של ממשלה בבסיס רחב, שתהיה מקובלת על מרבית תושבי המדינה, הזוכה באימונם, ותנהיג את העם לקראת המבחנים הצפויים בעתיד הקרוב והרחוק.

תוך גישה עקרונית זו מטילה ההנהלה על ועדה המו"מ לבוא בדברים עם נציגי כל הסיעות בכנסת, כדי להקים ממשלת חירום לאומית. על הוועדה לדווח להנהלה על תוצאות המגעים בישיבה הקרובה של ההנהלה אשר צריכה להתכנס לא יאוחר מאשר תוך שבועיים.

החלטות אלו נתקבלו אתמול בישיבת הנהלת המפד"ל בתום ויכוח שרוב הדוברים בו חייבו הקמת ממשלת אחדות לאומית.

חברי ועדת המו"מ הם השרים בורג ורפאל, חה"כ ורהפטיג, המזכ"ל אוסטרי, מזכ"ל המפד"ל, צבי ברנשטיין, מרכז הוועדה הפוליטית של „הקיבוץ הדתי", שלמה לוי ובענייני הפועה"מ יחליף מזכ"ל הפוהמ"מ, ר' ברנגוט את מזכ"ל המפד"ל, צ. ברנשטיין.

ההחלטות נתקבלו ללא התנגדות ובהימנעות שלושה, והן הובאו בפני ההנהלה כהמלצת הסיעה בכנסת.

פתח את הדיון מזכ"ל המפד"ל, צבי ברנשטיין, שהטעים, כי יש לשלול את ההצעות בדבר הקדמת הבחירות לכנסת.

בנמקו את עמדתו הסביר מר ברנשטיין, כי הבחירות התקיימו אחרי המלחמה של יום הכיפורים, היינו: אחרי שהמחדל כבר היה לעיני הבוחרים. המסקנות החלקיות של ועדת אגרנט, וידושן באופי האופוזיציוני, ולא בכך שהיו מחדלים וכי הי... ממשלה ובעיקר אלה שהיו אחראים לבטחון המדינה, חייבים ליתן עליהם את הדין. „ואמנם, כי שהציבור חשב עליהם כך — אכן נענש על ידי הבוחר. ולא עוד אלא שלא מעטים מהבוחרים אף הסיקו מסקנות והצביעו למען רשימות ו/או אנשים שייטיבו לדעתם לנהל את המדינה". הוסיף כי אחרי הבחירות הורכבה ממשלה חדשה שלחלק מהשרים שבה היה כל קשר לממשלת המחדל; הוועדה טרם סיימה תפקידה הרי לא יעלה על הדעת שאחרי כל פרק ממסקנותיה יתקיימו בחירות חדשות!

להלן אמר כי מצדדי הבחירות טוענים שיש לפתוח את הרשימות, לקיים שידוד מערכות פנימי במפלגות באמצעות בחירות דימוקרטיות. „אך, ראשית, דבר זה מצריך זמן לא קצר. אך מה שנוגע לנו — הרי לפני שנה וחצי בלבד קיימנו בחירות דימוקרטיות. אשר לטענה כי — ישנן קבוצות קטנות שעד עתה לא היו פעילות בחיים הפוליטיים הן החליטו להתערב בהן, אמר כי „כל הכבוד על נכונות אצילה זו אך יתכבדו ויחכו עד מועד הצורך" אמיתיים של הבחירות. האחרון אירוע: מי יערוב לנו כי אמנם בחירות יפתרו את המשבר הפרלמנטארי ובעיקר החברתי שהמדינה נתונה בהם? כי שמכביר את המדינה רשאי לפקפק בכך?"

עם זאת הטעים מר ברנשטיין כי האלטרנטיבה לבחירות אינה בשום אופן, השארת המצב הקיים השארת הממשלה מצומצמת במתכונתה הנוכחית.

מר ברנשטיין קרא לדרוש בתוקף „הרבה מעבר לנוסח של הצהרת" כוונות, הקמת ממשלת חירום לאור... בית שהיא הכרחית לגופה; סובה לעניין שלמות מפלגתו ותחזיר לנו את כבודנו למקרה שלא יהיה מנוס בבחירות חדשות".

עם זאת הבהיר כי „כמובן שלא נתעלם גם עתה מבעיית „מיהו יהודי" ... במו"מ הקואליציוני המתחדש נד... שיש להבוע קידום הפתרון היסודי.

שר הדתות ד"ר יצחק רפאל אמר כי, על המפד"ל ליזום, להשפיע ו לשדל למען הקמת ממשלת אחדות

(סוף בעמוד 2)

חיל האוויר תקף את הסורים באיזור החרמון במשך 5 שעות

לאויב נגרמו פגיעות בחיילים ובסוללות טילים ● חייל צה"ל נפצע קל ● נתגלתה גופת חייל שנפגע באש סורית

מאת סופרנו הצבאי

כוח מטוסים גדול של חיל האוויר תקף אתמול במשך חמש שעות את הסורים באיזור החרמון. לסורים נגרמו אבידות ופגיעות בחיילים, עמדות תותחים ומרגמות, ברכב וציוד צבאי. הסורים הגיבו בתקיפה אווירית שבמהלכה לפנות ערב ע"י 14 מטוסים ב... בד, חייל צה"ל אחד נפצע קל.

תקיפת מטוסי חיל האוויר החלה אתמול בשעה 11.30 לפני הצהרים ונמשכה עד 4.30 אחה"צ, לסירוגין. בתקיפה השתתפו כמה עשרות מטוסים, שתקפו את הכוח הסורי שבהר החרמון ולמרגלותיו, עמדות חפורות, מרגמות, תותחים וציוד הנדסי שריכזו הסורים שוב בימים האחרונים לעבודות סלילת הדרך אל המוצבים בהר. כידוע נפגע ציוד הנדסי צבאי בתקיפה הקודמת של חיל האוויר בתחילת השבוע ועתה יחדשו הסורים את מאמציהם להשלים את העבודות.

המטוסים דיווחו על פגיעות טובות במטרות הסוריות. משטח האויב נורו על מטוסינו אש נ. מ. וכן טילי כתף מסוג „סטרלה". אך הם לא פגעו וכל מטוסינו חזרו בשלום. חיל האוויר הסורי לא ניסה להת... ערב במשך כל שעות התקיפה, אך ב־5 לפנות ערב הגיבו הסורים בהתקפות אוויר נגדית. 14 מטוסים

(סוף בעמוד 2)

היוונים ימתיקו גזר דינם של 2 הטירוריסטים

אתונה, 18 (עיר). — השלטונות המשפטיים היווניים החליטו היום לדון מחדש במצבם של שני הטירוריסטים הערביים, שנידונו למיתה באשמת התקפה שביצעו בנמל התעופה של אתונה, ואשר בה נהרגו חמישה אנשים ו־45 נפצעו.

קופת תגמולים
מרכזית ליד
בנק דיסקונט

בשתי דקות דומי"ה, בעצרות־זכרון ותפילה העלתה ישראל את זכר השואה והגבורה

צפירת אבל בת שתי דקות שהושמעה אתמול בבקר, פתחה את יום הזכרון לשואה ולגבורה במלאות 29 שנה לחיסול מיגור הנאצים באירופה. התנועה והמלאכה שבתו בעת הישמע הצפירה והמדינה התייחדה עם זכר קרבנות השואה. דגל הלאום הורד לחצי התורן.

אלפים רבים באו לאוהל „יזכור" ב„יד ושם" ולמוזיאון השואה בירושלים בה מתוארים תולדות השואה למן עלות הנאצים לשלטון ומעשיהם בארצות הכיבוש באירופה, שבהן נטבחו שישה מיליון יהודים.

ליד „עמוד הגבורה" המתנשא על פסגת הר הזכרון ניצבו במשך כל היום משמרות כבוד מקרב לוחמי הגיטאות, הפארטיזאנים ואסירי מחנות לשעבר ששרדו מן התופת הנאצית.

עטרות רבות של זרי פרחים הונחו למרגלות „עמוד הגבורה" בשם מוסדות המדינה, צה"ל, משטרת ישראל, ארגונים ומוסדות ציבור, התאחדויות עולי הארצות השונות ו... מוסדות ההשכלה הגבוהה.

אסיפות ועצרות אזכרה והתייחדות התקיימו במוסדות שונים בבירה, ועצרת מרכזית נערכה מטעם הסתדרות העובדים הכללית בבית מרכזת פועלי ירושלים, בה השתתפו נציגי מוסדות ההסתדרות וחברי ועדי עובדים בבירה.

דברים על השואה ולקחה השמיע מר משה יובל מדיני במשרד החוץ וחברי הנהלת „יד ושם", וכר ניסן הד־פז ראש המחלקה להרבות במועצת הפועלים.

ניצולי קהילות יהדות פולין התייחדו עם זכר יקיריהם 1500 ניצולי שואה מפולין, התייחדו אתמול עם זכר יקיריהם ביער הקדושים של הקרן הקיימת באשתאול. בעצרת, שנערכה על ידי המגבית המאוחדת בישראל נשא דברים הרב יצחק ידידיה פרנקל, רבה

(סוף בעמוד 2)

מדינת ישראל
משרד הבטחון / אגף השקום
המחלקה להנצחת החייל

יום הזכרון הכללי לחללי צה"ל תשל"ד ב' באייר (24.4.74)

יום שלישי — א' באייר (23.4.74)

בשעה 20.00 — צפירה — אות לפתיחת הזכרון
— הורדת דגל הלאום לחצי התורן
— טכס הדלקת נר זכרון־גבורה ליד הכותל ע"י הנשיא
— פרק תהלים ו„קדיש"
— „א־ל מלא רחמים"
(הטכס יועבר בשידור חי ע"י שידורי ישראל, גלי צה"ל והטלוויזיה)
— הדלקת נר זכרון־גבורה בכל בית בישראל
— עצרות יום הזכרון במסגרת הרשויות המקומיות
— דבר הרמטכ"ל ליום הזכרון

יום רביעי — ב' באייר (24.4.74)

בשעה 07.00 — העלאת נר זכרון־גבורה בבתי הקברות הצבאיים
— תפילת אזכרה בבתי הכנסת

בשעה 07.15 — דבר נציג המשפחות השכולות (שידורי ישראל)

בשעה 09.50 — נשיא המדינה סוקר משמר כבוד של מגיני ירושלים ליד ככר בר־כוכבא בירושלים

בשעה 10.00 — התייחדות נוער וגדנעים ליד האנדרטאות לזכר חללי צה"ל

בשעה 10.05 — דבר סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות לבתי הספר ליום הזכרון (שידורי ישראל)
— אזכרה בבתי הספר ובמוסדות החינוך

בשעה 11.00 — צפירת דומיה
— אזכרות בבתי הקברות הצבאיים
— אזכרה בבתי קברות אזרחיים בהם קבורים חללי צה"ל.

בשעה 15.00 — תפילה הודיה בהר ציון

בשעה 19.00 — סיום יום הזכרון ופתיחת חגיגות יום העצמאות ע"י יו"ר הכנסת בהר־הרצל

משרד הבטחון - אגף השקום
המחלקה להנצחת החייל

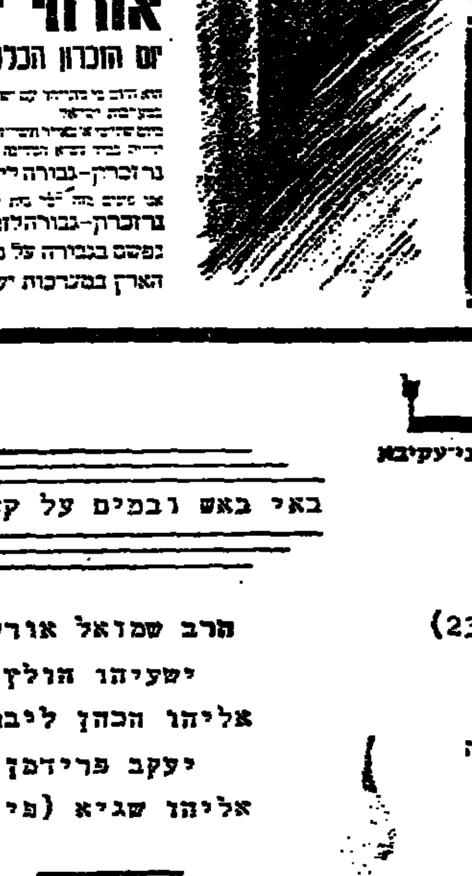

אזרחי ישראל
יום הזכרון הכללי לחללי צה"ל

אפרים קציר
נר זכרון־גבורה ליד הכותל המערבי.
נר זכרון־גבורה לזכר יקירינו שמסרו נפשם בגבורה על כבוד העם וקדושת הארץ במערכות ישראל.

הדלקת הנר

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	5.32	6.48
תל־אביב	5.50	6.50
חיפה	5.43	6.50
באר־שבע	5.48	6.47
אילת	5.48	6.46

160 נעצרו לחקירה בעקבות התפוצצות הרימון בבני־ברק

12 מבני המיעוטים ותושב בני־ברק נפצעו קל

המשטרה עצרה אמש 160 חשודים, כדי לברר את מקורו של הרימון שהתפוצץ בשכונת פרדס כץ, בבני־ברק.

30 מן החשודים שוחררו עד שעות אחר הצהריים, שהוברר כי אין להם קשר למעשה. 140 איש עדיין נחקרים בעת מסירת הידיעה.

על השתלשלות המאורעות אתמול בבוקר בבני־ברק מוסר כתב עתיים: 12 איש מבני המיעוטים, רובם מהשטחים, ויהודי אחד, נפצעו אתמול בשעה 6.45 בבוקר באופן קל מהתפוצצות רימון רסס כתוצרת צה"ל בפינת הרחובות ז'בוטינסקי—השומר בבני־ברק, שם נוהגים להתקהל החל משעות הבוקר המוקדמות מאות מבני המיעוטים לעבודה בבנין, בתעשייה ובחקלאות.

בהישמע ההתפוצצות הגיעה המשטרה מיד למקום, הציבה מחסומים בכל הצמתים, הכבישים המעבירים שבאיזור האירוע ועצרה כ־80 חשודים. כולם הוכנסו אל תוך מכלאה מאולתרת לא הרחק ממקום ההתפוצצות, שם נחקרו חקירה ראשונית עד שהועברו בניידות אל מחנה מעצר להמשך חקירתם. כך פעלה המשטרה שעה ארוכה כדי להגן על בני המיעוטים שהיו בסביבה מפני זעמו של הציבור.

הפצועים הוחשו מיד בניידות, בטנדרים ובאמבולנסים לשני בתי החולים, שנים מהם לבית החולים „בילינסון" ו־11 לבית החולים ע"ש שיבא בתל השומר.

שמות הפצועים

בבית החולים ע"ש שיבא מאושפזים: דוד לוינטל (38) מבני־ברק, אחמד עזאם (30) מכפר טייבה, אחמד אהרן (16) מכפר פרצה ליד שכם, אל־חאג' עבד אל חוסין (23) משכם, החסין סמרה (19) מבית סמון, חליל אבו אל־עפה (27) ממחנה הפליטים בלאטה ליד שכם, עודה שחאדה (28) מכפר קנטורה ליד טול כרם, אחמד מוסטפה (18) משכם, אחמד מרואן (20) משכם, נעמן פארס (19) מכפר סלוזה, ליד שכם, סלים ראשיד (25) מטול כרם.

(סוף בעמוד 2)

הגר"ש גורן וחברי מועצת הרבנות ביקרו בקריית שמונה

חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל בראשות הרב הראשי שלמה גורן ביקרו במשך היום בקריית שמונה ו קיימה שם ישיבה מיוחדת של מועצת הרבנות הראשית.

הרב הראשי וחברי המועצה נתקבלו ע"י רבני העיר הרב צפניה דרורי הרב יצחק אוחנה, ראש העיר מר אברהם אלוני וחברי מועצת העיר. במשך היום ערכו הרב גורן וחברי מועצת הרבנות ביקורי ניחום אבלים.

בשעות הערב נערכה בבניין מועצת העירייה ישיבה מיוחדת של הרבנות הראשית בה הביעו רבני העיר את המשאלה שהרבנות הראשית תקדיש תשומת לב לבעיות הרוחניות של קרית שמונה. ראש העיר קרא לרבנות הראשית לחזק את רוח תושבי המקום ע"י הקמת מרכזי תורה.

הרב הראשי בדבריו הדגיש כי הוא בא יחד עם חברי המועצה לחזק ולנחם עיר שלמה אשר מקרבה נגזרה על חלליה.

בפגישה עם תלמידי ביה"ס „קרית־אק" הבטיח הרב הראשי להקים לטובתם ספרייה תורנית ע"ש חללי המקום.

עם סגירת הגיליון

מרכז האו"ם, 18 (עיר). —מועצת הבטחון של האו"ם התכנסה היום בשעה 20.30 לפי שעון גריניץ' כדי להמשיך בדיונה בתלונת לבנון נגד ישראל בקשר לפשיטה ישראלית על כפרים בלבנון ביום ו' שעבר, בעקבות הטבח שבוצע על ידי טירוריסטים ערביים בקריית־שמונה.

תחזית מזג האוויר

מעונן חלקית עד בהיר, תסקיף לבנה: יומה. הטמפרטורות: ירושלים 24, ת"א 26, רמת הגולן 13, צפת 21, חיפה 24, טבריה 29, עפולה 26, השומרון 24, יריחו 29, עזה 24, באר שבע 28, אילת 31, כפר שלמה 33 מעלות.

שרות לילה בחיפה ●
קבלת מודעות דחופות עבור „הצופה" ויתר העתונים
מ־18.00—22.00
טל. 718018

טיוטת החלטה המגנה 2 הצדדים הופצה באו"ם

מרכז האו"ם 18 (עיר). טיוטת החלטה אפריקנית, המגנה הן את ההתקפה הישראלית על לבנון בסוף שבוע שעבר והן את ההתקפה של הטירוריסטים הערביים בקריית־שמונה, הופצה היום באורח פרטי במרכז האו"ם — אמרו מקורות יודעי דבר.

המקורות אמרו, כי נוסח הטיוטה מהווה את העמדה המכסימלית שתוכל להתקבל על ארה"ב אשר עמדה המיד על הדרישה שמועצת הבטחון חייבת לקבל החלטה „מאוזנת" בבעיות הנוגעות למזרח התיכון, ושיובלט בהן הקשר של פעולות התגמול של ישראל לבין הפעולות הערביות.

מקורות יודעי דבר אמרו שמיניסטר החוץ הלבנוני, פואד נאפע, יוועד מחר בוואשינגטון עם מיניסטר החוץ האמריקני, הנרי קיסינג'ר.

שגריר בריטניה, אייבור ריצ'ארד, ושגריר צרפת לואי דה גירואנגו, הגישו לנציג לבנון, אדוארד גורה, מה שתואר כ„מסמך עבודה" להצעת החלטה שתוכל להתקבל על דעת ארצות הברית.

נמסר, כי צרפת, ואולי גם בריטניה מצדדות בנוסח חריף יותר.

נמסר, כי שתי מעצמות המערב האלה הצטרפו למו"מ בעניין ההחלטה, בהיענות לבקשות של נציג אוסטרליה סיר לורנס מק־אינטייר. ונציג אוסטריה פיטר יאנקוביץ, שפעלו בהיענות לבקשות מצד מדינות בלתי מזדהות.

ועדה לענייני גיור תבקש ...ות דעתם של חכמי ישראל

החלטה לשמוע חוות דעתם של חכמי ישראל בארץ ובחו"ל בעניין הגיור נתקבלה אתמול בישיבת ועדת השרים בראשותו של ראש־הממשלה. ועדת השרים שהוקמה ע"י הממשלה עפ"י ההסכם הקואליציוני לבדיקת נושא הגיור בחוץ לארץ, לעניין חוק השבות וחוק מרשם התושבים, במגמה להגיע תוך שנה לכלל הסדר חוקי מוסכם בנושא זה, קיימה אתמול את ישיבתה הראשונה, בראשותה של הגב' ג. מאיר.

בס"ד
מנהל כספי למוסד
מוסד חבד"י גדול בארה"ק ת"ו מחפש אדם מתאים ובעל נסיון שינהל וירכז את השטח הכספי
המעוניינים יפנו בכתב לת. ד. 28302 תל־אביב, טלפון 03־30559
מוכנים גם לשמוע הצעות שלע"ע נמצאים בחו"ל.

ישיבת הועד הפועל של הפועל המזרחי
תתקיים אי"ה ביום ראשון, כ"ט ניסן תשל"ד (21.4.74) בשעה 4.30 אחה"צ בבית התנועה בת"א.
בסדר־היום:
המדיניות המקצועית לשנת 1974
חברי הועה"פ הסגנים וחברי המחלקה לאיגוד־מקצועי מוזמנים בזה; הזמנות מיוחדות לא נשלחו.
המזכירות

ועד העובדים של תנועת האשה הדתית לאומית
הודעה
אסיפת החברות — מזכירות
תנועת האשה הדתית לאומית
שנועדה ליום ראשון כ"ט ניסן תשל"ד (21.4.74)
מתבטלת
בברכה
הועד

„אמנה" אולפנת בני־עקיבא
כפר־סבא
לקראת שנת הלימודים הקרובה (תשל"ה) הננו מודיעים על
פתיחת חטיבת ביניים ארצית לבנות
בוגרות כתה ו'
באישור ובפיקוח משרד החינוך והתרבות — אגף החינוך הדתי.
החטיבה במתכונת החטיבות הביניים שליד הישיבות התיכוניות.
● בדבר פרטים והרשמה נא לפנות למשרדנו ברח' תל־חי 6 בכפר־סבא, טלפונים 923328, 928316 בשעות 9.00—15.00.

בית־הכנסת לתלמידים „בילו"
שדרות רוטשילד 124, תל־אביב
שמח להודיע
א. פתיחת מכון להכנת בני־מצווה
במסגרתו יילמדו טעמי המקרא וההפטרה, ההלכות הקשורות בבר ויוכן כל תלמיד לקראת הפרשה שבו יעלה לתורה.
ב. הרחבת המקהלה לנוער
במסגרתה תנתן הכשרה לשירה במקהלה. יילמדו הנעימות המסורתיות של התפילה וההלכות הקשורות בתפילה ובמנהגיה השונים.
ההרשמה במשרד בית־הכנסת בכל יום ראשון ורביעי בין השעות 6—8 בערב.

המועצה הדתית לתל־אביב־יפו | בית הכנסת הגדול „גאולת ישראל"
קרן הרב א. אורנשטיין זצ"ל
ביום ראשון, כ"ט בניסן תשל"ד (21.4.74), בשעה 6.00 בערב
במלאת ארבע שנים לפטירתו של הגאון רבה, הרה"ג
ר' אברהם אורנשטיין זצ"ל
לשעבר רב בית־הכנסת „גאולת ישראל"
ומנהל איזור ת"א המרכז במשרד הדתות
יערך
טקס חלוקת מלגות לבני ישיבות לזכרו
טקס אזכרה
וקביעת שם בית מדרש על שמו של הרב המנוח
בבית הכנסת גאולת ישראל, רח' מרכז בעלי מלאכה 16 ת"א
דברים ישמיעו:
מרן הרב י. י. פרנקל שליט"א, הרב הראשי לת"א־יפו
מרן הרב ח. ד. הלוי שליט"א, הרב הראשי לת"א־יפו
הרב הגאון ש. ת. רובינשטיין שליט"א, רב בהכ"נ גאולת ישראל
מר פנחס שינמן, סגן יו"ר הכנסת וראש המוהי"ד ת"א־יפו
מר פנחס כץ — יו"ר ועד בית־הכנסת
בשעה 17.00 תתקיים עליה לקברו בחלקה הרבנים בנחלת יצחק
אוטובוס יצא מבית הכנסת ברח' העבודה 22 ת"א, בשעה 16.30
— ציבור מוקירי זכרו מתבקש להשתתף —

בס"ד
ערב התיחדות
ביום שלישי א' באייר תשל"ד 23.4.74 בשעה 8 בערב יתקיים בביהמ"ד של האדמו"ר ר' יוסף בן־ציון רבינוביץ זצ"ל ברחוב הרב הרצוג 44 גבעתיים
ערב התיחדות לזכרם של
הרב אברהם יעקב פרייזלר ז"ל
מרדכי אלכסנדר ינאי הי"ד
בהשתתפות:
הרה"ג ר' יוסף גליקסברג שליט"א — רבה של גבעתיים
הרב אליעזר ולדמן שליט"א — ראש ישיבת קרית ארבע
מוקירי זכרם של הנופלים מוזמנים להשתתף
הנהלת ביהמ"ד

במלאת שנתיים לפטירת ראש משפחתנו
מאיר חרש ז"ל
נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום רביעי ב' אייר תשל"ד (24.4.74) בשעה 16.00 בבית העלמין קרית־שאול.
נפגשים בשער הכניסה.
המשפחה

ברוך דיין האמת
מרים גולדשמידט ז"ל
נינת בעל ה־מנחת חנוך
נפטרה, ותובא למנוחות עולמים בקברי אבות בעיה"ק צפת
הלוויה תצא מבית קופרשטוק ברח' הרצליה 34 בחיפה, היום ע"ש כ"ז בניסן תשל"ד, בשעה 10.30 בבוקר, ותעכב ע"י בית־הכנסת ביסודו של הרב קופרשטוק ברח' צפת 5.
בנותיה: רבקה קופרשטוק ומשפחתה — חיפה
מלכה צינגלאוב ומשפחתה — חיפה
בנה: יוסף באב"ד ומשפחתו — חיפה
הנכדים והנינים

YESHIVAT HAKOTEL
ישיבת הכתל בני־עקיבא
באי באש ובמים על קדוש שמך
ביום שלישי
אור לב אייר תשל"ד (23.4.74)
בשעה 6.45 בערב
תתקיים אזכרה באולם הישיבה
לחללי מלחמת יום הכפורים
בני ישיבת הכותל

הרב שמואל אורלן
ישעיהו הולץ
אליהו הכהן ליברמן
יעקב פרידמן
אליהו שגיא (פייג)

זכר קדושים לברכה

هكذا من الأهل

של הצופה

אחדות, אחריות ואפינות

החלטתה של הנהלת המפלגה הדתית־לאומית לבוא בדברים עם כל הסיעות בכנסת לכינון ממשלת־חירום לאומית, מעידה על עמדה עקרונית שצידוקה הוכח כחדש בשלב האחרון למשבר הממשלתי.

בכל הסיעות תומכים ליוזמה זו, שאין לה תחליף במהלכים השונים, ואפשרות ביצועה סבירה עתה יותר לאחר התפטרותה של ראש הממשלה.

יש לה תומכים במפלגת־העבודה, גם כעידם של המתנגדים על העלייתנה בשלב זה, ותומכיה לא־מעטים בקרב המפלגות שמרכיבות את ליכוד. המפד"ל כניצבת במרכז, בין שמאל לבין ימין, דינה ליזום הרכב ממשלתי רחב, מקיר אל קיר, להוציא הקומוניסטים, שבו צוותים מעולים להנהגת המדינה נוכח אתגריה כלפי חוץ ולקנות אמינותם של שכבות־העם מבפנים.

הציבור ברובו אין לו עניין בבולמוס של בחירות חדשות, מסרב ליתן את אימונו בממשלה מצומצמת, בוודאי לא בממשלת־מיעוט, ופניו להתחדשות ממשלת ישראל היום ומחר. ממשלת אחדות יהדית־לאומית, שבה ישתתפו המערך, הליכוד והמפד"ל, בצירוף סיעות נוספות, בכוחה לפעול על סמך מצע משותף פרק־זמן רב.

המתנגדים לממשלה כזו חוששים שמא יבולע לענייניהם המפלגתיים הצרים. חשש זה, שהוא בלתי מבוסס, בטל ומבוטל לעומת הצרכים הדחופים של בטחון ומדיניות, משק וחברה. ממשלת־חירום אין בה פתרון לכל הבעיות, ובוודאי יהיו בה חילוקי־דעות בשאלות יסודיות, אבל היא היחידה שמבטיחה יציבות מזה ואמינות מזה. יד יהודית מאוחדת באחריותה ומרוכזת בשלום ובטחון בכוחה לכוון את המדינה בפרק הכור ביותר בקורותיה.

הצעה זו אין כמותה משכנעת בהגיונה, ישרה ויעילותה, והמגמה להתגבר על מיכשולים שיגרתיים כדי לבצעה. מדהים לשמוע מפי דוברים בכוסדות מפלגת־העבודה, שיש להסתפק בממשלת־מיעוט ובלבד לא לזמן כל הסיעות במסילה גדולה אחת.

בחזית הצפונית ערוכה מלחמה ממש, בהפעלת כל הכלים, לרבות חילות אוויר; רשת־מחבלים בפנים הארץ זוממת למקש את חיינו בהתנקשויות רצחניות; גורמים שונים זורעים דיכאון, תיסכול ויאוש. המוני התושבים כמהים להתנערות שבה אותות של תקווה משותפת ומאבק משותף.

עד מתי יתעקשו לא להקים ממשלת־חירום כצוו של ימי־חירום? לשם מה הנסיונות המלאכותיים של מצביי־מרכבה, שסופם מפלת, כאשר יש אפשרות לצעות את הפשוט ביותר, הנכון ביותר והיציב ביותר? כל הדיבורים הנמלצים של המתנגדים לממשלת־חירום על משימות דחופות של הנהגת מלחמה, העזר־כנותם בלס בגלל פחדם מפני ממשלה יהודית רחבה.

אף־על־פי שנסיונותיה של המפד"ל להקמת ממשלת־חירום לא השיגו עד כה את תכליתם, אין מקום לרפיון־ידיים ויש להזור ולנסות שוב במאמץ אחראי זה, בסיכוי שבשעה האחרונה יכירו כולם, שזו הדרך הבלעדית לחלץ את הארץ ממשבריה הממשלתיים, בזמן שהציבות במימשל היא בגדר פיקוח נפש של הכלל.

לא ממשלת־מעבר ולאחריה בחירות חדשות. לא ממשלה מצומצמת הדשה כול ביקורת מבפנים ולחצים מבחוץ. לא מתן עדיפות לאינטרסים כיתתיים על ענייני האומה והמדינה, הלוחמים בחזית והשרויים בדאגה בעורף. כל הנושאים בעול הבטחון ובעומס המשק, שמכתיבים למפלגות, או בלתי מפלגתיים, תובעים ממשלת־חירום גדולה ויציבה שלעיניה מאבק־איתנים לשמירת גבולות־בטחון ולעיניה מתן דוגמה של אחידות ויציבות לעם כולו.

המפלגה הדתית־לאומית ביוזמתה המחודשת מייצגת את מלוא האחריות היהודית כלפי חוץ וכלפי פנים.

שיווי־זכויות בחינוך

בעיותיה של מערכת החינוך הממלכתי־דתי ברשויות המקומיות הועלו בכנס המוניציפאלי של המפלגה הדתית־לאומית. החינוך הוא תמיד במרכז המשא־ומתן הקואליציוני בין המפד"ל למפלגות אחרות, שבו משקיעה התנועה מלוא כוחה ויכולתה, והשיגיה הישגי היהדות בארץ.

ראשי החינוך הדתי בדבריהם ציינו את ההסכם האחרון בענייני חינוך, כגון רישום לגנים ממלכתיים־דתיים, שטרם יצא לפועל, שבביצועו יחייב פתיחת גנים דתיים כדרישת ההורים. באחרונה ניכרת הבנה יותר לענייני החינוך הדתי במשרד החינוך, בצוד ברשויות המקומיות יש הכרח כבעבר להיאבק על שוויון במיבנים של בתי־הספר, על הצורך בהקמת מרכזי תרבות־וספורט דתיים כדוגמת הכלליים, וכיוצא בזה.

הנציגות הדתית־לאומית ברשויות המקומיות עושה עבודה רבה בתחום החינוך, הן בהסכמים וביצועם והן בעמידתה לימין ההורים שמבקשים חינוך תורה־ומצוות לילדיהם. אין כעמידתם האיתנה של הורים לסלק מיכשולים מן הדרך למלא רצונם להינוך דתי על כל מיבניו ומיתקניו. בכל מקום ומקום מצווים ההורים לתבוע זכויות שוות לחינוך הדתי.

בכל שנות המדינה, הנציגות הדתית בכנסת ובממשלה והנציגות הדתית ברשויות המקומיות הקיעו מאמצים רבים ליסוד החינוך הממלכתי־דתי, לקיומו ולכיפוחו, ולמאבקו המתמשך על זכויותיו. עד כה יש עדיין צורך למנוע אפליות ולהיות ערניים לשינויים שונים, שלא יקפחו את מפעל החינוך הדתי. על הפרק היום הסכם־החינוך האחרון לכל סעיפיו.

יש לקבל בהערכה העלאת רמתם של המורים בחינוך הדתי, שברובם המכריע מוסמכים ומצטיינים בהוראתם.

החינוך לאמונה ולדעת תורה וקיומה, לאחדות העם היהודי וליהודו ולברית־אבות בין ישראל לארצו, שהקים דורות יהודים מושרשים בכל ערכי היהדות. חינוך זה היוני ביותר בימי־מיבחן מדיניים, בטחוניים והברתיים. הוא ערב לכך, שהדור יעמוד בכל נסיונותיו.

סאדאת החליט ל"גוון" מקורות הנשק למצרים

בביקור קיסינג'ר שונה יחס ארה"ב למצרים * באי־הבנות עם בריה"מ אשמה מוסקווה

קהיר, 18 (ע"ר) — נשיא מצרים אנואר סאדאת אמר היום כי ההיום לייבא נשק מי מקורות שונים.

הודעתו של הנשיא נמסרה לישיבה סגורה של בית הנבחרים המצרי, שנערכה בהשתתפות כמה מבכי מנהיגי האיחוד הסוציאליסטי הערבי.

עד כה סמכה מצרים כמעט אך רק על בריה"מ בקשר עם אספקת נשק.

כזכור האשים נשיא מצרים את בריה"מ כי לא נענתה לבקשותיו בדבר אספקת נשק לפני פרוץ מלחמת יום הכיפורים.

סאדאת הצהיר, כי מדיניות החוץ של מצרים היא מדיניות של אי־הזדהות. הוא הוסיף ואמר "מדיניותנו היא מדיניות של נייטראליות חיובית בלאה בין שתי מעצמות העל".

דיונים עם הכוחות המזויינים

ההלטה לגוון את מקורות האספקה הצבאית נתקבלה לאחר שקיימו דיונים עם הכוחות המזויינים המצריים, נאמר בהודעת סוכנות הידיעות המזרח תיכונית.

לדברי עתון "אל מאספאר" עסק סאדאת בנאומו בהתפתחויות הבינלאומיות מאז מלחמת אוקטובר.

לפני שפתח בנאומו הגיש הנשיא לחברי בית הנבחרים ולראשי האיחוד הסוציאליסטי הערבי מסמך, שבו הוא מבהיר את רעיונותיו על המשימות הניצבות בפני האומה המצרית ב־25 השנים הבאות.

המסמך קורא ל"שרטוט מפה חדשה של מצרים" ומצניק עדיפות לשיקום ערי התעלה שנהרסו. התכנית אושרה פה אחד.

תכנית זו תידון בעצרות עם ותוגש לאישור כלל הציבור במצרים במשאל עם.

בביקור קיסינג'ר שונה יחס ארה"ב למצרים

בבהלך נאומו אמר סאדאת כי מאז בואו של קיסינג'ר למצרים שינתה ארה"ב באורח יסודי את עמדתה כלפי הסכסוך הישראלי—ערבי. "שעה שבעבר הסכה ארה"ב במאה אחוז בישראל, היא מתייצבת עתה כבהוכח בין שני הצדדים. החלטנו איפוא להדש את היחסים הדיפלומטיים ולשפר את היחסים בין שתי המדינות", אמר.

הפרדת הכוחות עם סוריה

כל עוד לא תגשם הפרדת הכוחות בחזית הסורית, אמר סאדאת, "לא נוכל לעבור להפעלה הסעיף הבא. הקובע שיש להה תוקף בידי להחלטה 242 של מועצת הבטחון, אשר דורשת נסיגת הכוחות הישראליים משטחים כבושים.

סאדאת הביע את צערו נוכח ה"אי הבנות" ביחסים בין מצרים לבריה"מ והטיל את האחריות למצב זה על מוסקבה.

"אנו בצידנו רוצים בקיום הידידות עם בריה"מ" הבצים.

חטיבת מפא"י טרם החליטה על מועמד

מאת סופרנו לענייני מפלגות

חברי חטיבת מפא"י לשעבר בסיעת "העבודה" בכנסת ובלישכה הצבאית התכנסו אמש לבחור את מועמדם לראשות הממשלה.

נמסר, כי הם יוכו גם להבטיח על־ידי החלטה פנימית, כי המרכז לא יחליט על עריכת בחירות וכי ערעור על החלטה הלישכה והסיעה בדבר ניסיון להקים ממשלה חדשה לא יוכה ברוב.

בעשך יום אתמול נמשכו המאמצים לשכנע את השר פ. ספיר להציג את מועמדותו לראשות הממשלה — אולם תשובת שר האוצר היתה שלילית.

נודע, כי השר ספיר סירב לנקוב בשם המועמד הנראה בעיניו כמתאים להנהגת ראש ממשלה, מכל־מקום הוא ביקש כי חטיבת מפא"י לשעבר תחליט על מועמד אחד ולא תתפצל בהצבעה.

רצח ברמת־גן

גופת גבר בגיל העמידה נתגלתה אמש בשעה 10.30, בדירה בקומה ה־14 ברחוב הרצל 75 ברמת גן. והמשטרה פתחה בחקירת נסיבות הרצח.

אנשי מגן דוד אדום והכבאים, שהוזעקו למקום, גילו שהדירה היתה הפוכה, ואילו באחד החדרים נתגלתה גופת גבר כשהוא כפותה בשתי ידיה. בעל הדירה וזהה כרונה ליפסקי. חקירת המשטרה נמשכת.

סוריה ביקשה מוואלדהיים לברר דיווח ישראלי בעניין שיא החרמון

מרכז האו"ם, 19 (ע"ר). — סוריה ביקשה מהמזכיר הכללי של האו"ם, קורט וולדהיים להבהיר דיווח ישראלי, כי משקיפים של האו"ם קבעו מפורשות, כי כוחות ישראליים מחזיקים בפיסגת החרמון, ועשו זאת על ידי כך שביקשו מהמפקד הישראלי לשגר רקטת תאורה צבעונית.

באגרת אל וולדהיים, שתוכנה פורסם היום, כתב נציג סוריה באו"ם, הייסאם כילאני, שאם אכנם מקובלת שיטה זו על האו"ם, כן הראוי הוא שהיא הופעל גם ביום הקודם, 13 לאפריל, כדי לאפשר לשלטונות האו"ם לקבל אישור לנוכחותם של כוחות סורים באותו איזור.

באגרת הסורית נאמר, כי בשני הימים נמנע בצד משקיפי האו"ם להגיע לפיסגת החרמון, החולשת על כל הסביבה שמסביב, מחמת קרבות כבדים.

כילאני ציין, כי השימוש ברקיטות תאורה כדי לוודא את זהות הכוחות המחזיקים בפיסגה, כפי שדווח על ידי הרדיו הישראלי, "איננו נורמלי ויש בו כדי להוליך שולל". "לדעתנו, לא יכולים המשקיפים של האו"ם לקבל שיטה זו כאמינה" — ציין הנציג הסורי.

עוד כתב הנציג הסורי שארגון משקיפי האו"ם "ידע, כי עובדה היא, שהכוחות הישראליים לא היו נוכחים בפיסגת ההר השנויה במחלוקת, לא לפני הפסקת־האש ולא לאחריה".

מגעים לחידוש ועידת ג'נווה

ג'נווה, 18 (יופ"ע) — יושבי הראש האמריקאני והסובייטי של ועידת השלום המזרח־תיכונית נפגשו היום לשיחה שארכה שעה, כדי לדון על אפשרות חידוש פעולת הועידה.

פקידים אמריקניים ציינו, כי אלסוורת באנקר ולדימיר ויגוראדוב קיימו "דיון מועיל".

עוד אמרו הפקידים, כי פגישה זו באה בעקבות שיחות שקיימו בשבוע שעבר בוואשינגטון שרי החוץ של ארה"ב ובריה"מ.

חידוש דיוני הועידה תלוי בקצב ההתקדמות במאמצים להביא להפרדת הכוחות הישראליים והסוריים, הוסיפו ואמרו הפקידים.

נמסר עוד, כי יתכן שבאנקר ווינוגראדוב יקיימו פגישה נוספת, על אף העובדה שטרם נקבע מועד לפגישה מעין זו.

מר באנקר, שהגיע לג'נווה מוואשינגטון ביום ג', נפגש כבר עם הנציגים המצרי והישראלי בעיר זו.

אבן: בעיית יהודי סוריה — סעיף במו"מ

מאת סופרנו המדיני בירושלים

מדיניות ממשלת ישראל היא לכלול את בעייתם של יהודי סוריה כחלק בלתי נפרד של כל מו"מ עם סוריה — אמר אתמול שר החוץ מר אבא אבן בפגישה עם משלחת של התאחדות עולי סוריה שדנו עמו על כבצם של היהודים במדינה זו.

שר־החוץ סקר את הפעילות הבינלאומית למען יהודי סוריה. בפגישה נשקלו הצעות התאחדות להרחבה הפעולה. נציגי ההתאחדות הודו על שיתוף הפעולה בין משרד החוץ לבין עולי סוריה והמועצה ליהודי ערב.

תא"ל אריה שחר חזר לשרות בצה"ל

מאת סופרנו הצבאי

תת־אלוף (מיל.) אריה שחר, כבכ"ל מפעלי ים המלח עומד לחזור לשירות בצה"ל ולהתמנות לקצין אפסנאות ראשי במטה הכללי, במקום האלוף נחמיה קיין שיפרוש מתפקידו.

התת־אלוף אריה שחר נחשב לאישיות בעלת יכולת ארגונית מעולה. במלחמת יום הכיפורים כיהן בתפקיד בכיר בפקד דרום.

לוויית יוסף אפרתי — היום

לווייתו של יוסף אפרתי, בן ה־43, שנהרג שלשום מפגז סורי תתקיים היום בשעה 11 לפנה"צ.

יוסף אפרתי, שהיה פרופסור לספרות באוניברסיטת תל־אביב התגייס לשרות מילואים כקצין חינוך ראשי, ביום שלישי זה הוא עמד לקיים סידרת הרצאות לחיילים בקווים הקדמיים. בהרצאה הראשונה נהגו שלשום נפגע מפגז סורי שנפל באזור. סמוך לקו החזית ונהרג. הניח אשה ו־4 ילדים, ביניהם בן המשרת בצה"ל.

160 נעצרו

(סוף מעמד ראשון)

עדי ראיה מספרים

עדי ראיה סיפרו לכתב עתי"ם, כי ההתפוצצות זיעזעה את כל הסביבה הסואנה בעיקר בשעות הבוקר. במקום עמדו מוניות משכם ומטול־כרם ומשאיות, שהוסיפו להביא עובדים מהשטחים. בעת ההתפוצצות נראו רבים מהפועלים נמלטים לכיוונים שונים, היו אורחים מבני־ברק שדלקו אחריהם ואף תפסו אותם, ביניהם נתפס אחד עם כף יד ששותתה דם. כולם נמסרו למשטרה.

אין מוצאים בכלל אפשרות שכעסה התבלה, מכוון להזהיר את הערבים מהשטחים לבל יבואו לעבוד בישראל.

יחוסל המסדר הזה

ראש עיריית בני־ברק, הרב יצחק מאיר, שהגיע למקום, אמר לכתב עתי"ם, כי במקום זה נמצא הריכוז הגדול ביותר בגוש דן של עובדים בלתי־חוקיים מהשטחים ובאחרונה כבר מספרם למאות.

יותר כאוחר מסר ראש העיר, כי הוא סיכם עם משטרת מחוז דן על חסולו של "שוק העבודה הפרטי" הזה לאלתר. הובטח, כי ממחר לא יותרו עובדים מהשטחים במקום זה אלא מחוץ לשטח הבנוי של גוש דן. כן סוכם עם המשטרה על סיורים תכופים של ניידות משטרת והצבת משמרות שוטרים בשטח בשעות הבוקר.

ראשי ערים אחרות, בגוש דן תבעו בעקבות הפיצוץ להגביר את השמירה של המשטרה, ברחובות, במפעלי התעשייה ובעיקר ליד בתי־הספר. בהקשר לכך הציע ראש עיריית בני־ברק להקים גם משמרות מתחלפים של הורים בשערי בתי־הספר.

בינתיים נמסר לכתב עתי"ם, כי המשטרה מוסיפה לחקור את עשרות החשודים, שכולם רובם במחנה מעצר אזור.

חיל האוויר תקף את הסורים

(סוף מעמד ראשון)

אויים תקפו את כוחותינו בשלוש קבוצות. 6 מטוסים הקפו את שיא החרמון ושתי רביעיות ביצעו התקפות על שני שטחים במובלעה מצ"ן ותל־א־זבה. כל התקפות היו בנוסח פגע וברח. הם זרקו את הפצצות ומיד הסתלקו.

חייל צה"ל נפצע קל מרסיס. החייל נהג בג'יפ בדרך, שעה שהמטוסים הסוריים תקפו את הדרך. מטוסי חיל האוויר הוזנקו לקראתם, אך לא נוצר מגע ביניהם.

במשך היום נמשכו חילופי אש ארטילריים לאורך החזית והחרמון. מכפר פטמים ארטילריים נורו לעבר כוחותינו בשיא החרמון. הושבה אש.

בשעה 6 שוב פתחו הסורים בירי ארטילרי. האש כוונה לדרום המובלעת ואחר כך הסיטו את האש גם לעבר גוש בשור, השנייה ותל־פארס. בן גורן טילי מאגר ומפחי קטיושה.

בחילופי האש נפצע חייל צה"ל. כוחותינו הגיבו באש ארטילריה לעבר מטרות צבאיות. כן נראו פגיעות טובות בכפר הסורי ערנה לרגלות החרמון. נפגעו משאיות צבאיות, שהתפוצצו ועלו באש. כן נפגע אוטובוס סורי וחיילים סוריים נראו קופצים ממנו ונראה היו ביניהם אבידות.

נתגלתה גופת חייל שנפגע באש סורית

חייל צה"ל, סמאר ידיד שחל, בן 20, מכושב פסיק נהרג אור ליום שלישי מאש ארטילריה סורית ברמת הגולן.

לאחר ההפגזה הסורית בלילה נעדר החייל וגופתו נתגלתה אתמול בעת חיפושים אחריו, באזור התקרית.

התאחדות הרבנים הספרדים בישראל
בנשיאות מרן
הראשון לציון הרב הראשי לישראל הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א

למשפחות השכולות בקרית שמונה

אתכם אנו באבלכם ובאסונכם הכבד בהלקח מכם
יקיריכם ז"ל והי"ד
אשר נפלו חלל בכלי המשחית של הרצחים עמלקים שפלים

בנחמת ציון וירושלים תנוחמו ולא תוסיפו לדאבה עוד

מועצת ההתאחדות

נשיא המדינה מנחם אם שכולה בביקורו שקיים אתמול בק. שמונה

"באתי לעיר פצועה" — אמר הנשיא בבואו לקריית שמונה

השתתף בישיבת המועצה המקומית וערך ביקורי ניחומי אבלים אצל משפחות שכולות

נשיא המדינה ביקר אתמול בקריית שמונה, נפגש עם חברי המועצה המקומית ואישי ציבור וביקר אצל המשפחות השכולות, ונפגעי התקפת הרצח של המחבלים בשבוע שעבר.

הנשיא ציין בדבריו בפני חברי המועצה המקומית, ראשי מוסדות ואישי ציבור שהתכנסו באולם המועצה המקומית כי "התכנסנו כאן ביום השואה והגבורה, בו אנו מתייחדים עם זכר מיליוני מבני עמנו שנירצחו כצאן מובל לטבח. אך עלינו לזכור, כי זהו גם יום הגבורה המנציח את המעטים שנשבעו שדם יהודי שוב לא יהיה הפקר".

הנשיא הגיע לקריית שמונה בשעה 10 בבוקר ונתקבל ע"י ראש המועצה מר אברהם אלוני ונכבדי הציבור אשה עם תינוק על זרועה הגישה לו זר פרחים.

ראש המועצה המקומית, מר אלוני, אמר לנשיא כי הוא הגיע ל"עיר פצועה". עם זאת ציין, כי רוב רובם של התושבים נשארו בעירה. הוא הביע בטחונו, כי הישוב הצפוני יעבור את המשבר, כשם שהתגבר על משברים אחרים וקשים בתחומי הדיור, החינוך, הכלכלה. הוא תבע להפוך את קריית שמונה לעיר גדולה בעלת תנופת פיתוח.

נשיא המדינה אמר, כי בא להביע השתתפותו באבלם של כל תושבי קרית שמונה. "באתי גם כדי להביע הזדהותם של כל אזרחי ישראל עם הצער והסבל של המשפחה התושבים ולהביא להם את עידודם של כל אזרחי המדינה".

"אני רואה לומר, כי הצער הוא של כל העם היהודי. אני אמונה כי תושבי קרית שמונה יתגברו על הקשיים ויהפכו את העיר החורפה למקום כשבשגב", אמר.

"רצח אביבים — אמר הנשיא — לא ערער את בטחוננו ובנו הכבה בקרית שמונה לא יערער את בטחוננו ואמונתנו בעתידנו. על כל אחד מאתנו להמשיך לבנות ולנהוג לפי האימרה: במותם ציוו לנו את החיים".

"אעשה כמיטב יכולתי, שכל ההבטחות שניתנו לקרית שמונה יתקיימו בכל השטחים", אמר.

נגד פגיעה בבני המיעוטים

בהתייחסו לפגיעה באנשי מיעוטים אמר הנשיא: תרשו לי לומר מבסיוני שייתכן שיש לנקום, אבל לא לפגוע, אזר רק באלה שמטרתם לרצוח ילדים ונשים ולא לפגוע באנשים תמים מפשע. הפגיעה בבני מיעוטים עובדים ועוברים במקום, אין בה משום מיצוי אותן מסורות אשר סלנו שואפים אליהן. ובוודאי לא במיעוט דרוזי, אשר בניו משרתים בצה"ל, עם חזק כצווה לשמור על צביון בהתנהגותו ובתגובותיו בכל עת".

מילגות מקרן הנשיא לתלמידים בקריית שמונה

הנשיא אמר כי בדעתו להפריש מקרן הנשיא למועצה המקומית קרית שמונה 3 מילגות בסכום 8000 לירות כל אחת, לתלמידים מקרית שמונה המבקשים להמשיך לימודיהם בבתי־ספר גבוהים תוך מתן עדיפות לאלה שיבטיחו לקשור עתידם במקום. אלה יהוו גם גרעין של מנהיגים צעירים בעתיד לבוא.

באותה פגישה הודיע מר כמאל קאסם יועץ שר המסחר והתעשייה לענייני מיעוטים וחבר ועדת האימות של עיריית חיפה, כי העדה הדרוזית שומרת אמונים לברית הדמים עם מדינת ישראל.

ראש המועצה א. אלוני אמר, כי בעקבות המצב נוצרו אי־הבנות והוא מאמין כי הכל יעבור בשלום והתושבים הדרוזים ימשיכו לבוא ולעבוד בקריית שמונה כבימים ימימה.

אחרי הישיבה יצא הנשיא בלווית ראש המועצה ואנשי הציבור לביקור של ניחום אבלים אצל המשפחות השכולות ולבית־הספר קורצ'אק.

וילסון ערך ביקור פתע בצ. אירלנד

בלפאסט, 18 (יופ"ע) — ראש ממשלת בריטניה הרולד וילסון יצא היום לביקור קצר בצפון אירלנד.

נודע כי מר וילסון, הערוך עתה את ביקורו הראשון בחבל זה מאז קיבל לידיו את ראשות ממשלת בריטניה ב־4 למרץ, צמד להפגש עם מנהיגי הפרוטסטנטים בכבגרת המאמצים להביא להסדר, שישים קץ לשפיכות הדמים בצפון אירלנד.

ביאטה קלארספלד הועברה לקלן

מינכן, 18 (ע"צ) — הגב' ביאטה קלארספלד, שנעצרה ביום ד' בדאכו, בהתאם לצו מעצר של התביעה הכללית בקלן משנת 1971, הועברה היום לקלן.

גב' קלארספלד, שזכתה לפרסום עולמי ב־1968 כאשר סטרה על לחיו של הקנצלר קורט ג'אורג קיזינגר, שהתה בשעות הלילה בבית הכלא של מינכן.

היא יצאה לדאכו, ביריעה ברורה שהשלטונות יעצרו אותה, כדי לדרוש פעם נוספת איסור ע"י הבונדסטאג של האמנה הכספית, שנחתמה ע"י צרפת וגרמניה ב־2 בפברואר 1971. אמנה זו תאפשר העמדתם למשפט של כל ראשי מערכת השמדה הנאצית, שפעלו בצרפת בזמן מלחמת העולם השנייה.

עצרות זכרון לשואה ולגבורה

(סוף מעמד ראשון)

בבקום, ב־12.00 נערכה עצרת כללית, בה העלו הרב ד"ר ש. ז. כהנא הרב ד"ר גולדשטיין את פרשת הגבורה של יהודי הישה.

עצרת הכרזן בקריית שמונה

בעצרת זכרון לשואה ולגבורה, שהתקיימה אור ליום ה' בבית התרבות של מועצת פועלי קרית שמונה, אמר ראש המועצה המקומית א. אלוני, כי המחבלים הם יורשיהם של הנאצים, בשיטות ההרג הרצח לשמו.

בעצרת זכרון לשואה ולגבורה, שנערכה באותו ערב בקולנוע "ויר" בסברה נשא דברים אב שכול, פנחס פרת.

תלמידי בית הספר הממלכתי ד' הציגו את מסכת השואה הגבורה בצליל ובאומר.

העצרת בקיבוץ לוחמי הגיטאות

בעצרת, שנערכה כזל למוזיאון השואה והמרד ע"ש יצחק כצנלסון, השתתפו כ־10 אלפים איש.

בעצרת זו נאם השר י. גלילי.

את העצרת פתח חבר הנהלת בית [illegible] צבי שניר, אשר ציין ש־31 שנה למרד הגיטאות הם נתיב דמים וגבורה אחד המוליך [illegible] היהודים במחנות ההשמדה עד רצח הקורבנות בקרית שמונה ומלחמות הגולן והחרמון.

איתה קפלן, הביאה לעצרת את דבר הפרטיזנים. היא סיפרה על פעילות הפרטיזנים שנפשו בתחזרת נגד עורקי התבורה של האויב הנאצי באירופה ועל עליית המרידים לארץ כדי לחיות כאן בארץ חופשית, תוך שבועה "שלא תהיה עוד אושוויץ שניה".

לקראת יום הזכרון הוציא בית לוחמי הגיטאות, בשיתוף עם גורמים נוספים, תקליט ובו 12 שירי גיטאות בעברית.

במשך כל היום פעל במקום סניף דואר מיוחד, שהוקם לרגל יום השואה, ובו הוטבעה חותמת מיוחדת.

של תל אביב יפו, והחזן יעקב סמק אמר "קדיש".

לאחר עצרת ההתייחדות פנו יוצאי הקהילות השונות לחורשה ולאנדרטות הנושאות את שם הקהילות בפולין שנכחדו והתייחדו עם זכר הקורבנות.

אלפים בעצרת תפילה בחיפה

עצרת אלפים לזכר השואה והגבורה, התקיימה בבית הכנסת המרכזי בחיפה מטעם הרבנות והמועצה הדתית.

פתח יו"ר המועצה הדתית י. מ. מאלי, שקרא לציבור לעירנות ולקומם, כי לא הסתלקה הרעה, ועלינו למנוע רצח ואבדן נוספים.

באמר הרב י. א. פלבניק, חבר לשכת הרבנות הראשית בעיר, ד"ר נפתלי אילתי, הממונה על המחוז והרב מ. צ. נריה ראש ישיבות בנ"ע.

רבו של ביהכנ"ס הרב א. ווסרמן לימד משניות לעילוי נשמות הקרבנות, ונאמרה תפילת "מלא רחמים" על־ידי החזן הראשי ז. לינדן. העצרת נפתחה בהדלקת ששה נרות לזכר ששת המליונים שניספו ונסתיימה ב"קדיש" כללי ובשירת "אני מאמין" ו"התקווה".

ילדי בתי־ספר בבני־ברק בעצרת השואה

כאלף ילדים תלמידי כיתות ד' וה' מכל בתי הספר בב"ב השתתפו אתמול בעצרת השואה והגבורה שהתקימה בבית הכנסת הגדול בעיר.

בדברים על השואה והגבורה דיברו בפני התלמידים ג"ס ראש העיר, עו"ד מ. מרון, ומנהל מחלקת החינוך פ. זומר.

העצרת בהר ציון

אלפי אנשים עלו אתמול למרתף השואה להתייחד ליד המצבות עם קרוביהם שניספו בשואה בגיטאות ובמחנות ההשמדה, וביניהם נציגי ארגוני קהילות שנחרבו, תלמידי בתי הספר של ירושלים עלו עם מוריהם להשתתף בעצרות שנערכו [illegible]

הנהלת המפד"ל

(סוף מעמד ראשון)

לאומית. "זהו צו השעה וכורח הנאים בהם אנו חיים".

השר הוסיף כי "שום דבר העומד על הפרק לא יסבול משום כך. אינני מפריך שתסבול בשל כך הברעה פוליטית יסודית כלשהי".

שר הדתות הביע דעתו, שהליכוד לא יציב־מבדו תנאים קשים, שאי־אפשר יהיה להתפשר עליהם.

אשר להצעה לקיים בחירות מוקדמות, אמר שאין זו השעה הכשרה לכך. "הגבול סוער, מצב הבטחון הפנימי רעוע ועל־כן אין עתה להכנס למאבק בחירות, שהוא הפעם קשה ומסובך. קיום בחירות חדשות יסבו תשומת לבנו מעניני־בטחון לריב פנימי חסר תועלת".

גם מבחינה תנועתית — אמר ד"ר רפאל — אין השעה כשרה לבחירות, שכן התנועה זקוקה לתקופת הבראה פנים־תנועתית.

שלמה לוי נקט עמדה תקיפה בזכות הקמתה של ממשלה אחדות לאומית. "אולם — הוסיף הדובר — כדי שיאמינו כי כנה תביעתנו בענייו זה לא יכולה להיות הצעה אחרת זולת הקמתה של ממשלה אחדות לאומית".

ר. כדורבקה קבל, כי את מקומה של ההנהלה "תופסת" בתקופה האחרונה הסיעה בכנסת בשל המודמנים הרבים לישיבותיה. תבע, כי ועדה מיוחדת תגבש המלצות על סמכות ההנהלה והסיעה.

אברהם שפירא קרא להתעלמות מכל לחישובים של "מוב להתנועה או לא", ולראות רק את טובת המדינה הנרכבה. לדעתו יש להקים ממשלת אחדות לאומית, דבר המתחייב משעת החרום בו נתונה המדינה.

א. הורוביץ סבור, כי "דרוש מרחב פוליטי שיתאים לנו כמפלגה דתית־לאומית ואין להיגרר לעמדות נוקשות".

א. פוטרמן תבע בפתח דבריו "הסבר להתפצלות הסיעה בהצבעה בכנסת בעת הדיון על הצעה לפזר את הכנסת". להלן צידד בעמדה המחייבת קבלת החלטה אולטימטיבית בעניין ממשלת אחדות לאומית.

מ. אישון אמר כי "אם המפלגה רוצה ללכת בדרך של תרומה, שהיא יכולה להעשות בסיסמה ממשלת אחדות לאומית ולבסוף לדבוק בה". שכן, לדעתו, אין כדי להקים ממשלת אחדות לאומית כשם שאין סיכוי שממשלה מצומצמת תחזיק מעמד.

אהרון כהן: הזהיר מפני [illegible] של התנקשות מהתחייבות למען הקמה ממשלת אחדות לאומית.

מרים אליאש: תבעה שתמשיך הכבוד את עצמה ותתכנס [illegible] למתחייב מהתפתחויות הארועים. לא להסתפק בדיונים בסיעה, כי שך דבריה קבלה על כך כי חישובים של אמת ביחסים של המפלגות וגם בתוכנו".

י. ניברלמר סבור, כי אין לקבל החלטה בזכות הקמת ממשלת אחדות לאומית אם היא איננה סימפטית. קרא לנהל את המו"מ בדרך שתשמור על כבודנו העצמי ולא להיגרר אחרי המלכודת שמכינה לנו מפלגת "העבודה".

משה קרונה טען, כי החומש קדמון היה שלא נענו להצעה הועלתה על־ידו עוד לפני הבחירות לפיה המפד"ל תובעת דבר אחד יהודי: ממשלת אחדות לאומית.

מר קרונה סבור כי אם המפלגה היתה מאמצת לעצמה רק את תביעת ממשלת אחדות לאומית, הרי המערך מאוזן ביותר רציגות החשבות להביעה זו.

אריה ברק תבע לקיים דיון בשאלת שינוי שיטת הבחירות. בהמשך דבריו קרא לקבל החלטה בזכות הקמת ממשלת אחדות לאומית שאם לא כן יתפרש הדבר בציבור כאילו המפד"ל נוהגה בשיטה זו.

ר. בק־ינמן הטעים, כי החלטה בחירות מוקדשות רק תגרום להעמקת המבוכה בעם שכן הוא רוצה בחירות. ואינו רוצה עוד זוות בביצור של השמכות ותוצאות הקיימות במערכת הבחירות.

בפתח הישיבה התייחדה ההנהלה עם זכרם של הנרצחים בקרית שמונה ושלחה תנחומים למשפחות. ההנהלה התייחדה בקימה עם זכר של קורבנות השואה.

התאחדות הרבנים הספרדים בישראל
בנשיאות מרן
הראשון לציון הרב הראשי לישראל הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א

ברכת
צאתכם ובואכם לשלום חמה ולבבית
לכבוד נשיא התאחדותנו, גאון ופאר הדור
מרן הראשל"צ הרב הראשי לישראל
הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א
לרגל נסיעתו לבקור בקהילות התפוצות בכלל ובקהילות הספרדיות בפרט
איחולינו מלווים את כבוד מרן שליט"א בדרכו הקדושה ובטוחנו בע"ה כי חפץ ה' בידו יצלח
מועצת ההתאחדות

התאחדות הרבנים הספרדים בישראל
בנשיאות
מרן הראשון לציון הרב הראשי לישראל הרה"ג עובדיה יוסף
לידידינו ויקירינו
הרה"ג מ. פירון שליט"א
לעליתו לדרגת אלוף
הרה"ג גד נבון שליט"א
לעליתו לדרגת תת־אלוף
ברכותינו הנאמנות
יהי רצון שחפץ ה' בידכם יצלח
מועצת ההתאחדות

הרבנות והמועצה הדתית — בית־שמש
ליקירינו ומכובדינו הנערצים
הרה"ג מ. פירון שליט"א
לעלייתו לדרגת אלוף
הרה"ג גד נבון שליט"א
לעלייתו לדרגת תת־אלוף
ברכת מזל טוב נאמנה ולבבית — עלו והצליחו!
הרב י. בוסקילה
רב העיר ויו"ר המועצה הדתית

איחולינו הלבביים למכובדינו
אלוף הרב מרדכי פירון שליט"א
הרב הראשי לצה"ל
ולתת אלוף הרב גד נבון שליט"א
סגן הרב הראשי לצה"ל
להעלאתם בדרגה
תזכו להרמת קרן הדת, להגדיל תורה ולהאדירה
המועצה הדתית רחובות
הרב ש. ירושלמי, יו"ר

לבנק
"המזרחי־המאוחד" בע"מ
למנהל הכללי
מר אהרון מאיר
למנהל סניף העיר
מר משה נוילנדר
שאו ברכותינו
לרגל העברת הסניף החיפני
למשכנו החדש והמרווח
כה לחי
ק.ת.ל. בע"מ
מפעלי קרור בצפון
ב.ק.ר. — מרכז לקרור נתניה בע"מ
"יסוד" — חברה לעבודות עפר ובנין בע"מ
צומת מירון בע"מ
אלקטרוניקה — 2000 בע"מ
מסכי טלויזיה בע"מ

מרכז ההסברה
עיריית ירושלים
מחלקת התרבות
מדור לתרבות תורנית
היכל שלמה
המחלקה להפצת תורה לעם
איחוד רבנים עולי ארצות המערב
עונג שבת
(באנגלית)
הערב, ליל שבת, פ' שמיני (19 אפריל), בשעה 8.45
ב"היכל שלמה" ירושלים
בהשתתפות:
הרב שמואל נתן:
ממשרד התיירות
"השלחן הטהור"
מר זאב שתיל:
ממשרד החוץ
"ישראל והעולם החיצון"
זמירות שבת בציבור
בהדרכת החזן אריה גולדברג

תוכנית "מלווה מלכה"
מחר, מוצש"ק, בשעה 8.30, תתקיים בהיכל שלמה תוכנית "מלווה מלכה":
מר פנחס אליאב, ממשרד החוץ, יסקור עניני חוץ ויחסם לישראל;
החזן יהודה לנדנר, יגיש תוכנית שירה וזמירות, בלווית הגב' לנדנר;
"חיי הדת בישראל", כרטון על אספקטים שונים מחיים הדתיים במדינת
הקהל מוזמן!

מוסד הרב קוק
מוסד הרב קוק
ת. ד. 642 ירושלים
ספר חדש
עניינות בספרות הגאונים
מחקרים בספרי הגאונים ותשובותיהם שבדפוס ובכתבי יד
מאת
פרופ' שרגא אברמסון
המחיר: —.32 ל"י

משרד הצופה: תל־אביב, רח' אלנבי 87, טל. 615036

המפלגה הדתית־לאומית — הסתדרות הפוהמ"ז
סניף תל־אביב
בהמשך להודעתנו לפני החג הרינו להודיע על
קבלת חברים ואוהדים
בסניף, ע"י נציגינו בכנסת ומועצת עירית ת"א וכל שבוע יפורסם ב"הצופה" איזה יום תהיינה הקבלה, ואפשר גם להודיע ע"י הטלפון: 228642, 224175.
ביום שני ל' ניסן ש. ז. 22.4.74, בשעה 6—7, יקבל קהל במשרדי הסניף אחד העם 108, הח' ד"ר רוזן צבי — חבר מועצת עירית ת"א.
א. פישלר
המזכיר

האוצר יפרסם ההוראה על קיצוץ הפטור ממס מספרות מקצועית

סופרנו הכלכלי בירושלים

האוצר יפרסם תוך מספר את ההוראה המקצצת אחה את הפטור ממס בעד ספרות מקצועית. ה ניתן פטור ממס בעד ספ־צועית בהוצאה שנתית של לחודש, לפי ההוראה ה־שתוקפה יהיה החל מה־ יקוצץ הסכום הפטור לכ־ בשום מקרה לא יעלה על לשנה.

אישור האוצר יוגדל ה־מס על הוצאות נסיעה שמ־שלם לעובדיו. הסכום הפטור עמד על 65 ל"י לחודש במ־ל"י לחודש עד כה. סכום לשלם פטור ממס בלי ההגדלה באה בהתחשב ב־ייקור תעריפי הנסיעה בתחבורה ה־ציבורית.

מחאו ליד שגרירות גרמניה נגד מעצר ביאטה קלארספלד

ביוזמת הפרטיזנים ואסירי הנאצים התייצבו אתמול משמרות מחאה מול שגרירות גרמניה בתל אביב נגד מ־עצרה של ביאטה קלארספלד.

בהפגנה השתתפו לוחמי מחתרת וניצולי השואה, תלמידי בתי ספר, חברי קיבוצים ומשלחת של הקיבוץ המאוחד וכן נציגי ועד ההורים של שבויינו בסוריה.

המפגינים נשאו כרזות לשחרורה של ביאטה קלארספלד שנאסרה ל־פני יומיים בדכאו שם הפגינה לק־ראת יום הזכרון לשואה ולגבורה את הזדהותה עם העם היהודי ונגד פושעי מלחמה נאציים.

מארגני ההפגנה נמנעו מלהפגש עם נציגי שגרירות גרמניה ולא מ־סרו שום תצהיר. בהתאם להחלטת הארגונים לא להפגש עם נציגים רשמיים של גרמניה.

וקם מועצה סברה בעולם היהודי

מת מועצה מייעצת להסברה לעולם היהודי — הוחלט הוועדה ההנהלתית הפליי־רכה אתמול בתל־אביב ב־מר א. ל. דולצין.

בבדון הועלתה ע"י מרכז משה גלבוע, הממונה על בהסתדרות הציונית העו־לפיה תורכב המועצה כך ש־את טובי המוחות ליהודי צ־זברה בארץ.

מר א. ל. דולצין, ציין כי הפליונה נועדה לתאם, ל־הדריך בענייני ההסברה ה־בכל העולם והיא גם תדאג כפילויות בפעולות ההסברה ולקות השונות בהסתדרות ה־העולמית.

ום אחר גופת נאצר

של המשטרה ומכבי האש ם, החל ביום ה' בבוקר ב־אחר עורך „אל־פאג'ר" ר, במערה שבאזור התע־שורות שבמצפון ירושלים. שנערכה במערה, לא נמ־גופה לפי שעה, אך חוקרי סבורים בכל זאת, כי קיי־עירות גבוהה להימצאות ה־מקום.

כובתה הדליקה בבאר הנפט באבו־רודס

הדליקה שהשתוללה בבאר הנפט בשדה אבו־רודס, מאז ה־1 בינואר — כובתה כליל, ביום ה' בשעה 1 בצהריים באמצעות חומר נפץ ש־הוכנס לתוך הבאר — על המבצע ה־מוצלח מסר מר מאיר גירון מנכ"ל חברת נתיבי נפט, אשר בעצמו הפ־עיל את הפיצוץ מעל סיפון אוניה שעגנה במרחק מה מן הבאר הבו־ערת.

מר גירון מוסיף, כי עכשיו זקוקים לשניים או שלושה ימים של ים שקט, כדי לחבר מחדש את בארות הנפט אל רשת. ההפקה על כנה ל־הכניסם מחדש למעגל הפקת הנפט.

האש כובתה תוך שבר של שנייה, ומן הלהבות שפלו במשך השבועות האחרונים ללא הפסק לא נשאר זכר.

ההכנות לפיצוץ היו ממושכות ו־הצריכו בדיקות וחישובים מדויקים, אשר בסופם הוכנס צינור ברזל אל תוך הבאר בעומק של כשלושה מט־רים מעל פני הים. הצינור היה מלא חומר נפץ במשקל של כ־75 ק"ג.

לאחר שנקבעו סופית המקום וה־כמות של אמצעי הפיצוץ, בוצע ה־מעשה אשר גרם להתפוצצות אדי־רה ולמרקחת של מים ונפט אשר ב־סופה שרר שקט מוחלט, ים רוגע ובהיר וללא אש.

שינויים בשיטת הניקוד על עבירות תנועה מ־15 במאי

החל מה־15.5.74 תשונה שיטת הניקוד על עבירות ת־נועה — על כך הודיע דובר משרד התחבורה.

מטרת השינוי היא לגלות נהגים עבריינים (בעיקר עבריינים מועדים) ולטפל בהם ע"י חיובם באמצעות שיטת הניקוד להשתלמויות לנהיגה נכונה, על מנת שלא יסכנו נהגים אחרים. איתור הנהגים שהם עבריי־נים מועדים ייעשה ע"י מעקב שוטף באמצעות כרטסת אישית הנמצאת במשרד התחבורה.

שיטת הניקוד המהווה גורם חי־נוכי והרתעתי כאחד מתייחסת כיום ל־133 תקנות תעבורה, בעוד שה־שיטה החדשה שתיכנס לתוקפה ב־15.5.74 תחול על 267 תקנות תעבו־רה המתייחסות לכל עבירות התנועה (למעט עבירות על חניה ועבירות מינהליות). השינוי בשיטה מחייב ב־2 נקודות 165 תקנות תעבורה (לעומת 82 קודם) וב־4 נקודות 102 תקנות תעבורה (לעומת 51 קודם). בין התקנות עליהן חלה החמרה מ־2 ל־4 נקודות:

מהירות מופרזת, אי שמירה על רווח, נסיעות שלא בכיוון החץ, נ־היגה ברשלנות, אי זהירות ועוד.

פירוט מלא של השינוי בשיטה, מספר נקודות שיחייבו שלילת ר־שיון וכן ביטול נקודות שייעשה ל־אחר השתלמויות כתעות — יפורסם באופן מפורט ומלא במודעות בעתו־נות.

משפחות הנעדרים בחזית המצרית יתאספו לדיון בהפסקת החיפושים

מאת סופרנו בתל־אביב

משפחות החיילים הנעדרים ב־חזית המצרית, עומדים לקיים אסי־פה ביום ראשון לקביעת דרכי ה־פעולה, נוכח הפסקת החיפושים א־חר גופות הנעדרים.

ועד המשפחות טען אמש כי החי־פושים הופסקו בניגוד למה שהובטח, כי הם ימשכו עד שימצאו גופות ה־חיילים הנעדרים.

נציגי הוועד מסרו, כי לאחרונה הם נפגשו שוב עם ראש הממשלה ושר הבטחון ודרשו, במהלך הפגי־שה, לקיים פעולה מדינית. כדי ל־הבטיח את המשך החיפושים.

עתה, טוענים חברי הוועד, אין תוצאות ממשיות לפגישה וזה גם שהבטחת ראש הממשלה לפנות ל־ממשלת ארצות הברית והתערבותם אצל ממשלת מצרים, לא בוצעה.

„המצב הוא כיום שנותק כל קשר עם המצרים ואין כל מגע בנושא ש־חשיבותו לגבי המשפחות הינו ה־מעט שנותר לכולנו" — אומרים ח־ברי הוועד.

גורש תייר שהחזיק חשיש

אזרח צרפתי שברשותו נמצאה כמות קטנה של חשיש עת שהה ב־נמל התעופה לפני יומיים, גורש אתמול מן הארץ, לאחר שנשפט ב־בית משפט השלום ברמלה. התייר נידון לתשלום קנס בסך 850 ל"י. ולאחר ששילם את הקנס הוחזר ל־נמל התעופה והועלה על מטוס ש־החזירו לצרפת.

התמרמרות בקרב הדרוזים על התנהגות תושבי קריית־שמונה

תגובתם הנזעמת של תושבי קר־ית שמונה כלפי דרוזים מרמת הגו־לן עשויה להביא לתוצאות בלתי רצויות ואולי אף להרוס ההישגים שנרקמו בשבע השנים האחרונות בין הישראלים לדרוזים שברמה — אמרו לכתב צה"ים כמה אישים מ־צפון הארץ המטפלים בכפרים ה־דרוזיים ברמה.

התמרמרות רבה שוררת גם בקרב בני המיעוטים המשרתים במשמר ה־גבול וצה"ל על ההתקפה של כמה מאנשי קרית שמונה על אחד מאנ־שיהם.

פגישה בין מפקדי יחידת המיעוטים עם ראש מועצת קריית שמונה

בפגישה עם מפקדי יחידת המיעו־טים הדרוזית שהתקיימה אור ליום ה' בקריית שמונה השתתפו ראש המועצה, מר אברהם אלתי, מפקד היחידה סא"ל סעיד וסגנו סרן יגאל.

בפגישה המשותפת ליבנו בעיות הנוגעות ליחסי היחידה לבין תוש־בי קריית שמונה. המפקדים הדרו־זים הביעו מורת־רוחם על יחס ה־תושבים לאנשי היחידה ואורחים דרוזיים שנתקלו ביחס מעליב ואח־דים אף הוכו. כן הביעו מורת־רוח על איסור כניסת הדרוזים לקריית שמונה.

ראש המועצה אמר, כי אמצעי ה־זהירות שננקטו, לרבות המחסומים נועדו למנוע פגיעה בדרוזים עצ־מם, ע"י המון זועם שנפגע בטבעה.

בת קריית־שמונה תדליק את המשואה על הר הרצל

שושית, הילדה בת ה־9, שלושת אחיה נהרגו בקר־תה, תדליק משואה בטקס על כנינת ישובי גבול ה־ — על כך מוסר בפגישה ש־בין מנהל מרכז ההסברה ד־יעוה לאירועי יום העצמאות, זה אילן לבין ראש המוע־עצת קרית שמונה, מר אלתי.

שה, בה נכחו נציגי המועצה ה ומעצת הפועלים ואנשי מצפון של מרכז ההסברה, דרכי פעולה נוספים לקראת צמאות. מרכז ההסברה יארגן עצמאות הסעים מיוחדים ל־ית שמונה לתרשת טל.

שלושים ימי האבל בקרית יערוך מרכז ההסברה עצ־רת במלכות במקום. כן תי־אותו יום פגישה מיוחדת של ראשי ערי־הפיתוח. בקרוב תצא לאור חוברת מיוחדת לזכר החללים שתחולק לכל תושבי העיר וכן תב־דק אפשרות להכנת סרטון על קר־ית־שמונה.

● יהודה זים, נעצר על ידי המש־טרה כחשוד במסירת צ'ק ללא כי־סוי בסך 120 אלף ל"י למס ההכ־נסה. המשטרה הודיעה בבית מש־פט השלום בת"א, כי אין לה התנ־גדות לשחררו בערבות. שופט ה־שלום בתל אביב צמח זמיר הורה לשחרר את זים בערבות של 4500 ל"י.

● צו התכלות הוצא אתמול בבית המשפט המחוזי בתל אביב נגד כדורי יחזקאל, בן 37 מפתח תקוה, הנאשם בנסיון לרצוח את ידידו ה־טוב ביותר, אהרן עבדו במכות גרזן.

רת זכרון ל־140 חללי היחידה ברית במלחמת העולם השנייה

זכרון ל־140 חללי היחידה לתבלה 462, שירדו למ־ים במלחמת העולם השניה ה ביום ה' בבית הפלמ"ח ב־ל בירושלים, ליד האנדרטה לזכרם.

בר איגוד החיילים המשוח־ביא סגן יו"ר האיגוד, אלוף אברהם יפה. בעצרת השתתפו ופחה, ידידים וחברים לנשק העולם השניה ומוקירי זכ־החללים.

31 שנה, ב־28 באפריל 1943, לכסנדריה באניה „אריינפור" 3 אנשי היחידה העברית ל־462, באניה היו גם 750 חיי־פריקה המזרחית, בפיקוד ב־מורת היום הפליגה הספי־

חלק מאנשי פלוגת ההובלה הר־עסקו בתפקידי שמירה ליד סירות ההצלה. ליד הקלקלים ובקומות א־חרים. באחד במאי, בשעה 5.30 ב־ערב השמעה אזעקה בספינה והספינה הופיעו מטוסי קרב גרמניים. הספי־נה נפגעה בפצצות ובטורפדו אוירי. היא צללה תהומה במהירות עצומה, תוך ארבע דקות.

ההצלה היתה קשה מאד, שכן ה־יום החשיך ורבים לא ידעו לשחות. את סירות ההצלה אף לא הספיקו להוריד מהאניה שטובעה. אולם כל אחד השתדל לעזור לחבריו והיו ב־הורים שהצילו 10 ל־15 איש. אניות מלחמה בריטיות צצרו בהכלכן ד־עסקו בהצלאת ניצולים. ב־2 במאי הגיעו הניצולים לבנגזי. כשהתלקטו כל הניצולים, התברר האסון הכבד: 140 מחיילינו טבעו.

משרד המבקר

הסוכנות היהודית לארץ ישראל

רד המבקר — הסוכנות היהודית לארץ ישראל דיע שהכתובת לקבלת תלונות מאת הציבור כנגד מים העומדים לביקורתו של מבקר הסוכנות הודית הינה:

רחוב הלל 14

ת"ד 7063 ירושלים, 91070

נועת האשה הדתית לאומית
מכון להכשרה מקצועית ע"ש מרים — בריינה
קעה — ירושלים
ביה"ס על־תיכוני דתי לבנות

דרושות:
מזכירה — למשרה חלקית עד מלאה
התחלה מיידית
מדריכה — מחנכת, לשנה"ל תשל"ד לתלמידות הפנימיה • מגורים במקום • אפשרי זוג דתי
*
ות: משרד בית הספר, דרך בית לחם 69, ירושלים, טל. 37852

בתי קולנוע

ירושלים

שעות ההצגה
במוצש"ש — 900—700
בימי חול — 900—700—400

אורנע טל. 24732
מתוקה היא הנקמה

אוריון
שבוע 6
רבי יעקב

ארנון
בננות

הבירה
שליט העולם

תל־אביב

אסתר
שבוע 7
הרי המזוהם חוזר

גורדון
שבוע 2
לאן נעלם דניאל ווקס

גת
שבוע 31
פיס וטילי

פאר
שבוע 7
אהבת החיים

סינרמה
שבוע 3
שלום לכפיל

דרייב אין
ב־7.15 רובינזון קרוזו
ב־9.30 התווה
בחצות השוד המוקלט

חיפה

אמפיתיאטרון
הדרקון

ארמון
בחזרה למערב

מירון
הדקירה המוחצת

עצמון
שבוע 6
רבי יעקב

רון
שבוע 4
זר בגמנסיה

חן
הביגימיסט

אורלי
נשיא על הכוונת

פאר
שבוע 8
פיס וטילי

המלחמה על החרמון

(סוף מעמוד 3)

גדול בצורת סלילת דרך אל השיא בגובה 2814 מטר. הקשיים היו מרובים והיה צורך במיבצע הנדסי מסובך, כדי להתגבר על שלגים שחסמו את איזור העבודה. אך אנשי חיל ההנדסה התגברו על התקלות ובמהירות מירבית פתרו בעיות, ש־נבעו מהמבנה המיוחד של הקרקע, שהלקה היתה מושלגת. גם האש הסורית, שנורתה בכל מהלך הסלי־לה לא בלמה את העבודה. שנבצעה בחלקה תחת מגוי הסורים ובאמצע השבוע יכול היה חיל ההנדסה לבשר לפיקוד על ביצוע המלאכה המסובכת והקשה.

בזה לא תם, כמובן המאבק. ה־סורים לא ויתרו וניסו ונכנסו ב־דרכים שונות באויר וביבשה להת־נכל לכוח היושב על ההר ולדרך המובילה אליו כעת. יש להניח, כי בימים הבאים שוב תתמקד הפעילות באיזור אסטרטגי זה, כאשר צה"ל עושה מאמצים לשמור על היתרון ולסכל מאידך את הנסיונות הסו־ריים, להשתלט שוב על הפסגה.

ירושלים

חגיגת יובל השבעים של הרב פיצ'ניק — בהיכל שלמה

מחר מוצש"ק, בשמונה, תתקיים בהיכל שלמה, בירושלים, אספה חגיגית של ה„ארגון עולי ארצות המערב" לכבודו של הרב אהרן ה־לוי פיצ'ניק, נשיאו הראשון של ה־ארגון, לרגל מלאת לו שבעים שנה. ההגיגה נערכת תוך שיתוף פעולה עם „איחוד רבנים עולי ארצות ה־מערב" ו„היכל שלמה".

דברי הערכה וברכות ישמיעו הרב מ. קירשבלום, ראש מחלקת העליה של הסוכנות היהודית; הרב ד"ר א. קרליבך, יו"ר איחוד הרבנים, הח־ד"ר מ. א. יפה, מסמס היכל שלמה החזן ר' ח. א. מזובסקי, ינעים זמירות. הרב מ. מרקוס, יו"ר ה־ועה"פ של הארגון, ימסור דו"ח מ־פעל קמחא דפסחא. המנחה — הרב א. י. פרידמן, לשעבר ראש מחלקת החרדים בקק"ל באמריקה.

הילולא של הרב מולדיבסק זצ"ל

מטעם איגוד רבנים חסידיים, תתקיים השבת בבית הרב מנחם נומסן — ירושלים הילולא לזכרו של הגאון רבי אריה ליבוש הורו־ויץ זצ"ל, הרב מולדיבסק וגדולי עלית החסידים.

תל־אביב

בבית הכנסת הגדול רחוב אלנבי

השבת יתפלל הרב הראשי לתל־אביב—יפו הגרי"י פרנקל, יעבור לפני התיבה בליל שישי ובשבת ה־חזן הראשי מר יהושע דלין בלוו־יה מקהלה, ערבית ב־6, שחרית ב־8.

*

ביום ג' ב' ראש חודש (23.4.74) ב־7.30 בערב השיעור השבועי ע"י יו"ר ההנהלה מר אברהם תצרוני בנושא: הלכה למשה מסיני.

ב„אהל־שם"

השבת ב־10 י. סברסקי — תנ"ך; ב־11 הרב פרידלנדר — תלמוד; ב־4.30 במסיבת „עונג שבת" ירצה: מר מ. אוריון — היהודים שנהרגה. הפותח: יו"ר „אהל־שם" — משה גולדשטיין, דברי אגדה — ד"ר ש. ז. כהנא.

תורנות בתי מרקחת

יום ששי

ירושלים: „אברבוביץ", המלך ג'ורג 21, טל' 224972; „אל סנטר אל", צאלח־א־דין, טל' 282196.
תל אביב: „פרנקל", המלך ג'ורג 28, טל' 223721; „שלמה המלך", שלמה המלך 78, טל' 246461; „צא־נ"י", יהודה הלוי 67, טל' 612474.
פתח תקוה: „רסלי", רוטשילד 81, טל' 911406.
בת־ים: „בני־בת־ים", הנביאים 3, חולון: „אסותא", סוקולוב 4, רמת גן והסביבה: „עמנץ", ביאליק 30, טל' 723674.
בני ברק: „אורי", המכבים 43, הרצליה והסביבה: „פינקלר", רח' אחוזה, רעננה.
נתניה: „מרכזי", הרצל 36, טל' 22739.
רמלה־לוד: „פרוד", הרצל 106, רמלה.
באר שבע: „בריאות".

יום שבת

ירושלים: „ד"ר פרקש", הפלמ"ח 28, טל' 63084.
תל אביב: „בני", דיזנגוף 174, טל' 222386; „גוטמן", אחד העם 91, טל' 285301; „הנביאים", המלך ג'ורג 72, טל' 286740.
פתח תקוה: „בריאות", חובבי ציון 13, טל' 912357.
בת־ים: „בלפור", בלפור 90. חולון: „שיינדק", סוקולוב 68. רמת גן והסביבה: „פרמוה", ביאליק 50, טל' 722237.
בני ברק: כמו בר"ע.
הרצליה והסביבה: „פינקלר", רח' אחוזה, רעננה.
נתניה: „הנשיא", ויצמן 36, טל' 22739.
רמלה־לוד: „רמלה", הרצל 75, רמלה.
באר שבע: „הנגב".

מוצאי שבת

ירושלים, „בית הכרם", בית הכרם 19, טל' 521089; „אל בתראא", צאלח־א־דין, טל' 284123.
תל אביב: „גרינברג", המלך ג'ורג 46, טל' 226208; „הרופה", דיזנגוף 217, טל' 223488; „יאנר", יהודה הלוי 67, טל' 612474.
הרצליה והסביבה: „פנקלר", רח' אחוזה, רעננה.

שלום על ישראל

תחרות ציורי ילדים נושאת פרסים

ילדים עד גיל 16 מוזמנים להשתתף בתחרות ולשלוח את ציוריהם בנושא „שלום על ישראל" עד לתאריך ה' בסיון תשל"ד (26.5.74) לת.ד. 4868 חיפה.

עלון לפרטים נוספים אפשר לקבל לפי פניה בכתב לת.ד. 4868 חיפה.

בהצלחה

בוא לסונול וסע לשלום! סונול

במפלגה ובתנועה

במפד"ל — הפועל המזרחי, תל־אביב

ביום שני ב־7.00 ישיבת הוועדה המיוחדת. ב־6.00 קבלת קהל ע"י הח' ד"ר ד. רוזן צבי — חבר מו־עצת ע.ת.א.

ביום שלישי ב־5.00 ישיבת מז־כירות תא עובדי ע.ת.א. ב־6.00 ישיבת מזכירות הפוהמ"ז.

מסיבות יום העצמאות וסעודת חג תשל"ד

ביהכנ"ס המרכזי שד' סמטס 22 בהשתתפות מר פינחס שינמן, סגן יו"ר הכנסת וראש המועצה הדתית לת"א־יפו. המנחה: הרב ש. בלומ־נפלד.

ביהכנ"ס המרכזי שכון הפוהמ"ז קרית־שלום בהשתתפות ד"ר ד. רו־זן צבי, חבר מועצת ע.ת.א.

ביהכנ"ס נוה נתן, גבעת שמעון שכ' התקוה בהשתתפות הרב דוד תעשה.

ביהכנ"ס שלום, רח' יהושע בן־נון 67, בהשתתפות צו"ד ת.מ. ב־סוק, סגן ראש העיר.

ביהכנ"ס מגורים רח' קליי 15 ב־השתתפות הרב ברוך צרני.

ביהכנ"ס הספרדי המרכזי מרגו־לין 10 — יד־אליהו בהשתתפות הרב משה מאיה הרב עמנואל קוסובסקי.

ביהכנ"ס „בית ישעיהו" רח' צייל־נוב 18, בהשתתפות מר יהודה ביי־טל. הרב ש. פרנקל.

ביהכנ"ס המרכזי שכון הפוהמ"ז המשך שינקין בהשתתפות הרב ש. אליעזרי. מר א. עובדיה.

ביהכנ"ס האשכנזי נוה שרת רח' רמה 5 בהשתתפות מר יצחק פיסלר חבר הנהלה המועצה הדתית לת"א־יפו ועו"ד משה אורנשטין. המנחה: מר ש. שפירא.

ביהכנ"ס הפועל המזרחי אבן גבי־רול 195 בהשתתפות מר יוסף מילס.

ביהכנ"ס תפארת ישראל דרך ה־נצחון 130 בהשתתפות הרב נחום גולדשמיד. מר אהרן אהרנברג.

ביהכנ"ס צמח דוד בהשתתפות ה־רב שמעון בן דוד. מר מנחם מדמון.

במפד"ל חיפה

ביום שלישי, א. באייר מ־16.00 עד 17.30 תשב גזברית ועדת הב־חירות לסלוק החובות, והתביעות ה־קשורות בבחירות. על כל המעונ־ינים לפנות בתאריך ובשעות הנ"ל. לאחר תאריך זה לא נהיה אחראים לכל תביעה שהיא.

במפד"ל סניף חיפה

שיעור תורה: בביהכנ"ס הפוהמ"ז בבית התנועה, רח' החלוץ 59 בשב־ת ב־7 בבוקר שיעור בגמרא ע"י הח' מנחם המר. ב־10.30 שיעור ב־רמב"ם ע"י הח' מאיר אוריון. בכל יום רביעי בערב ב־8 שיעור בגמ־רא ע"י הרב נ. ראסה.

בביכנ"ס של הפוהמ"ז בקרית־אליהו בשבת ב־10 שיעור בגמרא ע"י הח' יצחק לבנון. בין מנחה למעריב שיעור בגמרא ע"י הח' ישראל פולקביץ, במשך כל השבוע דף יומי אחרי מעריב ע"י הרב בהרב ליבר.

בביכנ"ס המרכזי בקרית־אליהו: בשבת וביום ראשון אחה"צ ב־5 שיעור ברמב"ם בהדרכת הח' דוד אורבך. ביום חמישי ב־5 עיונים ב־ספרי הנביאים בהדרכת הח' דוד אורבך.

ר' ברוך דובדבני ידרוש מחר בהיכל שלמה

בשבת, בשעה ארבע יתקיים ה־שיעור ב„פרשת השבוע לאור ימינו" מטעם ארגון ותיקי התנועה בירו־שלים, שמתקיים בהיכל שלמה. ר' ברוך דובדבני, ראש המרכז ל־חינוך תורני של המרכז העולמי, יהיה המרצה.

תנועת האשה הדתית לאומית ירושלים

עונג שבת במכון הרי פישל. פ־רשת השבוע — מר חיים טוביה פי־של. עיונים בתפלה — הגב' שושנה הולצברג.

בבית הכרם בפנסיון מרגוע. פר־שת השבוע הרב דוד שפירא.

תנועת האשה הדתית לאומית

שבת — כ"ח ניסן — 20.4.74

רעננה — בסניף הפועל המזרחי ב־5 אחה"צ, פרשת השבוע המרצה: מר ישעיהו קרני.

קרית מוצקין — בבית הכנסת ל־נוער ב־11 לפנה"צ ירצה: הרב ד־מתא הרב"ם פוגלמן על הנושא: „אש־זרה".

בני־ברק — במועדון החברה רח' דניאל — עונג שבת לקשישים ב־4.30 אחה"צ, המרצה: מר אלעזר גואלמן.

כפר־סבא — במועדון החברה ב־5 אחה"צ פרקי־אבות, המרצה: ה־רבנית חיה שיר.

תנועת האשה הדתית לאומית תל־אביב

פרשת „שמיני":

קרית־שלום — בבית הח' סיברגר כסלנט 31, בהשתתפות: הרב סולטן.

תקוה — בבית הגב' מלכה כץ, רח' עבודה 22 ב־6.30 בערב.

במכון לקליטה חברתית של עולים של תנועת האשה הדתית לאומית

בליל־שבת:
תל־אביב — מעון קסם — קבלת שבת, שיחה וזמירות, החזן סבירנן.
תל־אביב — מעון הירקון — החזן סבירנין.

מוצאי שבת:
באר־שבע — מסבת מלווה מלכה — ב„ישיבת בני־עקיבא" לציון יום העצמאות, נגינה, שירה, ריקוד.

ביום שני:
בני־ברק — ערב עיון לפעילות — בהשתתפות: פסלה שטרן, עובדת סוציאלית, מר בצם נדר, עובד מש־רד הקליטה הבתוי, המארחת: ה־חברה חנה גוטליב.

ביום שלישי:
תל־אביב — מעון עולים קסם — מסבת ר"ח ולקראת חג העצמאות המרצה: הרב לנדמן, תל־אביב — מעון הירקון — לקראת חג העצ־מאות, המרצה: סרבר.

יום רביעי:
בית חזן — כפר הראה — מאר־חים עולים מחדרה לתפילה חגיגית בליל חג העצמאות, בפנס והכיבוד בבית־הכנ.

יום חמישי:
פתח־תקוה — סיור יום העצמאות לירושלים, חברון, גוש־עציון, קבר־רחל. ביזיאון לאוכלוסיה יהודית ב־היכל שלמה, הרובע היהודי בעיר העתיקה, תפילה ליד הכותל.

חיפה

בית כנסת לנוער בבי"ס ממ"ד „יבנה" — „נצח ישראל" חיפה

התפילות בכל ליל שבת לפי זמ־ני הדלקת הנרות ובשבת בבוקר בשעה 7.30 לפני התפלה שיעור ב־הלכה ע"י המורה הרב ישעיהו נגר, ב־8.15, לפני קריאת התורה לימוד מלכיות ע"י הרב ג"ל לזכר תל־מידי ביה"ס שנפלו במערכות יש־ראל.

שח־מט

בעריכת שלמה קנדלשיין

נקבעה נבחרת ישראל לאולימפיאדה

הנהלת האגוד הישראלי לשחמט קבעה את חברי נבחרת ישראל ב־שחמט שתצא בחודש יוני הקרוב לאולימפיאדת השחמט בניצה שב־צרפת. השחקנים לפי סדר הלוחות: רב אמן הבינלאומי ולדימיר ליברזון, האמנים הבינלאומיים יאיר קריידמן, משה צ'רניאק, שמעון כגן, יעקב בליימן, והאמן יצחק רדשקוביץ.

שלובם בנבחרת של שני העולים החדשים מרוסיה ליברזון, ורדשקו־ביץ מהווה תוספת כח רצינית ב־יותר.

ראש המשלחת יהא ולכן גורביץ, „קפטן" הנבחרת — האמן זליג צ'ס־קוב, ובציג ישראל לקונגרס פיד"א — אבשלום יושע.

— לאיש פורטיש אלוף הונגריה, לקראת הדו־קרב נגד פורטיש עבר פטרוסיאן הכנה פסיכולוגית מדוק־דקת שהוכיחה עצמה.

להלן המשחקים האחרונים בדו־קרבות שהבטיחו עליית פטרוסיאן וקורצ'נוי.

גמביט המלכה

פטרוסיאן (בריה"מ) — פורטיש (הונגריה)

1. פד5 5ד .2 47 6ה .3 גפ 43 6פה .4
רז5 רה7 .5 פגג3 0—0 .6 צג1 ח6 .7
רח4 בג6 .8 ג:ד5 .9 פ:ד5 ה:ד5 .10
ר:ה7 מה:ה7 .11 רא3 ז6 .12 הז3
גג5 .13 ר:א6 פ:א6 .14 0—0 פגד7
.15 בג3 צאא8 .16 צה1 צד8 .17 חא4
פה6 .18 מהד3 מהו6 .19 בז2 ג:ד4
.20 ה:ד4 צ:ג1 .21 צ:ג1 מהו4 .22
ז:ז4 ! פ:ז4+ .23 מז3 פ:ד3 .24
צגג3 פבה4 .25 אא3 פגד6 .26 בה4 פבו8
.27 צגז7 אא5 .28 בג5 פוד7 .29 מהד4
הז5 .30 פהז5 פוז8 .31 צבז7 ! גו6 .32
פגז6 פוז6+ .33 מז3 צדז6 .34 צ:בג6
צהז6 .35 צבז8+ פוז8 .36 צאא8 צהז1
37 פוד8 מוז7 .38 בג6 צבז1 .39 בז7
פוד7 .40 צ:א5 השחור נכנע.

הגנת בינוני

קורצ'נוי (בריה"מ) — מקינג (ברזיל)

.1 ד4 פוז6 .2 פוז3 גג5 .3 ד5 ה6
.4 גג4 ה:ד5 .5 ג:ד5 ד6 .6 פגג3
ז6 .7 ד4 רוז7 .8 רוה2 0—0 .9 0—0
צוה8 .10 פוד2 פבד7 .11 מהג2 פוה5
.12 בג3 ז5 ! .13 רבג2 ז4 .14 צצוה1
פוח5 .15 פוד1 פוז4 .16 רבג5 ! צוה8
.17 פוה3 מהוז5 .18 פוז5 ?! (צריך
צאוד1) ר:ז5 .19 ה:ז5 פוהז3 ?! (צריך
פ:ז5 !) .20 ר:ז3 ר:בג2 .21 צאוד1
רוד4 ?! (אפשרי פוחז3+) .22 פוד4 !
מה:ז5 .23 פוז3 מהוז5 (—מה:ד5 .24
ר:חז7+ מוח8 .25 מהוז5 מהוח6 ? .26
מה:ז4 ! פ:ז5 ? (צריך רוה5) .27 מ:ז2
מה:ח7 .28 צהז7 ! צוז8 .29 מהוז4 רוה5
.30 מהוז3 צוז7 .31 צ:גג7 מהוג2 .32
צוה1 מוז8 .33 מהוז4 ! צוז8 .34 צוז4
מה:א2 .35 פוז5 צ:ז4+ .36 מה:ז4+
מוח7 .37 מהוח5+ מוז8 .38 פוחז6+
מוז7 .39 פ:ז7 צוז8 .40 פ:הז5+ מוז6
.41 פוז4+ צ:ז4+ .42 מה:ז4 השחור נכנע.

תוצאות ליגת המשנה — סבוב 5

מחוז הדרום: „הפועל" חולון — „ותיקי רמת־גן" 4½:1½, אס"א אי ירו־שלים — צעירי „הפועל" ירושלים 1½:4½, מרכז הנוער ג' תל־אביב — „אליצור רשבסקי" א' תל־אביב 2:4, בית"ר „רסקי" תל־אביב — „הפועל" ראשון לציון 3:3, בית"ר „מיכלי" תל־אביב — ב.ל.ל. ת"א 2½:2½ (1).

מובילה „הפועל" חולון 19 נק', לפני בית"ר „מיכלי" ת"א 18 (1), „אליצור — רשבסקי" א' ת"א 17½ וכו'.

מחוז הצפון: מרכז הנוער ע"ש יוחנן נתניה — „הפועל" כפר מס־ריק א' 5½:½, „הפועל" נצרת עילית א' — „הפועל" גליל עליון 4½:1½, פתח־תקוה — „הפועל" עפולה/גל־בוע א' 1:5, „הרצליה" חיפה — „הפועל" חדרה 5½:½, „הפועל" חיפה — „בית נגלר" קרית־חיים 3½:2½.

מובילה מרכז הנוער ע"ש יוחנן נתניה 19 נק', „הפועל" נצרת עילית א' 18½, פתח־תקוה 16½ (6), „הפועל" חיפה 16 וכו'.

שחמט בצה"ל

האגוד הישראלי לשחמט בשתוף הטלוויזיה הלימודית, וקצין חינוך בצה"ל יארגנו ערבי שחמט בכל יחידות צה"ל. הערבים יכללו הרצ־אות שחמטאיות, משחקים סימול־טניים, והקרנות משדרי שחמט של הטלוויזיה הלימודית במעגל סגור.

תחרות לשפור דרגה

במועדון ע"ש „עקיבא רובינשטיין" בירושלים הסתיימה תחרות של 14 משתתפים, שהתחרו בשיטת ליגה לשפור דרגתם. בנוסף שמשה תחרות זו כחצי גמר אליפות הבירה 1974.

במקום הראשון זכה דוד מיכאל עם 11½ נק' מ־13 משחקים. לפני יוסף רבנבוגן 9 נק', צבי פרידר 8 נק' וכו'.

תוצאות בתי חצי גמר אליפות הארץ לנוער 1974 שהסתיימו

בית ההתיישבות הקיבוצית: נערך בקבוץ רגבים בהשתתפות 30 נע־רים. נצחו במשותף יובל באומן (עמיר) ושרון גלאי (שובל) שצברו 7 נק' כ"א מ־9 משחקים. שלישי חיים דרור (קרית־ענבים) — 6 נק'.

בית הדרום: נערך ברחובות ב־השתתפות 22 נערים. נצחו בשתוף יעקב קופל (באר־שבע) ופליקס ליט־בק (הדסים) שצברו 6½ נק' כ"א מ־9 משחקים. שלישי יהודה מולי־נרסקי (תל־אביב) — 6 נק'.

בית הצפון: נערך בפתח־תקוה בהשתתפות 44 נערים, כולם מדור־גים! הבית החזק ביותר בהרכב משתתפיו.

נצחו במשותף שלושה שצברו כל אחד 7 נק' מ־9 משחקים ללא הפ־סד. גיר גרינברג (פתח־תקוה), חיים שניידר (חדרה), ישראל שרנצל (תל אביב).

אליפות מועדון „עבטואל לספר" תל־אביב 1974

האליפות לשנה זו תפתח ב־22.4.74 בשעה 18.00 במועדון. התח־רות תנהל בשיטה „השוויצית" ב־9 סבבים ב' פ' בשבוע, וזכאים להשת־תף בתחרות שחקנים בעלי דרגת „מועמד לאמן" ומעלה, שחקנאים בעלי דרגות נמוכות יותר מוזמנים אף הם, אולם הנהלת התחרות רש־אית לא לאשר השתתפותם. מנצחי האליפות יזכו בפרסים נכבדים.

ההרשמה יום יום בשעות 19.00—15.00 במועדון „עבטואל לספר" תל־אביב, רח' הירקון 54 תל־אביב טל. 57991.

רבע גמר אליפות העולם בשחמט

ארבעת רב האמנים היהודים מנצחי שלב שמיניות הגמר החלו ברוסיה בשני הדו־קרבות של שלב רבע ה־גמר לאליפות העולם בשחמט. מנצחי הדו־קרבות יתמודדו ביניהם בשלב חצי הגמר שמנצחו יהא המועמד לכתר העולמי בהתמודדות נגד אלוף העולם היהודי אמריקאי רוברט („בובי") פישר בשנת 1975.

באודסה מתמודדים שני יריבים ותיקים שכבר נפגשו בעבר במסגרת זו. אלוף העולם לשעבר הארמני טיגראן פטרוסיאן נגד היהודי ויק־טור קורצ'נוי. בעבר ניצח פטרוסי־אן בדו־קרב. כעת זכה קורצ'נוי בנצחון במשחק הראשון בדו־קרב השני המתקיים בלנינגרד כשהיהודים אלוף העולם לשעבר ויריבו האחרון של פישר על הכתר העולמי — בוריס ספאסקי נגד הצעיר אנטולי קרפוב הנחשב כתגלית השחמט ה־רוסית. ספאסקי זכה במשחק הרא־שון. הקרב הדו־קרבות רבע הגמר מעניין ביותר. הזוכה בדו־קרב יהא השחקן שיצבור ראשון ארבעה נצ־חונות שכן תיקו לא מובא בחשבון. באם לא יצבור אף שחקן אר־בעה נצחונות אזי יהא המנצח ה־שחקן שיצבור לפחות נקודות יתרון בעשרים המשחקים שנקבעו כבסי־סיום. אנו עתידים לצפות במאבק ביותר בסביבה הקרובים בין צמרת שחקני השחמט העולמי.

משחקים

עלייתם של ספאסקי וקרפוב ל־שלב רבע הגמר היתה קלה בהרבה מאשר עלייתם של פטרוסיאן וקור־צ'נוי שהיתה רצופת מכשולים, ורק בנצחונם האחרון נגד יריביהם הבטיחו לזם את „כרטיס הכניסה" להמשך המאבק. אמורים הדברים בטוחי לגבי פטרוסיאן שהתמודד עם יריב כלפני הדו־קרב זה לא ניצחו מצילם

לוח הצופה

● פריפ קונה רהיטים, אנטיקות, פריזידרים, ריהוט משרדי וכל חפצי בית אחרים. טלפון 864938, 874245 בערב 876852.

● דירה חדשה 2 חדרים מרוהטים בשכ"ה בבני ברק טלפון: 789745.

● דירה בת 3 חדרים + פינת אוכל 3 כיווני אויר קומה ב' רח' יצחק שדה 70, תל־אביב. 39688.

● למכירה ספר תורה מהודר במצב מצויין במחיר 9500. פרטים טלפון: 03—780221.

● סבירת שמלות כלה מהודרות וחדשות במחיר המתמחות. 722418.

● אקדמאים ימצאו בעיה בת זוג בכרטסת שלנו ללא כל השלום, ארגון מתנדבים „אהבת" ת.ד. 3324 תל־אביב.

● מעוניין מאד לקנות ספרי קודש עתיקים, הגדות של פסח, תנוכיות, קופסאות בשמים וכל שאר חפצי יהודה עתיקים. טלפון 766238 ת. ד. 1136 בני־ברק.

● דירה 3 חדרים מרוהטת קומפלט עם מזוג מיולי, טל. 786472 בני ברק.

לוח ירושלים

● דרושה פקידה עם נסיון. להת־קשר טלפון 02—228760.

● ממיושניאל, משרד לשידוכים אירופאי מיועד בעיקר לאקדמאים ולדתיים. שמאי 23, ירושלים.

● מחפשים משפחה אומנת דתית בירושלים עבור הלמידה־היכון רתי־קר לכסא־גלגלים. לפנות לה"א 864 ירושלים.

● בירושלים בשכ"ה דירה מתאימה לחנות, מעבדה, מחסן. פינת גאולה מ־16.00 טלפון: 33368.

● בדביש בירושלים דירה מרוהטת הדר חובי — נחמיה 7 — ק. ג. לבקר בין 5 ל־6.

האופרה הישראלית

רחוב אלנבי 1, תל־אביב טל. 57227

כרמן תל־אביב — 20.4 בשעה 8.30
נסיכת הקרקס באר־שבע אולם קרן — 21.4 בשעה 8.30
נסיכת הקרקס תל־אביב — 22.4 בשעה 6
כרמן תל־אביב — 24.4 בשעה 6
נסיכת הקרקס תל־אביב — 25.4 בשעה 6
ריגולטו מאת ורדי תל־אביב — 27.4 ב־8.30
נסיכת הקרקס תל־אביב — 28.4 בשעה 6
כרמן תל־אביב — 29.4 בשעה 6
נסיכת הקרקס תל־אביב — 30.4 בשעה 6

היום

יום ששי, כ"ז ניסן תשל"ד, 19.4.74

פ' שמיני
י"ב לעומר

הפרק: זכריה ג—ד; המשנה: בכורות ד, ח—ט; הדף: מנחות סב; ההלכה: אורח שכח, ב—ז.

שבת
י"ג לעומר

הפרק: זכריה ה—ו; המשנה: בכורות ד—ה, י—א; הדף: מנחות סג; ההלכה: אורח שכח, ח—ג.

שידורי ישראל

חדשות בעברית — בגלים א, ב, צ — כל שעה.
09.55 (א) חדשות באנגלית
10.55 (א) חדשות בצרפתית
5.55 (א) חדשות באנגלית
6.50 (א) חדשות בצרפתית
שידורי תכניות לעולים (ב)
עברית — 19.00; יידיש — 19.30; לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15; רומנית 20.30; רוסית — 20.45.

יום ששי

רשת א'

08.05 „קולגיום מוסיקום" 09.05 מתוקי לנוה ההזכרות ההיסטוריות ירושלים — רב־ההיסטוריון (ססראן) 11.00 עברית לעם 11.15 שידורים להלידים בבתי־ה"ס 11.50 שיר ותכנון 12.05 „קונצרט צהריים" 13.25 „בוטיקה קלאסית" 14.10 לאם ולילד הילדים הגדולים 15.05 „קבלת שבת" — פרשת „שמיני" והבטוה ש־בפרשה — כאת ד"ר נחום רקובר קריאה בפסוקי המקרא כפי חיים הוכבר שיחה על הפרשה כאת ד"ר יוסף גולדשמידט פרקי חזנות שיחה הלכות שבת — כאת הרב עובדיה יוסף 16.05 רגע של עברית 16.06 הגזרה התיכון 16.30 „חדש בתקליטיה" 17.05 „בוטיקה קלאסית בבקשתך".

רשת ב'

08.10 „בוקר טוב" 08.55 „בעקבות ה־חדשות" 09.05 „בוקר טוב" — המשך 10.05 „כאן בבית" 11.45 לאן הערב 12.05 „בבקבוק יהודי" 12.30 „הו חיוך" 13.25 ביחים משלנו 14.10 „עד ארבע" 16.05 רגע של עברית 16.06 „בי כפתור מבוזקיה קלאסית" 16.30 „אנשים ומדודות" — שי־רים לבוא שבת 17.05 נערות ושירים מ־אחורי הטרגים.

גלי צה"ל

06.05 צלילי בוקר 07.55 מה נשמע 08.05 יומן הבוקר 08.20 צלילי בוקר — המשך 09.05 דיש עם שיר 09.55 פינה הכיפור הקצר 10.05 דיש עם שיר — המשך 10.55 ביולה בסלע 11.05 חבים ושעים 11.35 הקולה שבאחורי הסיפור 12.05 יומן הצהרים 12.30 חמים ושמים — המשך 13.30 חקוקה היהודית 13.35 חבים ושעים — המשך 13.55 ההרזות לחיילים 14.05 משלנו — שירי הפזמונים העבריים 15.55 הפסקה הסברת 16.05 סקם הכן — תוכניתנו של יהורם גאון 17.05 דיסקו — הפנים הרבות של נחום גולדמן.

טלוויזיה כללית

15.00 פסטיבל שירי משוררים לילדים.

מוצאי שבת

רשת א'

19.05 יומן השבת — מהדורה שניה 19.50 פרקי היום בתנ"ך: זכריה, פרקים ה', ו' קריאה בפי יוסף רוזן ושיחה כאת יצחק אלוני 20.05 „הסיור האמנותי בבוקר" שיחה המוסיקלית 20.40 מכלולה ברבנות (כתכנית) 21.05 „המדבלים" — „בלילה בלבה" 22.05 המהדורה התיכונה 23.25 „אזנת מכונה" — בעריכת יהודה כגן 00.05 רגע של שיר 03.05 „עד אור הבוקר".

רשת ב'

19.05 „עמימה" 21.05 „ההומור" 21.45 „מוצאי שבתות" 22.05 „מהרדה ה־מוזהר" 22.52 „נעימת קלות" 23.25 „רודר כן־זאב כבישם" 01.05 „עד אור הבוקר".

גלי צה"ל

19.05 מסורה, מסורה — המשך 20.05 ברצכבתם 21.05 מסורה, מסורה 21.35 שי־רים כנהון ספרים והמון במוסיקלים 22.05 בוא נדבר 23.05 „זמורים" ולאמים 23.55 ביחות הגת־שבת של יצחק כאתם 00.05 יומן חצות 00.30 צליליה לילה 03.05 מסביבים אל תוך השחר.

טלוויזיה כללית

20.00 תבדביל בין קודש לחול 20.30 „ארבעת" כבב להכסה 21.10 „אירוויזיון" 22.00 כבב מסודר 22.50 בידור חורל — „יהזי לוליר" 23.40 ספוקו של יום בתוך מבכה אבות — חדשות.

הטבות ליבוא מלט

לאחר שנתברר כי היצור המקו־מי של מלט בשנה הקרובה לא יד־ביק את הביקוש הצפוי למלט בא־רץ, וכי יחסרו כ־200 אלף טונות השנה, הוחלט על מתן הטבה של 110 ל"י לטון מלט ליבואני מלט אפור — על כך מסר אתמול דובר משרד המסחר והתעשייה.

המלט המיובא ימכר בשוק המקו־מי במחיר היציב של המלט מיצור מקומי.

תיאטרוני ישראל

במוצ"ש 20.4.74

הבימה:
דלתות ודפקות
תל־אביב, האולם הגדול
הו, הנ, יקירה;
תל־אביב האולם הקטן

הקאמרי:
שחף
תל אביב

התיאטרון העירוני חיפה:
תצילו
חיפה

הצפה
עתון יומי
HATZOFE
DAILY

המו"ל: הצופה בע"מ. עורך ש. דון־יחיא. מערכת ומנהלה תל־אביב, רח' המסגר 66, טל. 35421, ת"ד: 2045. חשבון בנק הדואר 41144 * סניף ירושלים: רח' בן יהודה 2, ת"ד 1145, טל. 234910, בערב טל. 528344 35609 * סניף חיפה: רח' ארלוזורוב 8 טל. 663628. דפוס הצפה בע"מ, ת"א, רח' המסגר 66, טל. 35584.

●

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות.

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

בלוויית ציון אברג'יל שנרצח ע"י מחבלים

נהגי ירושלים דורשים נשק להגנה עצמית

נעצרו 15 חשודים בפרשת מונית התופת

מאת כתב „הצופה" בירושלים

בדרישה לרשויות הביטחון לאפשר לכל נהגי התחבורה הציבורית לשאת נשק להגנה עצמית בפני חבלנים, יצאו אמש נציגי אירגון הנהגים בירושלים, בעת הלווייתו של הנהג ציון אברג'יל הי"ד, אשר נרצח בידי החבלנים.

בהלוויה השתתפו כאלף איש וכ־400 מוניות מירושלים ומכל חלקי הארץ אשר נסעו בשיירה באורות עמומים ונשאו סרטים שחורים.

ראשי האירגון שספדו לנהג שהוא ממייסדי חברה „גשר" מן הדמויות המוכרות בעולם המוניות, יצאו בדרישה לממשלת ישראל ולרשויות הביטחון להגביר את הערנות הבטחונית ולאפשר לנהגים להגן על חייהם באמצעות אקדחים, תוך הנחיות ופיקוח מתאים.

בהלוויה השתתפו גם מספר נהגי מוניות ממזרח ירושלים, אשר הביעו את צערם העמוק וגינו בחריפות רבה את המעשה. אף על פי כן ניסו אחדים לפגוע בנהגים הערבים ואלה נזקקו להגנת המשטרה.

במקביל הקימו כוחות הביטחון ומשטרת ירושלים מטה מיוחד לחקירת מעשה הרצח שנועד לגרום לאסון קטלני הרבה יותר. בידי החוקרים מספר נקודות אחיזה ומסתמנים כיוונים ואפשרויות אחדות, אך לפי שעה הוטל איפול על החקירה.

במשטרת ירושלים נמסר כי נעצרו 15 חשודים בביצוע המעשה.

מכונית התופת בירושלים פורקה על־ידי חבלני חיל ההנדסה

פצצה מונית התופת בירושלים פורקה, כפי שנודע ע"י היחידה המיוחדת לסילוק פצצות של חיל ההנדסה. אנשי יחידה זו ביצעו את הפירוק המכוון ב„מגרש הרוסים" בירושלים לשם הובאה המכונית הממולכדת, והם זכו לאחר מכן להכרת תודה מצד מפקדי ואנשי המשטרה.

תובטח עתודה קרקעית לבנייה

על הידוק הקשר בין מינהל מקרקעי ישראל ומשרד השיכון לשם הבטחת עתודה קרקעית לבניה, הוחלט אתמול בפגישה שהתקיימה בלשכת שר האוצר בתל־אביב.

הפגישה התקיימה בראשותו של שר האוצר מר פנחס ספיר ובהשתתפותם של שר החקלאות, שר השיכון ומנהל מינהל מקרקעי ישראל לדיון בצרכים להבטחת עתודה קרקעית לבניה ליעדים סוציאליים — זוגות צעירים, עולים ופתרונות למשפחות המתגוררות בצפיפות ובדיור פגום.

שר האוצר הודיע כי כיום יש בארץ עתודה קרקעית לבניית כ־400 אלף יחידות דיור מבאר שבע בדרום עד נהריה בצפון ולבניית כ־320 אלף יחידות נוספות בדרום (אופקים, שדרות, אילת ועוד). עתודה זו כוללת בינוי מתקנים צבאיים אשר יפונו תוך תקופה של שנתיים ויועדו לצרכים סוציאליים.

רשיונות לייבוא 200 אלף טון מלט

רשיונות לייבוא מלט בהיקף של כ־200 אלף טון יוענקו השנה ליבואני מלט. על כך סוכם אתמול בלשכת שר האוצר בת"א בפגישה בה השתתפו שר האוצר מר פנחס ספיר, שר המסחר והתעשייה מר חיים בר לב, שר השיכון מר י. רבינוביץ ויו"ר מרכז הקבלנים מר דוד שטרן.

ההיתר ליבוא המלט יינתן בעקבות המחסור שנוצר לאחרונה ובהיווצרות שוק שחור במסחר במלט. עוד סוכם כי היבואנים יפוצו על המחיר הגבוה של המלט המיובא בסך של 110 ל"י לטונה כדי להשוות את מחירו למחיר התוצרת המשווקת בארץ. מחיר טון מלט עומד כיום על 230 ל"י לטון והמחיר למלט כיובא נאמד בכ־340־330 ל"י לטון.

שר המסחר והתעשייה מר חיים בר לב הודיע, כי משרדו יפקח על שווק המלט המיובא כדי להבטיח שיווקו לצרכנים בישראל בלבד.

עיריית רמת־גן דנה בבעיות הבטחון

מאת מפרשו בגוש דן

הנהלת עיריית ר"ג קיימה אתמול ישיבה מיוחדת לדיון בבעיות הבטחון בעיר, ההנהלה דנה בקשת אמצעים על מנת להבטיח את בטחונם של מוסדות החינוך ומוסדות הציבור בעיר.

ההנהלה החליטה לקיים פגישה משותפת בין נציגי הנהלת העיר והגורמים האחראים על הבטחון.

באותה ישיבה החליטה ההנהלה לדחות את פתיחתה של תערוכת הפרחים בפארק הלאומי בר"ג שנועדה ליום העצמאות, היא תתקיים ב־28 לחודש אחרי יום העצמאות.

ישיבת בני־עקיבא „נתיב מאיר"
תיכון עירוני ד', ירושלים

ביום שלישי ט"ו אייר (7.5), בשעה 5.00 אחה"צ בבית־הכנסת של הישיבה, — רחוב הפסגה 14

תתקיים אי"ה

עצרת זכרון לתלמידינו חללי מלחמת יום הכיפורים

חברינו/בוגרינו,

אנא כבדו את זכרם היקר בהשתתפותכם

מפקדי היחידות מתבקשים לשחרר בוגרינו למעמד זה

תאום וניהול הנדסי ירושלים, בע"מ

מחפש

מהנדס אלקטרוניקה רפואית מדופלם

עם נסיון בהתקנה, תיקון ואחזקה של מכשירים רפואיים ומעבדתיים

יועדף מועמד הבקיא בהלכות שבת.

*

מעוניינים מתבקשים לפנות בכתב על ת"ד 3486, עם פירוט תולדות חיים, כולל השכלה, נסיון ופרטים אישיים.

עלייה גדולה באמצעי התשלום

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

אמצעי התשלום במשק עלו בתקופה שבין ה־6 במרס ל־3 באפריל השנה בכ־4.9 אחוזים.

עלייה באמצעי התשלום הסתכמה, לפי סיכומי בנק ישראל, ב־344 מיליון ל"י והגיעה ל־2072 מיליון ל"י בתקופה המקבילה אשתקד היתה עלייה באמצעי התשלום 3.3 אחוזים בלבד.

נודע כי בימים שלאחר ה־3 באפריל נמשכה העלייה המואצת של אמצעי התשלום. היא הושפעה מהזרמת כספים ע"י האוצר ומהגדלת קניות מוגברת לרגל החגים.

המשפחות השכולות בקריית־שמונה: „המפגינים ביישו אותנו"

„המפגינים שהתפרעו ליד הכנסת בירושלים אינם מייצגים אותנו" — אמר מר משה גואטה, שבנו וכלתו נרצחו בקריית שמונה לנשיא המדינה שביקר אצלו ביום ה' כדי לנחמו על האבדה הקשה.

מר גואטה אמר: „מפגינים אלה מנסים לנצל סבלן של המשפחות השכולות על מנת להציג דרישות ולקבל הטבות". הוא הוסיף, כי דרושה בקריית שמונה הגנה טובה ותנופה כלכלית וחינוכית.

גם מר יוסף שטרית, שאשתו ושלושה ילדיו נרצחו, אמר לנשיא בעת שזה בא לנחמו: „איני רוצה שאלה שהפגינו בירושלים ייצגו אותנו. אני מתבייש בהפגנה זו. קרית שמונה היא עיר יפה והתנהגות זו מכפישה אותה..."

בוטל כנס עתונאי פיג'יט באלג'יר

נשיאת פיג'יט (הארגון הבינלאומי של העתונאים לעניני היהדות) ביטלה את מושב הוועד־הפועל, שאמור היה להערך בראשית מאי באלג'ירה, לאחר שהשלטונות האלג'יריים לא העניקו אשרות־כניסה לנציגי שתי מדינות החברות בארגון.

בהודעה החתומה בידי נשיא פיג'יט, הבלגי, ג'אן־פאול דלפלד, נאמר: „הודעתי לאלג'ירים שיכלום או אף אחד", כיון שלא שינו עמדתם הודיתי לבטל את מושב הוועד הפועל בארצם".

זכו בהגרלת הפיס

בהגרלת מפעל הפיס שהתקיימה אתמול זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 250,000 ל"י זכו המספרים: 242116 ; 739208, ובלי ספח בסך 150,000 ל"י.

בסך 50,000 ל"י זכה המספר: 206476.

בסך 12,500 ל"י זכו המספרים: 176715 ; 410372.

בסך 6,250 ל"י זכו המספרים: 063675 ; 129601 ; 196004 ; 443543.

בסך 1,250 ל"י זכו הכרטיסים הבאים:
029785 ; 048396 ; 066696 ; 077770;
125810 ; 174678 ; 221788 ; 247017;
311750 ; 319504 ; 330903 ; 384072;
392043 ; 392585 ; 401062 ; 410573;
579898 ; 590431 ; 600627 ; 664824;
769197.

בסך 600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־01992; 26671;
36623 ; 40029 ; 49663 ; 53932;
56783 ; 63463 ; 86876 ; 88197.

בסך 250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־00830 ; 11117;
19007 ; 22574 ; 28806 ; 40288;
40461 ; 45447 ; 56737 ; 53861;
54790 ; 56701 ; 59434 ; 60929;
60967 ; 63142 ; 67220 ; 67490;
73484 ; 78171 ; 80924 ; 81166;
88377 ; 93138 ; 97942.

בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־2887 ; 3980;
4612 ; 5820 ; 6311 ; 6522 ; 6562.

בסך 50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0027 ; 0467;
0471 ; 0530 ; 0671 ; 0674 ; 0738;
0956 ; 0975 ; 1419 ; 1717 ; 1853;
1861 ; 2548 ; 3214 ; 3228 ; 3292;
3455 ; 3608 ; 3791 ; 4483 ; 4695;
5049 ; 5267 ; 5944 ; 6099 ; 6315;
6595 ; 6954 ; 6730 ; 6984 ; 7210;
7825 ; 8045 ; 8750 ; 9198 ; 9226;
9505 ; 9885.

בסך 6 ל"י זכו כל הכרטיסים עם ספח שמספריהם מסתיימים בספרה: 1 ובלי ספח בסך 4 ל"י.

מטה לבטחון מוסדות החינוך הוקם בירושלים

מאת כתב „הצופה" בירושלים

מטה מיוחד לבטחון מוסדות החינוך הוקם אמש בירושלים בעקבות הטבח בביה"ס בקרית שמונה. במטה לוקחים חלק לצד אנשי העיריה, נציגי המשטרה, משרד החינוך והתרבות, ארגון מנהלי בתי הספר וועד ההורים המרכזי.

המטה הוקם על פי החלטת ועדת החינוך העירונית בראשותו של סגן ראש העיר, יוסף גולדשמידט ועל פי הצעתו של חבר הנהלת העיר מר ישראל ליפל מן המפד"ל.

ראש המטה מר עמי חובב, מסר לכתבנו כי בשתי הישיבות שקיימו מיד עם הקמת המטה המיוחד הוגשו תכניות הפעולה אשר יכללו, הקמת משמרות ביטחון של הורים ותלמידים, אשר יופיעו בבתי הספר בשעות הבוקר המוקדמות ויסרקו את סביבות מוסדות החינוך. בכל בית ספר יקבע מורה שירכז את נושא הבטיחות והערכות לשעת חבלה, ויוגבר הפעילות החינוכית להחדרת תודעת הבטיחות.

יצויין כי ביום הראשון להפעלת המטה הגיעו עשרות שיחות טלפוניות מהורים המעוניינים לשבצם בפעילות ההתנדבות בבתי הספר.

ספיר בראש הוועדה לקביעת תנאי האשראי המוכוון

הוועדה לקביעת תנאי הריבית באשראי המכוון הלוואות הפיתוח, שעל הקמתה הוחלט לאחרונה, תפעל בראשותו של שר האוצר פ. ספיר.

בוועדה ישתתפו עוד: שר המסחר והתעשיה ח. בר לב, שר החקלאות ח. גבתי ונגיד בנק ישראל מ. זנבר, מר מ. משביץ, ד. רקנטי, א. ידלין, א. אפרת, ר. עייבר.

הוועדה מונתה לאור הביקורת על ההנאים המיוחדים להלוואת הפיתוח שאינן צמודות למדד, בעוד שהפרשי ההצמדה מסתכמים בשעורים ניכרים.

3 נהרגו בתאונה בנגב

שלושה אנשים קיפחו את חייהם ושלושה אחרים נפצעו, ביניהם אחד קשה, בתאונת דרכים שאירעה בכביש באר שבע במצפה־רמון אתמול בשעות הבוקר המוקדמות.

התאונה אירעה כאשר טנדר מסוג „פג'ו" שהיה נהוג בידי חייל, התנגש חזיתית במשאית שבאה מכיוון מצפה רמון לבאר שבע. הנהג ושני נוסעים, שהיו עמו, נהרגו במקום.

שם החייל ההרוג הוא טוראי שמעון ברנס, בן 20, מאזור תל אביב. שני ההרוגים האחרים הועברו למכון לרפואה משפטית באבו כביר, ועד כה טרם זוהו.

נוסע שהיה במשאית, ראובן אדרי, בן 40, ממצפה רמון, נפצע קשה ואושפז בבית החולים ע"ש סורוקה בבאר שבע, לשם הובא גם פצוע קל נוסף ונהג המשאית, כלך ביקסנבאום, בן 31, ממצפה רמון, שנפצע קל.

פעולות מנע בנמל בן־גוריון

משטרת נמל התעופה הגבירה ביום ה' את אמצעי הבטחון והבטיחות באיזור הנמל והנהיגה בדיקות תכופות במגרשי החנייה ובאזורי הנמל בהם חונה רכב.

מפקד משטרת הנמל, סגן ניצב רומן יגאל, מסר לכתב עתיים שניתנו הוראות לחוליות המשטרה לערוך את הביקורת ברכב חונה. כן נמסרו הדרכים לאנשי הבטחון בתחנת המוניות ובאולמי בית הנתיבות.

עירית רמלה

מכרז פומבי חוזר מס' 1/74

לביצוע עבודות פיתוח בבית העלמין החדש ברמלה — שלב א'

עירית רמלה מכריזה בזה על קבלת הצעות מקבלנים מורשים בהתאם לחוק לביצוע עבודות פיתוח בבית־העלמין החדש ברמלה, שלב א'.

התוכניות ותנאי ההכרזה, מפרטים ורשימת הכמויות אפשר לקבל במשרדי מח' ההנדסה של העיריה בשעות העבודה הרגילות תמורת תשלום של 60.— ל"י אשר לא יוחזרו.

המעוניין להשתתף במכרז יגיש לעירית רמלה, בשני עותקים הצעות מחירים על גבי הטפסים שיומצאו לו וישלח אותם בדואר רשום במעטפה סגורה למזכיר העיר רמלה עד יום רביעי 1.6.74. הצעה שתשא חותמת דואר עם תאריך מאוחר יותר לא תובא לדיון.

על המציעים לצרף להצעה ערבות בנקאית בשעור של 5% מערך ההצעה, לתקופה של 3 חדשים להבטחת קיום ההצעה, אחרת היא לא תובא לדיון. המחאות פרטיות או שטרות לא יתקבלו כערבות.

רשאים להשתתף קבלנים מורשים בלבד ועליהם לצרף העתק מהאישור על כך.

את ההצעה יש להגיש בהתאם לתנאי המכרז בלבד וכל שינוי בתנאים אלה עלול לגרום לבטולה.

תנאי התשלום כמפורט בתיק המכרז. אין העיריה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא ומשאירה לעצמה את הזכות לערוך מכרז חוזר כראות עיניה.

א. אבוחצירא, ראש העיריה

רמלה, כ"ב בניסן תשל"ד 14.4.74

מחלקת

התרבות וההסברה

המפלגה הדתית לאומית • הסתדרות הפועל המזרחי בישראל

רמת־גן — יום שבת, כ"ח בניסן תשל"ד (20.4.74), תתקיים מסיבת עונג שבת, המוקדשת ליום העצמאות, בהשתתפות: עו"ד ב. א. אביצדק, פרקי חזנות: החזן בינקין, דברי פתיחה ופרשת־שבוע — א. ארציאלי. בשעה 4.00 אחה"צ

רמת־גן — יום א', כ"ט בניסן תשל"ד (21.4.74), — יתקיים חוג לתנ"ך, בהדרכת א. ריצמן. בשעה 6.30 בערב

רמת־גן — יום ג', א' אייר תשל"ד (23.4.74), — יתקיים חוג הרמב"ם, בהדרכת ג. ד. פרבר. בשעה 6.30 בערב

תל־אביב — יום א', כ"ט בניסן תשל"ד (21.4.74) — חוג הרמב"ם רח' יהושע בן נון 48, ה"א, ימשיך מר צבי ורוס ב„שמונה פרקים לרמב"ם". בשעה 7.00 בערב

ליל יום העצמאות

יום ד', ב' באייר תשל"ד (24.4.74)

בתי־כנסת בבני־ברק

בית־הכנסת		מרצה
שיכון א'	—	א. גואלמן
שיכון ה'	—	הרב שמואל אמיתי, עמינדב בן נהור
„בר יוחאי"	—	חביב מאסי
„אחוה היקותי"	—	אליהו יחזקאל
„תפארת צבי"	—	זאב וסרלוף
„גלעד"	—	א. מלכיאל
„מגן דוד"	—	חיים דבינו
[illegible]	—	מנחם לבנון, אברהם ציפרין
שיכון ה'	—	שמעון הילברון
שיכון ו'	—	אברהם הרשקוביץ
קרית הרצוג	—	יהודה לוסקיג

הדור הצעיר במפד"ל

מפגש ארצי לחוגי חוו"ן — יום העצמאות

ביום העצמאות אנו עורכים מפגש ארצי לחברי חוו"ן בכפר בתיה, ליד רעננה

המפגש יתקיים אי"ה ביום חמישי ג' אייר תשל"ד (25.4.74) בין השעות 9.30 בבוקר עד 5.00 אחה"צ

בתכנית:

9.30 — התכנסות וחניה

10.00 — 13.00 — ספורט ונופש — כדורגל, כדורסל, כדור עף, טניס שולחן, מועדון משחקים, דשאים וכו"ב.

13.00 — 14.45 — הפסקה לארוחת צהריים (כל משפחה מביאה את ארוחתה).

14.30 — מנחה לילדים

* אקורדיוניסט
* קוסם
* תיאטרון בובות
* חידונים ופרסים

16.30 — תפילת מנחה וסיום

ההסעה עצמית

משפחות המעוניינות להשתתף במפגש, יתקשרו למחלקה לדור הצעיר במפד"ל, טלפון: 440249, 44451, 440316.

הורים שכולים יקיימו שביתת שבת ליד ה„בוטיק־מין" בבירה

מאת כתב „הצופה" בירושלים

לקראת פתיחת בוטיק־המין „ארוס" בירושלים ביום ראשון הקרוב יפתחו 3 הורים שכולים בשביתת שבת מול החנות ברח' ינאי, — כנגד מה שהם מכנים „רצח רוחני של בני הנוער".

ההורים טוענים כי חנות התועבה עלולה לגרום גם לכך שילדיהם יפגעו מבחינה נפשית.

פרשת בוטיק־המין תועלה הבוקר בישיבת הנהלת עיריית ירושלים, כאשר נציגי כל המפלגות המיוצגות בהנהלה ובראשם ראש העיר מר טדי קולק ישתדלו לגבש אמצעים אשר יאפשרו לכבוש פתיחת החנות.

ראש העיר יפגוש עם נציגי החברה

כפי שנודע לכתבנו, החליט ראש העיר מר טדי קולק להפגש אישית עם נציגי חברת ש.ב.צ. ולבקש אותם בכל לשון של בקשה להמנע מפתיחת הבוטיק, כדי שלא לגרום למתיחות מיותרת בעיר. פניה דומה תעשה בצורת עצומה עליה יחתמו אלפי אזרחים ירושלמיים.

גם המוסלמים מתנגדים

גם המנהיגים המוסלמים ממזרח ירושלים גינו בחריפות את ההחלטה על פתיחתו המחודשת של הבוטיק וביקשו את ראשי כעירד הדתות לפעול בכל האמצעים האפשרים כדי למנוע את פתיחת הבוטיק, שסכנתו החריפה בכיוון עבור הצעירים הערבים.

קבוצת משפטנים דתיים בראשותו של עו"ד דר' י. קימלמן, בודקת אפשרות להגיש עתירה בנושא זה לבית המשפט הגבוה לצדק.

דורשים לא לפתוח את ה„סאפארי" בפארק הלאומי בר"ג

מאת מפרשו בגוש דן

נציגי החזית הדתית במועצת עיריית רמת גן הדורשים לא לפתוח את הסאפארי (גן חיות הופשי) בפארק הלאומי ברמת גן בשבתות.

בישיבת הנהלת עיריית רמת גן מאתמול דרש נציג החזית הדתית, סגן ראש העיר מ. אדלר, שבשבת הקרובה הסאפארי יהיה סגור כיוון שפתיחתו קשורה עם חילול שבת, בניגוד להסכם הקואליציוני המבטיח סטטוס קוו בשמירת השבת בעיר. מר אדלר התריע גם על חילולי שבת נוספים בצהרונה בעיר ודרש לנקוט באמצעים כדי למנוע חילול שבת במקום.

2 סטודנטיות מצרפת — לישראל, בתום „מסע צלבני" ברכיבה על סוסים

אוולין וקוריין קוקס, שתי אחיות מצרפת, הגיעו אתמול דרך גשר אלנבי לישראל, כשהן רכובות על גבי סוסים, בתום מסע אותו החלו לפני כחצי שנה. זבו גמעו 6,000 ק"מ בעוברן על־פני 11 ארצות — על־כך מסר דובר משרד התיירות.

אישים ומוסדות

— ראש הממשלה הגב' גולדה מאיר קבלה אתמול את שר המשפטים של קנדה מר אוטו לאנג. כמו כן קבלה הגב' מאיר לשיחה את מר אמא קדמוני.

ב"ה

בית הכנסת המרכזי ביפו — שדרות ירושלים 36

ברכות מאליפות

לכבוד מרן הרב הראשי לישראל הגאון העצום

רבינו עובדיה יוסף שליט"א

לרגל הכתרתו ב„ראשון לציון לישראל"

יהא רעווא שיזכה להרים קרן התורה וההוראה בישראל בבריות גופא ונהורא מעליא. וביומיו וביומינו תושע יהודה וישראל ישכון לבטח.

ההנהלה ומתפללי בית הכנסת

הרב משה זאב פרידמן

רבה של יפו

בית הכנסת הגדול ע"ש רבי מאיר בעל הנס

שכון צהלון יפו

ברכות מאליפות

לכבוד מרן הרב הראשי לישראל הגאון העצום

רבינו עובדיה יוסף שליט"א

לרגל הכתרתו ב„ראשון לציון" לישראל

יהא רעווא שיזכה להרים קרן התורה וההוראה בישראל בבריות גופא ונהורא מעליא וביומיו וביומינו תושע יהודה וישראל ישכון לבטח

ההנהלה ומתפללי בית הכנסת ע"ש רבי מאיר בעל הנס

שכון יפו — גבעה עליה

עמוס בוביליל — יו"ר

ארגון ארצי של מוסדות דתיים

מחפש

מזכירה ראשית במשרה מלאה

כישורים הכרחיים:
קצרנות עברית מהירה
נסיון במזכירות כללית ובפנקסנות פשוטה.
יוזמה ואחריות.

כישורים רצויים:
ניסיון בניהול ישיבות ופרוטוקולים — נסיון ביחסי צבור.
ידיעת השפה האנגלית.

על המעוניינת להגיש הצעה בכתב תוך תאור הכשרה ונסיון לת. ד. 33136 ת"א. ולציין עבור „מזכירה ראשית".

על ההצעה להגיע לא יאוחר מאשר עד יום ט' אייר תשל"ד 1.5.74.

השבוע ליד יצחק בן צבי בירושלים

יום ראשון כ"ט בניסן תשל"ד — 21.4.74.

יום הזכרון לציון יום השנה האחד עשר לפטירתו של הנשיא יצחק בן־צבי ז"ל

08.00 — תפילת שחרית באולם יד יצחק בן־צבי, רחוב אברבנאל, רחביה, ירושלים.

16.00 — טקס אזכרה בהר המנוחות בגבעת שאול בניהול הרב הראשי לצה"ל — האלוף מ. פירון. אוטובוסים יצאו מכיכר מנורה, רחוב בצלאל, בשעה 15.30 ויחזירו את המשתתפים למרכז העיר בתום הטקס.

17.00 — עצרת זכרון — במעמד נשיא המדינה, פרופ' אפרים קציר ויו"ר הכנסת מר ישראל ישעיהו.

ישאו דברים:
פרופ' בנימין מזר, יו"ר — פתיחה;
מר יצחק רבין, שר העבודה;
פרופ' חיים הלל בן־ששון — „[illegible]".

הכניסה לעצרת הזכרון רק לפי כרטיסי הזמנה

19.30 — באנגלית (לתיירים בלבד)
לזכרו של הנשיא יצחק בן־צבי ז"ל — ד"ר אליהו אילת, יושב ראש
מעמד בית המקדש והכהנים בימי בית שני — מר ישעיהו גפני
ירושלים התת קרקעית — ד"ר דניאל שפרבר

יום שני ל' בניסן תשל"ד — 22.4.74
הפלחים ממוצא יהודי בהרי חברון — מר פסח בר־אדון
חברון בתקופה הערבית — ד"ר משה שרון
בשיתוף עם המחלקה לתרבות של עירית ירושלים

יום שלישי א' באייר תשל"ד — 23.4.74
קורס ירושלים למורים
בשיתוף עם המחלקה המשותפת להשתלמות עובדי הוראה במשרד החינוך והתרבות

בלב תל־אביב
ברח' אחד העם 112

למכירה
דירות פאר בנות 3—3½ חדרים
בניה מעולה

מעלית, הסקה מרכזית, גאז, טלפון, חניה וכו'.

להשכרה:
1. שטח משרדי 250 ממ"ר בככר המדינה
2. דירה בת 4 חדרים באיזור „שיכון הצמרת"

אוזיל ציטרין מנדלסברג

ת"א, ככר מלכי ישראל 5, טלפון 224514
בין השעות 8—1, 4—7

עירית באר־שבע

מכרז מספר 05/9/74

לבתי הספר העל יסודיים המקיפים, כלליים ודתיים

דרושים

1. מורים להוראה בשנה"ל תשל"ה לכל מקצועות ההוראה ולמקצועות הבאים: —

אנגלית לכיתה י"ב	פקידות
פיזיקה לכיתה י"ב	מסגרות סבכות
שרטוט מכונות	שרטוט בנין
חשמל	תעופה — רצוי מהנדס
מכניקה	מכשירנות —
	טכנאי או הנדסאי

2. ספרן/ית

בוגר בית הספר לספרנות של האוניברסיטה העברית, או בוגר שלב א' — ב' בקורסים לספרנים.
נסיון של שנתיים לפחות בעבודה בספריה.

מועמדים בעלי השכלה ונסיון ומתאימים יגישו מועמדותם בכתב בציון השכלה, ותק בהוראה, אל מחלקת החינוך עד יום כ"ג באייר תשל"ד (15.5.1974).

אליהו נאוי — ראש העיריה

עירית חיפה — האגף לתרבות נוער, חברה וספורט — המחלקה לנוער ולספורט

משרד החנוך והתרבות — אגף הנוער — מחוז חיפה

נפתחה הרשמה למנהלים ומדריכים מרכזיים

למפעלי הקיט לשנת תשל"ד

הכשורים הדרושים:

* השכלה פדגוגית ונסיון חנוכי.
* נסיון בעבודה בקייטנות ובמסגרות החנוך המשלים ואגף הנוער.
* כושר ארגון ונהול צוות.

פרטים והרשמה:

במשרדי המחלקה לספורט ונוער רח' הרצליה 17 (במקלט מאחורי שק"ם [illegible]).

בימים א' — ו' בין השעות 9.00 — 12.00 לפנה"צ.

ובימים א, ג, ה, בין השעות 16.30 — 19.00 אחה"צ.

למוסד חינוכי דתי ליד ירושלים

דרוש מנהל חינוכי

הדרגה: לפי דירוג מקצועי של עובדי הוראה עם תוספת ניהול מתאימה.

תיאור התפקידים: אחראי לתוכניות החינוך התרבות ותיאום פעולות השלוחות וצוות המורים. פיתוח תוכניות הלימוד וההדרכה.

דרישות המשרה: אדם דתי בעל השכלה יהודית וכללית ותואר אקדמאי, נסיון במינהל כללי וחינוכי ובהוראה, ומעורב בהכנת תוכניות תרבות וחינוך לנוער. כושר ניהול מגע עם מוסדות ציבור וגורמים שונים בארץ ובחו"ל, יכולת ביחסי ציבור, וקיום מגע נאות עם קהל וניהול חבר העובדים החינוכי.

ידיעת השפה העברית והאנגלית חובה.

המועמד ייכנס לתפקידו לא יאוחר מה־1 בספטמבר 1974.

את הבקשות בצירוף תולדות חיים יש להגיש ליו"ר המוסד ת"ד 1555, ירושלים.

ב"ה

בית כנסת „אליהו הנביא"
חיפה — אחוזה

דרוש בעל קורא קבוע

המעוניינים יפנו בכתב לת. ד. 7022 חיפה

דרוש בחור דתי

(לשעבר חבר תנועת נוער)

לריכוז הפעילות של הנוער הדתי בבאר־יעקב

בדבר פרטים: לפנות אל הרב [illegible]; טלפון 961648 באר־יעקב.

המועצה המקומית רכסים

מכרז מס' 2/74

1) מוזמנות בזה הצעות מאת קבלנים לביצוע הוצאת אשפה ברכסים.
2) את טופס המכרז אפשר לקבל במזכירות המועצה בשעות העבודה הרגילות תמורת 25.— ל"י שלא תוחזרנה.
3) את ההצעות יש להגיש לתיבת המכרזים עליה הכתובת: מכרז מס' 2/74 להוצאת אשפה ברכסים לא יאוחר מיום 12.5.74 שעה 12.00.
4) על מגיש ההצעה בעת הגשת הצעתו להפקיד ערבות בנקאית לטובת המועצה בשעור של 10% מערך הצעתו כפול 12 חדשים זאת לתקופה הנקובה בתנאי המכרז.
5) אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

[illegible] ארבילי
ראש המועצה

משרד העבודה
אגף להכשרה והשתלמות מקצועית

הסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד
אגף להשתלמות והכשרה מקצועית

מרכז להכשרה מקצועית קדם צבאי נחלים

נמשכת ההרשמה לכתות קדם צבאיות במסגרת דתית לקראת שנת הלימודים תשל"ה בשיתוף ובפיקוח צה"ל במגמות:

מכונאות רכב
חשמלאות רכב

תקופת הלימודים: שנה אחת בתנאי פנימיה.

מתקבלים נערים דתיים בגלאי 16—17½ בוגרי ח' ט' י' כתות בהתאם למגמות.

המסיימים בהצלחה את הלימודים יועסקו במקצוע במשך שרותם הצבאי בצה"ל.

שכר הלימוד כולל פנימיה — 480.— ל"י לשנה (למתאימים ינתנו סטיפנדיות).

פרטים והרשמה: א. משרדי המרכז להכשרה מקצועית מושב נחלים בין השעות 12—8. אוטובוס 78, 84, טלפון 919847.
ב. הסתדרות הנוער הדתי העובד — אגף ההשתלמויות רח' אחד העם 108 תל־אביב, בין השעות 15—9, טלפון 224174—220135.

משרד החינוך והתרבות

להנהלות מוסדות החנוך העל יסודיים

משרד החינוך והתרבות החליט כי בשנת הלימודים תשל"ד יוענקו מילגות קיום לתלמידים במוסדות חינוך על־תיכוניים לסוגיהם לרבות בתי מדרש למורים וישיבות הסדר. המילגות הן בגובה של עד 400 ל"י לחודש עבור כל חודש שרות במילואים עד 6 חודשים. זכאים למילגות התלמידים אשר שרתו במילואים 75 יום לפחות כאמור בחוק החיילים המשוחררים הלומדים לפחות 20 שעות שבועיות במוסד על־תיכוני המאושר לצורך זה ואשר אין להם הכנסה אישית בתקופת לימודיהם.

הנהלות המוסדות העל־תיכוניים שהלימודים בהם נמשכים לפחות שנתיים מתבקשות לפנות למרכז הקרנות מינהל החינוך משרד החינוך והתרבות ת.ד. 292 ירושלים, על מנת לקבל אישור להיכלל במסגרת הזכאים לקבלת מילגות הקיום ופרטים על נוהלי קבלתן.

הסובייטים פועלים להכשלת מסע קיסינג'ר במזרח־התיכון

מאת יעקב אדלשטיין

במגעים שהיו בימים אלה בין ישראל לארה"ב על תכנית ההפרדה, ובמגעים שקיימו נציגי סוריה עם ד"ר הנרי קיסינג'ר בוושינגטון, מתבהר מצב שהיינו מודעים לו כל הזמן, אבל הוא התבלט ולא נכנס למעגל הפומביות. ברית המועצות נמצאת בלב של הפרעה למהלכיו של קיסינג'ר להפרדת הכוחות בגולן. הפירושים שניתנו עד עתה למהלכים המדיניים של ברית המועצות בכל הנוגע לוועידת ג'ינווה, נתגלו כמוטעים. למרות הסכם ה"אנס", אין ברית המועצות מאושרת מן ההפשרה של המתיחות במזרח התיכון ויש לה עניין בהמשכת.

הסיבוב הנוסף של שיחות

ד"ר קיסינג'ר יבוא לישראל בסוף החודש לסיבוב נוסף של שיחות. בסוריה הוא יתקל במצב של מחיצות הנתמכת על ידי ברית המועצות. ביקור אסאד במוסקבה נועד לקבל תמיכה סובייטית והיא ניתנה בשקל משום שהאינטרסים מצטלבים. ברית המועצות מעוניינת במתיחות בגבול הסורי. כדי למנוע ממצרים מהדק יחסיה עם ארה"ב תוך ניהול שיחות הפרדה נוספות בתיווך אמריקני. ה־מוקש הוא סוריה. מצרים אינה יכולה להתקדם בלי הסדר בגבול הסורי. הסכם ההפרדה שלה עומד בספק. אם כי יש לומר כי לאחר הפרת ההסכם, תוך הכנסת נשק בניגוד לו, הסכימו המצרים להוציא את התותחים מאיזור הדילול, שנגוד את ההסכם. אבל יש לומר כי הדרך להסכם עם מצרים היא רחוקה, אבל היא יותר קרובה מאשר עם סוריה וירדן. ברית המועצות משחקת כאן משחק גורלי. כל הדעות שנובשו כי היא אינה מעוניינת במלחמה אלא במצב של לא מלחמה ולא שלום — הוערכו במצב שנוצר. בשלב זה מעוניינת ברית המועצות במלחמה, שכן רק במלחמה ממש הזדקק לה מצרים והיא תוכל שוב למלא את התפקיד של תומך הערבים בפומבי ובסיוע של נשק משוכלל. אם יש מלחמה במזרח התיכון, כי אז יש לה לברית המועצות תפקיד מכובד. אם אין מלחמה, תפקידה מצטמצם מאד.

התמורות באירופה והשלכתן על המזה"ת

בין העמדה הסובייטית לבין העמדה האמריקנית במזרח התיכון, עומדת עתה בריטניה. עליית ממשלת הלייבור אינה מבשרת על תמורות מדיניות, אבל יש נקודה אחת חשובה שבה תיתכן תמורה והיא הנקודה של יחס בריטניה לאירופה. במחלוקת בין צרפת וארה"ב על ההנהגה באירופה, עמדה הממשלה השמרנית לצד צרפת, ואילו ממשלת הלייבור, עומדת לצד ארה"ב וסוברת שאין לדחוק את רגליה של ארה"ב מאירופה, שכן הגנה על אירופה נמצאת בידי ארה"ב. היחס ההזדהותי לאירופה, יש לה השלכות על המדיניות במזרח התיכון. במידה שבריטניה מתרחקת מהזדהות עם צרפת, היא תתרחק מן המדיניות של צרפת במזרח התיכון. והיא תתחזק נגד הנסיה הצרפתית לרתום את אירופה לשירותיה במזרח התיכון. רעיון הכינוס הערבי—אירופי אותו הגתה צרפת ולו התנגדה ארה"ב — הולך ובטל, כך על כל פנים נראה היה השבוע לאחר פגישת מועצת השרים של אירופה בלוקסמבורג. בריטניה כלל אינה גלהבת מכינוס כזה, שבו תמצא לה צרפת מעמד של תמיכה בערבים ואילו בריטניה תעמוד מן הצד. גם מדינות אחרות באירופה אינן גלהבות מכינוס זה. הילופי הממשל בצרפת, מסייעת לכך, שהכינוס יתבטל, שכן אין לדעת מה תהיה מדיניותה של ממשלת צרפת לאחר הבחירות.

על רקע זה נאלץ שר החוץ אבא אבן לבטל את ביקורו הצפוי בפאריס ב־14 במאי. הביקור נועד עוד לאוקטובר ונדחה מחמת מלחמת יום הכיפורים. הוא נקבע שוב ל־14 במאי, וזו הפעם השניה ידחה, עד לבחירת נשיא חדש. הזמנתו של אבן לפאריס לביקור רשמי, לא היצור מעמד חדש לישראל בצרפת, אבל יש בהזמנה זו משום שינוי במבנה המדיניות הצרפתית. עד עתה חששה צרפת להזמין שר חוץ ישראלי לפאריס מחמת תגובת הערבים, אך כיום החשש הזה הוסר. להיפך, צרפת רוצה להגות אף היא ממעמד של מדינה שיש באפשרותה לתווך בין הצדדים. למרות עמדתה הפרו ערבית. יש לצפות לשינויים במדיניות צרפת, אם יעלה שאבן דלמאס לנשיאות אך לא שינויים דרמטיים. צפוי המשך המדיניות הפרו ערבית והאנטי אמריקנית של פומפידו, אבל מתונה יותר, ודבר זה אמור גם ביחס לישראל. ביטול הכינוס האירופי—ערבי הוא נצחון אמריקני שבא בשל נסיגות שנעצרו בצרפת, אבל הוא גם נצחון ישראלי.

בחילופי איגרות דיפלומטיות בין שר החוץ הבריטי ג'יימס קלאהן לבין אבא אבן, הזמין אבן לבריטניה לשיחות יסודיות על המדיניות במזרח התיכון. הממשלה אישרה את נסיעתו של אבן. אין לצפות להשוואות מבריטניה, אבל ישראל רוצה בסך הכל יותר איזון ולא תמיכה.

מדוע לא רוצים בכוח חירום?

זאת ועוד: מסע קיסינג'ר לבירור תכנית ההפרדה בגולן, יתקל בבעיה בלתי צפויה. תכנית ההפרדה הסורית, אינה מדברת על כוח החירום של האו"ם באיזור החיץ. סוריה מעוניינת במשקיפים, ולא בכוח החירום הזאת כדי לשמור על האופציה הצבאית. אמנם כוח החירום של האו"ם לא יעזור במקרה של מלחמה והסורים לא יתחשבו בו. אבל הוא יותר טוב מאשר משקיפים. לכן בבואנו לדון בתכנית ההפרדה הסורית יש לשקול נקודה זו. סוריה מתייחסת לתכנית ההפרדה, כאילו שכל הגולן שייך לה, ולכן אין מקום להדיונות. סוריה אינה מוכנה לשלם עבור ההפרדה והנסיגה. ההפרדה בדרום הושגה כשום שהיתה כדאית לשני הצדדים. ההפרדה בצפון כדאית לישראל בתנאי שהיא משליכה שקט בגבול, אבל אם סוריה יש לה תכנית מלחמתית, כי אז אין מקום לנסיגות מן הגבולות, וזאת גם הבעיה המונחת ביסוד הרגישות של ההפרדה בצפון.

משחק בינמעצמתי

תמרוני קיסינג'ר יתנהלו לכן תוך משחק בינמעצמתי. הסובייטים מלאים חשדות. המצרים מעוניינים בהפרדה הסורית כדי שלא להכביד על מצבם בחזית הערבית. הסורים נעזרים בסובייטים כדי ללחוץ על מצרים. כדי שזו תלחץ על ארה"ב, והיא תלחץ על ישראל. זהו מסע לחצים מדיניים מגוונים. קיסינג'ר יצטרך לפלס לעצמו דרך מבלי לעלות על מוקשים. סבורים שבביקורו של קיסינג'ר במוסקבה שמע שם דברים כדרבנות מפי המנהיגים הסובייטיים. הם האשימו אותו שהוא ניצל את וועידת ג'ינווה לדחיקת רגליה של ברית המועצות ואילו הוא האשים אותם בהפרת ההפשרה, על ידי זה שלא הודיעו לו מראש על המלחמה שעומדת לפרוץ בתכיכתם. אך נראה כי קיסינג'ר החליט להמשיך במסלול שקבע, מסלול המירוצים שבו שמדים מכשולים כבדים, שקשה להתגבר עליהם ללא עזרה מברית המועצות, אך עזרה זו לא רק שאינה צפויה, אלא להיפך, היא יכולה רק להפריע. זו הבעיה שבפניה יעמוד קיסינג'ר בבואו לביקורו בסוף החודש לשם ניהול שיחות להסכמי הפרדה בסוריה.

מצרים לאחר המלחמה

מאת דן ליש

על אף השגי המלחמה, חש האזרח המצרי כי בעיות היסוד של המדינה עדיין לא נפתרו. האדם הפשוט ברחוב סבור כי כל מה שהשיגה המלחמה, הושג בתחום המצומצם של החזרת הכבוד הלאומי וגיבוש המדינה מאחורי מנהיגותו של סאדאת. אבל אין די בכך.

עוד בעיצומה של המלחמה, הופיע ב"אלג'ומהוריה" המצרי מאמר שאמר במפורש כי לאחר שהופעה רוח חדשה במאבק הערבי, יש להתפנות לפתרון בעיות החברה המצרית ולאחר שהצבא המצרי צלח את התעלה, יש להתגייס ל"מבצע הצליחה" של תעלת בחשלותו של העם.

אומנם, אין להגזים בחשיבות המאמר, אך יש להניח כי הוא מהווה אינדיקציה לתחושת חוסר הנחת השורר במצרים כתוצאה מן העובדה שבעיות הפנים הגדולות עודן קיימות, ואומנם סאדאת מודע לכך ובנאומיו האחרונים טרח להדגיש ולציין את "הסבל" של העם המצרי כתוצאה מנטל המערכה.

באחד מנאומיו אמר חגאזי — סגן ראה"מ ושר הכלכלה של מצרים, כי הגיע העת להכנס לשלב הפתיחות הכלכלית, כלומר — להסיר את ההגבלות על יזמה פרטית, לאפשר השקעות הון זרות ולהדק הקשרים עם מדינות נפט וכן עם המערב ובעיקר עם אירופה שתמורת נפט היא מוכנה להציע ידע ושותפות בפיתוח כלכלתה של מצרים.

ניכרת היום במצרים מגמה להקדיש מאמצים לפתרון הבעיות הפנימיות, בסיועו של מדינות הנפט, ומכאן המאמץ המצרי לגבש את היחסים עם מדינות הנפט השמרניות — בניגוד למגמות ששררו בעבר.

מלחמת אוקטובר שעלתה למצרים חמישה מיליארד לירות מצריות (לירה מצרית — 2.55 דולאר) גרמה להטלת מיסים נוספים על תושבי מצרים.

ב־12 אוק' פורסמו אחד עשר חוקים בדבר הטלת מיסי מלחמה (ג'יהאד) שתכליתן לשתף את הציבור בנשיאה בנטל המערכה. כך למשל חייב אזרח מצרי המשתכר בין 1000—1500 לירות מצריות לשלם 9 אחוז משכורתו "כמס מלחמה". כן הוטל מס של 2.5 אחוז על רווחים מעסקי סחר, התעשיה ומקצועות חופשיים העולים על 500 ל"מ לשנה.

הוחלט גם להגדיל את שיעורי חסכון החובה. הוטלו היטלים על סגריות, בנזין הכורים, ומשקאות חריפים.

אילו היתה בעייתו של האזרח המצרי רק תשלום מיסים נוספים אולי היה מתנחם בכך, אך לא כך הדבר למעשה. שהרי מאז אוקטובר אשתקד, צמצמו שלטונות מצרים את אספקת המצרכים לשווקים בשיעור ממוצע של 10 אחוז בהשוואה למצב שהיה קיים ערב המלחמה.

למרות שנמשכת כהקנה אספקת מצרכים רבים, הרי אספקתם של מצרכים חיוניים צומצמה בשיעור ניכר. כך למשל, צומצמה אספקת התה בשיעור של 50 אחוז, סוכר בשיעור של 30 אחוז ושמן מאכל בשיעור של 25 אחוז.

צמצום אספקת המצרכים מבוצע ע"י הפסקה חלקית של המכירה בשוק החופשי. לעומת זאת נמשכת כסדירה אספקת המצרכים תמורת תלושים. כי זאת לזכור, במצרים משווקים המצרכים החיוניים במקביל: הן בשוק החופשי במחירים גבוהים והן בקיצוב תמורת תלושים, במחירים מוזלים. (המדובר בשמן, תה, סוכר, סבון ופלפל שחור).

500 גרם סוכר המוקצב לנפש לחודש, נמכר בסקטור הציבורי ב־15 גרוש מצרי לקילו ואילו בשוק החופשי, באופן רשמי, נמכר הסוכר ב־35 גרוש לקילו.

כאמור לעיל, במקביל העלתה הממשלה המצרית את מחיריהם של מוצרים תעשייתיים שונים. חלק ממחירי המוצרים, הועלו על מנת להקטין את הוצאות היבוא, כגון מחירי הגז לבשול המיובא בחלקו מחו"ל ואילו חלק ממוצרים אחרים הועלה על מנת להגדיל את הכנסות המדינה ממיסים עקיפים. כך למשל, אמורים הכנסות המדינה מהגדלת המס על סיגריות להעלות מ־130 מיליון ל"מ לשנה ל־140 מיליון. כן הוחלט לצמצם את יבוא הבשר מחו"ל בכוונה להביא לחסכון בהוצאות מטבע זר, דבר שהביא עמו עליה מחירי הבשר המקומי.

החרפה בעיית הדיור

כיום, לאחר המלחמה, מתעכבות פעולות בניה רבות. הצוו שפורסם במצרים כי תינתן עדיפות לבניית בניינים ציבוריים ובניינים חיוניים מחריף שבעתיים את בעיית הדיור. גם המחסור הקיים בחומרי בניה שונים, אינו מקל על פתרון הבעיה.

לאחר המלחמה גברה ההגירה של תושבים רבים לאזור קהיר, הנחנקת מכילא כשבעה מיליון תושביה, ולאזורים עירוניים אחרים, שבהם בונים פחות.

(סוף בעמוד 6)

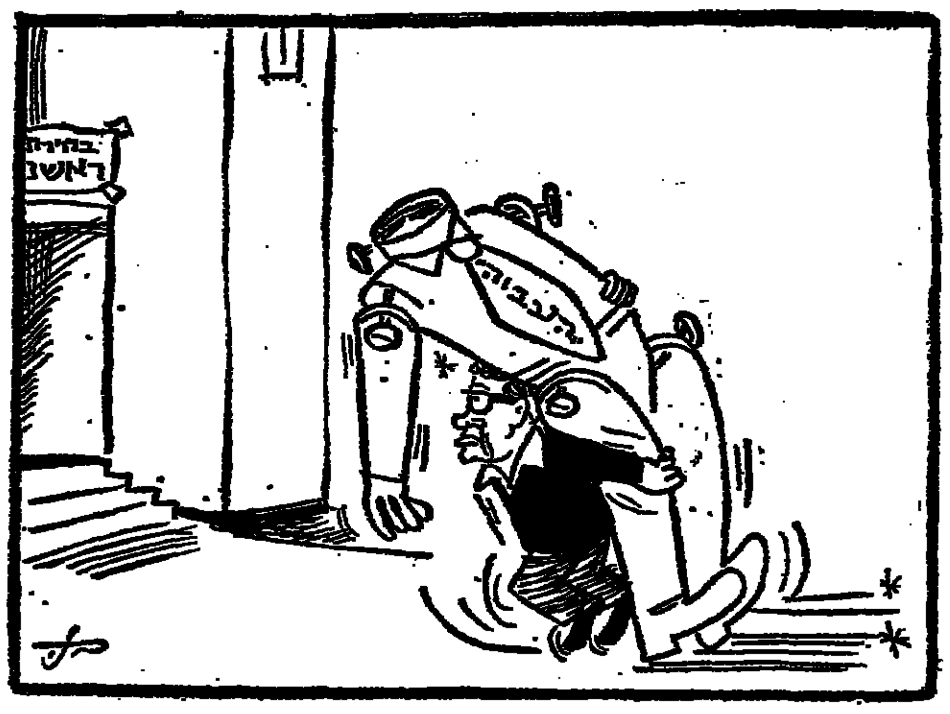

נתנה ראש...

המלחמה על החרמון

מאת אלתר ולנר

מרוץ גורלי התנהל בשבוע האחרון בין צה"ל לצבא הסורי. מי ישלים ראשון את הדרך לפיסגת החרמון. צה"ל ניצח. חיל ההנדסה הצליח להתגבר על המכשולים הרבים והקשים השלים את סלילת הדרך לשיא החרמון. מנגד לא יכלו הסורים לגמור את הדרך המובילה למוצב שלהם, כ־200 מטר יותר נמוך מהשיא הנמצא בידי צה"ל. לא יכלו, אם כי מבחינה טכנית היו מסוגלים לכך. אלא שחיל האויר התערב בתחילת השבוע ומנע מהם את סיום העבודה.

הקרב על הדרך היווה אחד השיאים במלחמה על השליטה על פיסגת ההר, כי ללא ספק לא נסתיים המאבק על נקודה איסטראטגית חשובה זו, שהסורים ניסו לתפוס השבוע ונכשלו, ולקו ממנה באבידות רבות לאחר קרב. קרוב לודאי, כי הסורים לא ירפו ויחדשו את מאמציהם לשוב ולזכות בכתר החרמון.

"העיניים של מדינת־ישראל"

לא בכדי. כבר המאבק על הפיסגה הגבוהה 2814 מטרים מעל פני הים, שיא החרמון שהוא גבוה בהרי ארץ־ישראל ולבנון. דם רב נשפך במלחמת יום הכיפורים על שחרור המוצב הישראלי בידי הסורים, שהצליחו לכבוש ביום הראשון למלחמה בפעולה קומנדו מהירה. המוצב השוכן על כתף החרמון בגובה 2224 מטר, היה כבניניים בעיני הסורים כמגו ניתן היה לצפות על הרוד באכה דמשק ועד לפרברי העיר, אך ביום האחרון למלחמה יום הכיפורים הצליח צה"ל לכבוש גם הנקודה הגבוהה ביותר בהר, וכוחותיו הגיעו אל השיא בד־בבד עם ההשתלטות על מוצבים שהיו קודם לכן בידי האויב. המוצב הסורי ומוצב הפיתולים — שיא החרמון מקנה למחזיק שליטה טובה ותצפית מצויינת לעבר צפון־מזרח סוריה. היושב על פיסגת ההר יכול למעשה לצפות על תוכבי דמשק. ואין זה סוד, כי המיכשור האלקטרוני נותן בידי מי שיושב בנקודה כזו יתרונות רציניים מאוד. היה מי שכינה את החרמון ה"עיניים של מדינת־ישראל". מאידך שיא החרמון מאפשר שליטה טובה על שלושת המוצבים האחרים, המעוז הישראלי, המוצב הסורי ומוצב הפיתולים. אך בעיקר הוא נותן תצפית מצויינת לאוייב על עמק החולה, מה שהוא אינו יכול לעשות מחלקי ההר האחרים שנותרו בידיו. אכן קציני תצפית סוריים שישבו בפיסגת ההר כיוונו בידי הארטילריה לכוון את פגזיה לעבר יעדים במובלעת וברמת־הגולן הנשקפים מעל פיסגת ההר. כוכח גם נתפס רב־סמל סורי, שנועד לשמש איש תצפית כעת שהקומנדו שלהם ניסה לתפוס את השיא.

הישג רב יוקרה

בצד החשיבות האיסטרטגית יש כמובן משמעות רבה למאבק עצמו, כחלק מהמלחמה שדמשק פתחה בה נגד ישראל, במטרה להגיע לידי הישג כל שהוא עם פתיחת שיחות ההפרדה. תפיסת פיסגת ההר היתה מהווה הישג נכבד לסורים ושיא החרמון הפך איפוא לסמל בשביל דמשק: כל הצלחה בקרב זה מסמלת בעיניהם הישג רב־יוקרה במלחמה שלא נחלו בה נצחונות רבים בהם יכלו להתפאר, מלבד דברי הרהב המקובלים בכלי התקשורת שלהם.

את המאבק על החרמון יש לראות גם על רקע מגמתה של ברית המועצות להגביל את דמאתו וכחלק ממאמציה להכשיל את תיווכו של קיסינג'ר. ליועצים הרוסיים יש ודאי חלק לא מבוטל בהתלקחות הקרב על החרמון ובשבילים ישמש הדבר אבן בוחן להצלחתם. הצלחה היתה מחזקת עקשנות הסורים ולהיפך — ייתכן וזה היה מניע את דמשק לתלות מעתה את יהבה על ארה"ב, המסוגלת להשיג עבורה הסדרים דרישבים שאינה יכולה להגיע אליהם בשדה הקרב.

הקרב על החרמון התלקח איפוא ברגע שהתנאים האקלימיים איפשרו זאת. לנוכח העובדות האמורות לא יכלה ישראל להשלים עם מסירת פיסגת ההר לידי האויב. תנאי החורף הקשים על הפיסגה לא איפשרו להחזיק בקביעות אנשים על השיא המושלג. גם הסורים בשעתם לא החזיקו בו בקביעות וצה"ל שילם בקרבנות, בנסיון להיאחז שם.

מדי פעם היו הסורים מחדירים חיילים אל פיסגת ההר שסייעו בהכוונת האש הארטילרית שלהם לפני זמן מה, משאיפשרו זאת תנאי מזג האויר העלו כוח שתפס עמדות על הפיסגה. הופעל נגדו חיל האויר וכוח צה"ל שעלה לסרוק את השיא לא מצא עליו אלא שני חיילים סורים, שאחד מהם הצליח לברוח ואילו השני נתפס ונתברר, כי הוא רב־סמל בכוחות המיוחדים של הצבא הסורי.

קשיי מזג אויר

בגלל התנאים הקשים לא נשאר בו כוח של קבע בצה"ל. הצפיפלים, סערות השלג והאויר הדליל מכבידים מאוד ואינם מאפשרים שהות. הפיסגה חשופה לאש ורק מערה אחת נותנת מחסה לכוח לא גדול של אנשים. אי־לכך, בבוא השלג הנדפל פינו חיילינו את הפיסגה והסורים חזרו ותפסו את השיא. בשבת שעברה הבחינו התצפיות בכוח סורי שמנה כשתי מחלקות — 50—60 איש, שתפס רוב עמדות על ההר. נורתה אליהם אש ארטילריה אך בגלל קשיי התצפית הרהוזה העזות, לא היה אמצעי זה מספיק כדי לעקור את האויב משם. הופעל איפוא חיל האויר ומטוסינו תקפו את הפיסגה והמוצבים הסורים באיזור, שירדו על המטוסים. הפעם לא הסתפק צה"ל בארטילריה ובמטוסים, ושיגר כוח בכוצאי שבת כדי לסלק משם את הסורים. בקרב דמים בכוחוהים קצרים עלה בידי חיילינו לעקור משם את אנשי הקומנדו הסוריים, שהסתלקו משם בהותירם אחריהם 12 הרוגים לפחות.

הקרב לא הצטמצם לפיסגה בלבד. הסורים הבינו כי לא ניתן להגיע לשליטה בשיא או לקירבתו, אלא אם יוכלו להעלות לשם כוח רציני יותר הכולל שריון. שריון לא ניתן להעלות בלי שתהיה דרך. הלכו הסורים וריכזו את מאמציהם לסלול דרך, אל הפיסגה, הנמוכה אמנם ב־200 מטר מהשיא. אך גם שם יש להם תצפית ושליטה טובים על שטחים נרחבים. מצוי ביום מוצב בגובה של 2684 האל מיצב זה החלו בסלילת דרך העולה מהכפר קלעת קבלל לצוות זה רכוזו ציוד הנדסי רב כדי להתגבר על הקשיים הרבים הכרוכים בסלילת דרך בגבהים ובשטחים אלה. ואכן הדבר עלה בידם והם הצליחו כמעט להשלים את המלאכה, כאשר בעקבות הסוללים בתקדבים כנקים שהיו כוכנים את פני המערכה על ההר. אלא כאן התערב חיל האויר והכשיל את המאבק הסורי. בהתקפה לערך בתוורלה הכביש עלה בידי טוסי צה"ל לפגוע קשה בציוד ההנדסי בדרך העולה אל המוצב הסורי ובכל כה שהפיע לכהיות צה"ל להיאחז בהר. בהתקפה מכבריבה שם שעוה עלה בידי מטוסי חיל האויר להשמיד ציוד רב ובכלל זה סוללות טילים, ההתיב ונגשות בין המוצב הסורי לבין האנגה הנקודה הבבהרים לברבליה ההר. אם ג.ג. הסורים ובכלל זה טילי הכתף הרבים בסוג "סטרלה", שבהם צוידו חיילי האויב ועוהרי של ידם במהלך הקרבות, לא הפריעה בעד מטייסינו מלבצע את משימתם.

אתגר גדול

חשיבות הקשר אל הפיסגה הצפידה איפוא גם בפני צה"ל אתגר

(סוף בעמוד 9)

מפת הקרבות

בקריית שמונה של מעלה

מאת מנחם רוטנברג

הטבח שבוצע בסוף השבוע שעבר ע"י קבוצת "לוחמי חרות" ערבים בעיבורה של העיירה הגלילית קריית שמונה, זיעזע והחריד כל בעל מצפון ברחבי תבל. אך יותר מכל נזדעזעו תושבי העיירה עצמם, שחשו על בשרם את שפלותם וחייתיותם של המרצחים חסרי הרחמים, שטבחו אם על בנים, אב על ילדיו, ללא רחם. שמונה־עשרה נפשות — ובהם שמונה ילדים וחמש נשים — נטבחו באכזריות, על לא עוול בכפם, ורק כדי לספק את תאוות־הדם חסרת המעצורים של המחבלים הערבים, פריצי החיות.

הזוועה שהותירו אחריהם המחבלים בקריית שמונה, והדם שניגר כמים בין סלעי העיר, הרתו צלקת עמוקה בלבם של התושבים. האמנם, מוסדות, ארגונים ואישים מכל רחבי הארץ נחרדו — ובדין נחרדו — להרגיע את התושבים ההמומים. הכל ראו מחובתם לסייע להשבתה הכואבים של העיירה בכל דרך אפשרית — בחומר וברוח.

בין אלה הנושאים בעול הושטת הסעד הרוחני לתושבים המקומיים, ניצב רבה של העיירה, הרב צפניה דרורי, מטובי בוגרי ישיבת "מרכז הרב" ומתלמידיו המובהקים של ראש הישיבה ומורה דרכה, הרב ר' צבי יהודה הכהן קוק. הרב דרורי, המכהן בעיירה מזה שש שנים רצופות, יצא לבקום בעידודו של הרב צבי יהודה קוק — ומאז משקיע עצמו רבה של העיירה בבעיותיה ולבטיה, בצוקותיה ושמחותיה. כל זאת, פרט לפעילות הציבורית והנפלאה שמקיים הרב הצעיר, בכל מאודו ומתוך הרגשה של שליחות־מצווה, בקרב חברי עשרות הקיבוצים והקבוצות הסובבים את קריית שמונה מכל עבריה.

במחיצתו של הרב

סדר יומו של הרב דרורי היה מלא וגדוש, משעת שחר מוקדמת ועד לשעת חצות, בפעילות מגוונת בעיירה ובקיבוצים שבסביבה, עוד לפני האסון שירד על קריית־שמונה. עתה, האסון הכבד, הוכבד העול המוטל עליו. הוא מבקר אצל בני המשפחה שנפגעו לנחם ביגונם הכבד, מעודד את התושבים ההמומים, בא בדברים עם צעירי המקום שמחשבותיהם של עזיבה מרצדות במוחם — ועל כל זאת עליו לארח ולהדריך עשרות משלחות של רבנים ובני ישיבות, הבאים לעיירה ומבקשים לתרום לה איש־איש כפי יכולתו.

מיד אחר היוודע דבר הרצח הנתעב, נכנס הרב דרורי לפעולה. כבר בשבת הראשונה שלאחר הטבח, הופיעו בעיירה רבנים ועסקני ישיבות "מרכז הרב" ו"תברוך" ואנשי "חבר הפעילים", שביקשו לתרום חלקם ל"העלאת המוראל" בקרב התושבים. השבוע הגיעו לעיירה — שהיתה בינתיים לעיר בישראל, ע"פ החלטת שר הפנים — רבניה הראשיים של תל אביב — יפו, הרבנים פרנקל וחיים דוד הלוי בלוויית ראש המועצה הדתית הגדולה בערי ישראל ר' פנחס שייצמן, וחבר עסקניו. הללו הכריזו בישיבתם עם הרב דרורי על העלאת תרומה של 5 אלפים ל"י, לחיזוקם הרוחני של משפחות הנפגעים. יום לאחר מכן הופיעו בקריית שמונה שני הרבנים הראשיים של חבר העמים הבריטי, הרב עמנואל יעקובוביץ והחכם שלמה גאון, שהיו השבוע אורחי האוניברסיטה בר־אילן וסיירו בהדרכת מנהל שלוחותיה, ד"ר דוד קוליץ, גם בשלוחות הצפוניות של המכללה, בצפת ובצמח אשר בעמק־הירדן. ביום ה' ביקר בעיירה הרב הראשי לישראל הגר"ש גורן, שכבר עשה בקריית שמונה יחד עם עמיתו הראשון לציון הגר"ע יוסף, יום לאחר הרצח, בהלוויית הקרבנות. רבנים אחרים, וקבוצות נוספות של בני ישיבות, ביקרו במרוצת כל ימי השבוע בקריית שמונה, וקבוצות נוספות הודיעו על בואן בשבוע הבא.

אולם בעוד המשלחות המכובדות הללו עושות בקריית שמונה פרקי זמן קצרים בלבד — שעות אחדות או אף ימים ספורים — הרי הרב דרורי, כמנהיגה הרוחני של העיירה המצוי בה כל ימות השנה, נושא בעיקר הנטל. כך, דרך משל, התרוצץ השבוע הרב בין בתי הספר השונים בעיירה — ממלכתיים דתיים וכלליים — ועודד רוחם של התלמידים, שרבים מהם טרם התאוששו מן האימה המלווה אותם מאז האסון. מורי בתיה"ס יודעים לספר על משברים קשים הפוקדים את הילדים הרכים, על פחדים העוברים עליהם, על חוסר יכולתם להתרכז בלימודים. נסיונותיהם של המורים לחלץ את תלמידיהם מן המשבר לא תמיד נשאו פרי — הרב דרורי נחלץ על כן לעזרתם. הוא הופיע בבתיה"ס, ניהל שיחות גלויות ומעודדות עם התינוקות המבוהלים והבטיחם לשוב ולבקרם בימים הקרובים. "ביקורו של הרב בכיתתי הועיל לחיזוק רוחם של התלמידים בצורה יוצאת מהכלל", העיד בפנינו, ימים מספר אחר ביקור הרב בבתיה"ס, מחנך ותיק בקריית שמונה, שהביע אגב כך פליאתו על כיצד יכולתו של הרב למצוא מסילות ללבם של הפעוטים.

לעזרת הזוגות הצעירים

התחום החינוכי הוא אחד מתחומי הפעולה שבהם מתרכז הרב דרורי גם בימים כתיקנם. תלמידי בתיה"ס המקומיים קרובים ללבו, והוא ער לעובדה כי חלה עליו חובה קדושה לטפח את בני הדור הצעיר במקום. נוסף לביקוריו התכופים בבתי הספר, מקיים הרב פגישות קבועות עם חבר המורים במקום, ומשוחח עמם על נושאים מעניינא דיומא תוך כדי הדרכתם בעבודה החינוכית.

כשם שבפעולתו בתחום החינוך אין הרב מציב חיץ בין מוסדות החינוך הממלכתיים—דתיים לבין המוסדות הכלליים, כך גם מתייחס הוא לשאר התחומים שעליהם הוא טופק. אומר הרב דרורי: "כיום, לאחר תקופה לא קצרה של פעילות בקריית שמונה ובישובי הסביבה, אני מבין יותר מאשר אי פעם, שרב מקומי אינו רק רבו של הציבור הדתי. הרב חייב לראות עצמו כרבו של הציבור כולו. בציבור קיימות דרגות שונות של אמונה וקיום מצוות, וכל שכבה חייבת לקבל את צרכיה. מדי פעם אני נוכח מחדש כי הרב נחוץ לאדם שאינו דתי יותר מאשר לאדם הדתי ושומר המצוות, ובוודאי שכוחו של כלל זה יפה שבעתיים לגבי קיבוצי ומושבי הגליל העליון. לכן איני רואה מקום להבדיל בין דתיים לשאינם דתיים. ישראל כולם קדושים ועם כולם חייב הרב לקיים מגע וקשר, אם מבקש הוא לראות ברכה בעמלו".

מאז בואו לקריית שמונה פועל בה הרב דרורי בכמה וכמה מישורים, ואין רשות אחת נוגעת בחברתה. מאז עד עתה רשם הרב הנמרץ לזכותו כמה וכמה הישגים, אף כי מודה הוא כי טרם הגיע לכלל סוף־מעשה ועדיין רבות המשימות אשר לפניו.

בין המשימות שהציב לנגד עיניו זה מכבר, ואשר למרבה הצער טרם נתממשה, היתה הכוונה לארגן גרעין של זוגות־צעירים דתיים שישתקעו בעיירה ויקימו בה פעילות רוחנית ענפה תוך כדי היותם דוגמא לחיים יהודיים הרמוניים ומלאים לגבי שאר התושבים במקום. הרב מספר כי גרעין כזה עשוי היה לסייע לאין שיעור בהתפתחותה הרוחנית של העיירה. "על גרעין של צעירים דתיים חלמתי מזמן", הוא מודה.

ואכנם, לא מכבר יצר הרב קשר הדוק עם גרעין של בוגרי "בני עקיבא" באנגליה, שביקשו להשתקע יחדיו בעיירה־פיתוח כלשהי. הרב בא עמם במגע, ניסה לשכנעם בחשיבות התכנותם דווקא בקריית שמונה. אך כל מאמציו לא נשאו פרי ובסופו של דבר העדיפו הצעירים הללו — מה חבל — להשתקע דווקא במרכז הארץ". "אני משוכנע", אומר הרב, "שהסיבו בביתו צייד וסחוס בקק ים פעילות ארוך ומייגע, "אני משוכנע שגרעין מסוג זה, או כל גרעין אחר שימנה כ־50 משפחות צעירות דתיות, עשוי לחולל נפלאות בקריית־שמונה. משפחות כאלה, בעלות אינטליגנציה דתית ותרבותית, היו יכולות לתרום לכך שכל קריית שמונה תיראה אחרת מן הבחינה הרוחנית. אורה של העיירה היה קורן אז למרחוק". אמנם בשנים האחרונות החל להיווצר בקריית שמונה גרעין כזה — מורכב ממורים דתיים צעירים שנישאו והשתקעו במקום, אלא שבכך אין די. "שכבת המורים הדתיים", מספר הרב, "הפכה לגורם חיובי כאן; הצרה היא שקשיים בדיור ואי הבנה מספקת לחשיבות העניין מצד משרדי הממשלה, גורמים לכך שגם צעירים אלה ירכשו להם דירות אי שם הרחק מן העיירה. כך עוזבים אותנו גם כאלה שהם מועמדים טבעיים להרמת רמתה הרוחנית של העיירה".

יוקם כולל אברכים

עתה פועל הרב דרורי לשם הקמת כולל אברכים, מן הטיפוס הדתי־לאומי, בבירת "אצבע הגליל". בעניין זה קובל הרב, ולא בלי צער עמוק, כי דווקא ההנהגה הפוליטית של הציבור הדתי, היתה זו שבלמה הקמת מוסד מעין זה, מטעמים המסורים עמה. "אם עדיין לא הגענו לכך שיהיו בקריית שמונה כולל וישיבה, כבכמה מערי הפיתוח האחרות, הרי בראש וראשונה יש להאשים בכך את ההנהגה הפוליטית של הציבור הדתי, שלא גילתה עניין מספיק בכך. ההנהגה הפוליטית הזו יושבת על כסאותיה שנים ארוכות, ללא תמורה וללא התרעננות, ולא פלא שהגיעה לקפאון מחשבתי ומעשי. כצער הדבר שבעטייה של הנהגה זו לא הוקמו מוסדות תורה בעיירה, והצרה היא שאין מי שיורש הנהגה זו, אשר כנפה במשבריע הקמת "מועצה סניף" ושאר כוחות התנועה, לבל יישמט רסן השלטון מידי ההנהגה הכושלת זו".

כשהשיחה נגררת לנושא זה מתכרכמים פניו של הרב, ומתוך הבעתו ניכר כי הדברים כואבים. "לא ייאמן כי יסופר, אבל זו עובדה: כאשר ביקשנו סוף־סוף עירוב סביב העיירה, בהקצעה קטנה יחסית של 30 אלף ל"י. לכתו יוכלו שומרי השבת לטלטל בתחומי העירוב, כבכל עיר בישראל — היה זה דווקא איש ההנהגה הפוליטית הדתית שהתרעם על כך ולא זו בלבד אלא אף טרח להגיש שאילתא בעניין זה לראש המועצה, על כך "שמבזבזים כספים לריק".

הוא הדין לגבי שיכלול מקווה־הטהרה של העיירה. היה זה הרב דרורי, שבעזרת רעייתו הנבונה לא פוחת מכבו, הצליח להחדיר ללבן של נשותיה הצעירות של קריית שמונה את גודל מצוות טהרת המשפחה וחשיבותה. אך גם כאשר נתכנסו הנשים הצעירות, החליטו לבקר במקווה. באו הן אח"כ בטרוניה אל הרב וקבלו באוזניו על העזובה והיעדר האסטטיות במקום. הרב כמובן ניסה להסדיר תקלה זו — ושוב קשה היה "להזיז דברים" בנושא זה בכל בה שבמגונה בפיו "אי רצון לסייע מצד הגורמים הפוליטיים במוסדים".

אלא שעל אף כל הקשיים האובייקטיביים, וההתנכרות הבלתי מובנת מצד גורמים מסויימים, הצליח הרב לשפר ולשכלל את מקווה הטהרה עד לבלי הכר. "במקווה הכנסנו לעבודה עובדת צעירה יחסית, המכבדת את נפש הדור הצעיר. חידשנו את הצד האסטטי, הוספנו אביזרים שונים, פעלנו לשיפור התקנה במקום — ובמקביל לכל זאת עודדנו נשים צעירות בתחום זה. נראה לי שהתודות לפעילות זו —

(סוף בעמוד 5)

יום העצמאות בצל מלחמת יום הכיפורים

מאת ג. גולן

יום העצמאות הוא החג השנוי ביותר בוויכוח בארץ. כזכור, רבים שוללים ממנו את מעמדו כחג דתי, ואחרים, לעומתם, רואים בו חג מסורתי. אלה ואלה אינם יודעים כיצד לבטא את רגשותיהם. ניסו לקבוע בו סעודת חג, לפי מסורת היהדות בחגים אחרים. ניסו מאידך להפכו ליום של פיקניקים בחיק הטבע ובידור ברחובות. מפורסם גם הוויכוח בין רבנים הגורסים תפילת "הלל" עם ברכה ביום הזה ולעומתם כאלה האומרים "הלל" ללא ברכה.

השנה — נוסף לויכוח סביב דמותו נוסף מימד. אווירת יום הכיפורים המלווה אותנו עד יום העצמאות נותנת את אותותיה בכל. גם הטבח בקריית שמונה שזכרו טרי עדנו, איננו מסייע לעליצות. החל בבתי הספר וכלה במועצות המקומיות מסכימים כולם להוריד את הטון, לרסן את ההתהוה ולהבליט יותר את רגשות השתתפותנו באבלן של משפחות הנופלים ופתוח את פטישי הפלסטיק וה"מטוהריים".

סקר סטטיסטי שנערך מטעם מרכז ההסברה גילה כי מעט מאוד ישראלים מתכוונים לחגוג ברחובות — כ־16% בלבד, ורובם בני נוער. שאת צהלתם הטבעית קשה ואין גם טעם, לדכא. אנשי משרד החינוך והתרבות, המודעים לכך, הוציאו חוזר לכל בתי הספר, המסייע למנהלים בתכנון חגיגה שיענו לציפיות הילדים וגם יתאימו להמלכה המכבלת ללא להרבות בשמחה.

חג מתוך דומיה

מנהל בי"ס מוריה, לדוגמא, סיפר לנו כי ביום רביעי הבא יאספו כל הילדים לטקס אזכרה, כמקובל בשנים קודמות. התלמידים ידליקו נר זכרון, הדגל יורד לחצי התורן. אולם, שלא כבעבר — אין מעלים אותו שוב לראש התורן כדי לציין את המעבר מיום הזכרון — ליום העצמאות. "נשאיר את הדגל בחצי" אומר מנהל ביה"ס מוריה "ובתום הטקס, נעלה השגה שהתאים לנושא.

נקריא פרקי תהלים, תהיה מקהלה. אבל לא יהיו ריקודים ושירים עליזים, וגם האווירה תשאר מאופקת. נקריא את שמות הנופלים מבין תלמידי בית הספר שלנו בעבר, תוך דגש מיוחד על אלה שנפלו במלחמה האחרונה. כמובן שלא נשאר רק באווירה של צער ואבל. נסביר לתלמידים בשביל מה נפלו הנופלים. כשסיסמת היום יהיה הפסוק: "בדמיך חיי"".

גם במחלקת החינוך של עיריית תל־אביב החליטו השנה לצמצם עד למינימום את כמות הטקסים. מר שרייבמן, מנהל המחלקה הסביר לנו כי בשנה לא ייקבעו בעיר, המוסיקה שתשודר ברמקולים בכמה רחובות מרכזיים תהיה בעיקר שירים ישראליים ולא מנגינות עליזות סתם. ואילו בגן העצמאות יתכנסו, כמקובל בשנים קודמות, אלפי תלמידים כתריסר בתי ספר בצפון העיר לעצרת זכרון גדולה.

על היקף הצימצומים השנה, אפשר אולי ללמוד מנתון כספי אחד: במקום 300 אלף ל"י שהוקצב בשנה שעברה למימון הופעות אמנות ובידור במדינה, תקציב הממשלה השנה רק 70 אלף ל"י.

מאחר שחגיגות יום העצמאות יחלו בבוקר, ולא בערב המסיים את יום הזכרון, יתבטא החג, כנראה, בעבור רבבות ישראל דרך פיקניקים, טיולים וביקורים הדדיים. יהודה איילון, מנהל מרכז ההסברה גילה כי בחורשות ובשדות, מצפים ביום חמישי הקרוב לשלוש מאות אלף מטיילים. רבים, שישארו לסעודת חג בבית, יוכלו לצפות במשך כל היום בתכניות טלויזיה מיוחדות, ולהאזין לשידורי הרדיו. התכניה האחרונה כוללת את חידון התנ"ך העולמי לנוער יהודי, קבלת פנים לסגל הדיפלומטי בבית הנשיא, וכן לשרי הממשלה. טקס הענקת פרס ישראל ופסטיבל הזמר והפיזמון.

לעזרת קריית שמונה

אירועים צבאיים — לא בשנים השנה. בניגוד לשנים קודמות לא יערך אפילו המטס האווירי המסורתי וגם לא צעדת הנדנעים לירושלים. בוטלה גם קבלת פנים בבית הנשיא לחיילים מצטיינים. בין יתר הביטולים של תכניות קיימות — בקריית שמונה לא תערך שום חגיגה ציבורית. גם בחיפה הבטלה קבלת הפנים המסורתית הנערכת שם לאלפים מתושבי העיר בגן־האם, וגם במה האמנים לא תוקם השנה.

חלק מן הכספים שיחסכו בשל אי הזמנת האמנים יעבור לקריית שמונה. רוב היישובים הקטנים לא יערכו מופעים מתוכננים, וישאירו את צורת החגיגה כהחלטה אישית של תושביהם.

אנשי ועד ההורים השכולים, שבעקבות פניתם הבייזהות, החליטה הכנסת, להפריד את תחילת התערוגה בערב החג (ביום רביעי) לבוקרו (ביום חמישי) אמרו לנו כי הם מצפים ומקוים שביום העצמאות הבא יוכיחו הישראלים כולם שהם אחים לצרה ולשמחה. בכך שאופיו של היום יהלום את זכרם של חללי כל מלחמותינו ובמיוחד המלחמה האחרונה.

ב"הלל" ובהודיה

מלחמת יום הכיפורים הסמיכה גם על החלטות מועצת הרבנות הראשית לישראל שהתכנסה השבוע ביום רביעי כדי להחליט כיצד יש לחוג השנה את יום העצמאות. אחרי שהוחלט כי ניצלנו ממוות לחיים במלחמה זו, פסקה המועצה שיש לומר גם השנה הלל בכיפה בערב החג, אחר ליום החמישי, ובתפילת השחר של יום השישי קצבי. כלומר, אין לשנות באופנה את סדרי התפילות הנהוגות בשנים עברו.

*

סיכומו של דבר: יום העצמאות הבא יעבור בסימן מלחמת יום הכיפורים. ביום זה גם תעלה מחדש השאלה שבה רבים לבים מאז קום המדינה: האין מקום להפריד בין "יום הזכרון" לחללי מערכות ישראל, לבין "יום העצמאות"?

המעבר החד: מאבל ליום טוב הכבוד בכל השנים. אם כי רבים רואו בו כן מאפיין את חגי ישראל. השנה — בשנת מלחמת יום הכיפורים — הוא קשה שבעתיים. אמנם טרם הוחלט להפריד בין הזכרון לחגיגות, אך צעד ראשון בכיוון זה נעשה. החגיגה השנה יתחילו רק בבוקרו של יום. הלילה יוקדש לתפילות ולחשבון נפש, בין האחוה לבדידות.

هكذا من الاجل

עיטורי
סופרים וספרים
השואה ופישרה

מאת חיים חמיאל

א. היהודי מבכבקי

בשני העשורים האחרונים עברתי במעט בכל קהילות ישראל הגדולות וגם אל חלק מן הקהילות הקטנות וה„נדחות" הנעלמות. במפגש עם יהודים גדולים וקטנים הייתי נשאל על המשמעות היהודית, על הצורך לשמור על הקיום היהודי, על הסכנה שבהידוש „הגיור" היהודי מרצון ע"י הקמת מוסדות חינוך יהודיים, ועל אמונתי התמימה, שחינוך יהודי או שהיה בארץ ישראל מהווים גורם מחסן מפני נישואי התערובת או סמי־עה. (והרי סטודנטים יהודים שנולדו, גדלו והתחנכו חינוך לאומי בישראל הבאים ללמוד או לבקר בסקנדינביה נושאים נשים נכריות — נשאלתי בשטוקהולם כשדובר על קיום בית ספר יהודי יומי). בשאלתי על השקפת היהדות בנושאים שונים כמלחמה, צורת השלטון הרצויה, יחסי כלכלה חברה וכדומה. אך המרות ביותר היו השאלות שנשאלתי על השואה ופשרה; על שום מה הביא ה' עלינו את הצרה הנוראה הזאת? אך לא רק שאלות נשאלו. לפעמים ניתנו גם תשובות ולא היססתי להשתמש בהן.

מעשה שהיה בבכבקי. הייתי שם לראשונה ביום הכיפורים תשי"ח. בהפסקה שבין מוסף למנחה ישבתי בבית הכנסת ואמרתי פרקי תהלים. והנה ניגש אלי יהודי התופס עמדה חשובה בקהילה, בירכני לשלום ופתח בשיחה: „רואה אתה את כל היהודים היושבים לפניך ואת המצטופפים ליד האשנב בעזרת נשים, אלה בני משפחתי — אחרי השואה באירופה כינסתי את כולם ואמרתי להם בכאב ובצער: אנו מסירים דתנו! אלקי ישראל נטשנו והפקירנו לחית האדם. משמע שאין הוא רוצה בנו כיהודים אלא בחר בחיות אלו דוקא, אם כן אין לנו הצלה ועתיד אלא בהמרת הדת, התבוללות ובטמיעה. מה עשה הקב"ה? הלך וכינס את אומות העולם ללייק־סאקסס שליד ניו־יורק, ונתן רעה בלבם ועצה בפיהם, והחליטו על יסודה של מדינת ישראל בתוך ארץ ישראל לאלתר. שבתי וכינסתי את בני ביתי ואמרתי להם: דעתנו לצאת מכלל ישראל בטלה ומבוטלת. שכן רואה אני בעליל כיצד מתקיימים דברי התורה ונביאיה. הלוא הם שחזו את החורבן והם שניבאו לנו את תקומת ישראל באחרית הימים. עכשיו שהחזון מתקיים לעינינו, ניטוש דברי אלקים חיים ונמשיך בהבלים ובדברי הבאי? ולא זו בלבד אלא שהחלטנו לעלות למדינתנו להתערות בה". כה דיבר היהודי ובכה. בכה בכי תמרורים על צרות ישראל ועל גודל ישראל עד שספו דמעותיו יגונו והוקל לו ונפרד ממני במאור פנים: „לחיים ולשלום".

כאן לא ראיתי עוד אותו יהודי ואיני יודע מה עלה בגורלו. אבל דבריו מהדהדים באזני עד היום. וכשבאה מלחמת יום הכיפורים ונתעוררו השאלות ההוויות נזכרתי ביהודי זה ובדבריו.

ב. היהודי מספרד

בפגישה שהיתה לי פעם עם יהודים בוויניפג שבקנדה, נתגלגלה השיחה לענין זה של השואה. סיפרתי להם על אותו יהודי מבכבקי ואותו מעשה חכמים ושניים שבספר „שבט יהודה" לשלמה ן' וירגה על היהודי מגלות ספרד:

„שמעתי מפי זקנים יוצאי ספרד, כי אנייה אחת באה בה מכת הדבר, ובעל האניה השליכם אל היבשה מקום שאין יישוב ושם מתו רובם ברעב, וקצתם נתאמצו ללכת לרגלם עד ימצאו יישוב.

ויהודי אחד בתוכם, הוא ואשתו ושני בניו התאמצו ללכת והאשה מאשר לא ניסתה כף רגלה נתעלפה ומתה, והאיש היה נושא הבנים ונתעלף גם הוא ושני בניו מצד הרעב, וכי הקיץ מן העילוף מצא שני בניו מתים. ומרוב הדאגה קם על רגליו ואמר: רבון העולמים! הרבה אתה עושה שאעזוב דתי. תדע באמנה שעל כרחם של יושבי שמים יהודי אני ויהודי אהיה ולא יועיל כל מה שהבאת ותביא עלי! ואסף מן העפר ומן העשבים וכיסה את הנערים והלך לבקש יישוב...".

ג. הגבורה שבקידוש השם

פעם אחרת ישבנו במחיצתם של בני נוער ועיינו בפרשת השואה. נזדעק אחד ואמר: כלום נאה להם לבני הגולה שפשטו צוארם לשחיטה ולא עמדו על נפשם? שוחחנו על הגבורה שבקידוש השם. על אומץ לבם של יהודים בגולה להקריב חייהם וחיי בניהם על אמונתם. ביום ג' סיון התתנ"ו (1096) שחטו יהודים את ילדיהם בקהילת מגנצה, כדי למנוע את לקיחתם לנצרות.

ובספר „עמק הבכא" לר' יוסף הכהן שנכתב לפני 400 שנה מסופר על צרת ישראל בשנת ד'תתקל"א בבלואה, באשר יהודים הועלו על המוקד ונשרפו חיים „ויהי בעלות הלהב וישאו קולם פה אחד וירננו, ויאמרו הערלים: שמענו שירים ולא ידענו מהו, ולא שמענו כמוהו עד היום" — והוא זה השיר „עלינו לשבח".

אמר אחד מן הצעירים: אלה ברירה היתה להם, שכן יכלו לקבל עליהם את העבדות והיו ניצולים, ואילו אלו שנספו בשואה — מה טעם היה במותם? למה איפוא לא עמדו על נפשם?! והיו שהכחישו וטענו — מעשים של גבורה היו והיו במקום שהספיקו להתארגן. הוציאו תמונות שהראו המוני יהודים מובלים ע"י רוצחים בודדים מזוי־נים במקלעים ותמהו: כלום לא יכלו להתגבר עליהם? היו שתלו את ה־דבר בגולה, שהתישה כחם ורצונם של היהודים להגנה, והיו שתלו את הדבר בהשקפתם של יהודי הגולה ושל יהודים בכלל. התחלנו להסביר, שיש לראות כל תופעה על רקע הזמן והאירועים שקדמוה, ועל־ידי־כך היא מובנת יותר. אחרי כן הרבאנו ספר דברים וקראנו בפרשה „האזינו", כיצד נתמקד הקשר בפסוקים ובכלים — האם לא לשואה נתכוונו? —

„לו חכמו ישכילו זאת / יבינו לאחריתם / איכה ירדוף אחד אלף / ושניים יניסו רבבה — / אם לא כי צורם מכרם / וה' הסגירם?... / ואמר: אי אלקימו / צור חסיו בו?"

וסיימנו: „הרנינו גויים עמו / כי דם עבדיו יקום / ונקם ישיב לצריו / וכפר אדמתו עמו."

ד. היהודי מבלז

אגב, מעשה זה של היהודי מבכבקי הזכיר לי מעשה אחר מן הימים שאחר השואה, שסיפר ר' שלמה זלמן שרגאי נ"י:

„ביקרתי בפולין בצעירי עליה, כשליח הסוכנות. כשיצאתי משם, נסע אתי ברכבת חסיד בלז, צהוב כשעוה, ניצול מחנה טרבלינקה, שהיה בדרכו לארץ ישראל. בבוקר לא התפלל, וכל היום ישב ועיין בספר חסידי. בצהרים זרק אלי מבט ולחש: איך אני יכול להתפלל, אחרי כל מה שעבר עלי? לפנות ערב בהגיענו לפראג, נטל לפתע את טליתו ותפיליו וקם להתפלל. הוא הסתכל בי. החל לבכות ואמר לי מלים שלא אשכחן: סוף סוף, רחמנות על רבונו של עולם! מי נשאר לו? מי עוד נשאר, שיוכל להתפלל אליו ד'".

כלום יש עוד מעשה שידנים באמיתו ובעוצמתו כה רבה את הקשר הנצחי שבין עם ישראל לאלקי ישראל ואת הדביקות בה'. יהודי זה אינו מתפלל על חייו ושלומו, אלא עובד את השם מתוך רחמים (קרי אהבה). כלום יש טהור נפש גדול כזה: כלום יש מסירות נפש גדולה מזו: כלום יש אמונה גדולה מזו? „והאמין בה' ויחשבה לו צדקה" (בראשית טו, ו). אומר רש"י: „הקב"ה חשבה לאברם לזכות ולצדקה על האמונה שהאמין בו", כלומר לא ה' עושה צדקה עם אברם אלא אברם הוא שעושה צדקה עם ה' שהוא מאמין בו, למרות חוסר הסיכוי הנראה במצבו לקראת העתיד. „הן לי לא נתת זרע והנה בן ביתי יורש אותי. והנה דבר ה' אליו לאמור: לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך. ויוצא אתו החוצה ויאמר: הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם! ויאמר לו: כה יהיה זרעך! והאמין בה' ויחשבה לו צדקה".

ה. משל שתי הצפורים

אך שאלת הגבורה המחודשת הד־סיפה לפרוח. מי כאן הגיבור ומי אחוז אימים ופחדים?

כלום רצח מבוצע מתוך גבורה, הגבורים רוצחים והפחדנים הם שנר־צחים, או שמא הרצח הוא התגלמות הפחדן וחוסר הבטחון, המלא תסבי־כים, אימה ונחיתות, ומבקש להפגין גבורה ברבים על ידי מעשי כפיה על הבלתי מוגנים עד שהוא בא לי־סול נפשם של אלו החיים בפנימיה אחרת כשלו, בה בזים לאידיאולוגיה של הכוח, ולכשטר של הכפיה וה־השפלה. הרצח הראשון מתואר בתו־רתנו לא כרצח מתוך גבורה אלא כרצח מתוך חולשת יצרים. מתוך שאיפה לסלק את המצליח.

אך דא עקא, שגבורותנו בתקופת גלותנו היתה פנימית, כובשת יצרים; לא על החרב חיינו, וכשניתנה לנו האפשרות עבדנו ויצרנו והוללנו פלאים, אלא שכל פעלנו בשביל אחרים היה; העשרנו עמים ולאו־מים, בנינו את עריהם ואת מבצ־ריהם, פיארנו את ארמונותיהם ואת מקדשיהם וכשגמרנו — אמרו לנו „לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד".

וכפי שדרשו במדרש (בר"ר סד, ז) „אמר לו (אבימלך ליצחק) כל אותן עצמות שעצמת לא ממנו היו לך?"

נוהג הייתי בענין זה להצביע על מעשה נפלא של שתי צפרים המובא במדרש (ויקרא רבה כב, ד; במ־ דבר רבה) והוא ניתן כאן בתרגומו של מרדכי מרגליות:

„מעשה היה באיש אחד שהיה עו־לה מבבל לא"י, ישב לנוח בדרך וראה שתי צפרים מריבות בדרך זו עם זו הרגה אחת מהן את חברתה. הלכה האחרת הביאה עשב ונתנה עליה והחייתה אותה. אמר (אותו האיש) טוב לי לקחת מעשב זה לעלות ולהחיות מתי ארץ ישראל. כשהיה רץ ועולה, ראה שועל מת מושלך בדרך. אמר: טוב לי לנסות בשועל זה ונתן עליו מן העשב ויחי. הלך ועלה עד שהגיע לסולמי צור. כיון שהגיע לסולמי צור ראה ארי אחד הרוג מושלך בדרך. אמר: טוב לי לנסות באריה זה. נתן עליו מאותו עשב וחיה. קם הארי ואכלו. זה שה־בריות אומרים: „טובה לאדם רע עשית? אל תעשה טובה לאדם רע ורע לא יפגע בך".

האין המעשה הזה משל ותיאור לכשפי העם היהודי בגולה. היהודי נמצא תמיד „בדרך" מבבל לא"י. בדרך זו גילה את „עשב החיים", שבו החייה עמים ובנה מדינות ואר־צות, אך אחרי שגמר להחיות ולב־נות — נאכל הוא עצמו על ידיהן. ואכן הוא עצמו כמעט הגיע לא"י. הוא בא בסולמי צור ועמד בשערי הארץ ושם נאכל ע"י ניצוליו. האם אין זה מה שאירע לעם היהודי באי־רופה? כלום לא בנה העם היהודי את עריה של אירופה, את מדיניותה, את כלכלתה ואולי אף את תרבותה במידה מרובה? ומהו הגמול שבכל לי? האין התוצאה מחייבת מסקנה חדשה; האין היא מוליכה אותנו אל גישה חדשה ולהחלטה בכיוון של ביצור עצמי, בניין עצמי, עצמאות מדינית כלכלית, צבאית בתחומית והברתית, ולא הכשר בבניית גולות הדסות בלבד?

ו. היהודי מאורליאנסוויל

אכן ההחלטה בכיוון זה גם היא דורשת גבורה, אמונה ודעה. שמירה על הקיום העצמי מביאה גם היא לידי עימות עם עמים אחרים. העולם אינו מעוניין בקיום ייחודנו; המקום היחיד שעליו יש לנו זכות או שעליו אנו יכולים לתבוע זכות בתוקף ה־היסטוריה ובתוקף אחיזתנו בו בדו־רות האחרונים היא ארץ ישראל, בה ובה בלבד יש סיכוי לבנינו ולקיום ייחודנו. אולם גם פה אין מנוס מעמידה על הנפש ומהדיפת אויבים כעינה צרה בכברת ארצה זו שנות־רה לנו לקיומנו. האם נכון העם היהודי להילחם על זכות זו?

שנה לפני הענקת העצמאות לער־בים באלג'יריה ביקרנו שם בקהילות ישראל בהן גם פעלו מורים מיש־ראל. ביום ראשון אחד בו פתוחים בדרך כלל תלמודי התורה, הגענו לאורליאנסוויל שבין אלג'יר לאורן. עירה לא גדולה ובה קהילה יהודית ותלמוד תורה נאה בבית הכנסת, שקיבל תמיכה מן המחלקה לחינוך תורני של הסוכנות היהודית בירו־שלים. התת"ת היה סגור. חיפשנו את ראש הקהילה ומצאנוהו בביתו. לשאלה מדוע סגר את בית הספר, השיב: אלג'יריה עומדת לקבל עצמ־אות ואנו היהודים ניאלץ לצאת לצרפת. שם ישנאו אותנו בגלל שתי סיבות. אחת מפני שאנו מצפון אפ־ריקה ושנייה משום שאנו יהודים. אין אנו יכולים לעשות דבר נגד הסיבה הראשונה...

וכן אירע לאחד משליחיה של המחלקה הזאת שייסד מטעמה בית ספר יומי בברסיי, שבה יותר משב־עים אלף יהודים כ"י וחזר על הפת־חים לרשום ילדים לבית הספר. יום אחד דפק על דלת דירתו של לוי אחד, שהכירו במרוקו וידע שכל־שת ילדיו זקוקים לבי"ס. אך משנפתחה הדלת והשליח הביע משאלתו, טרק הלה את הדלת בפניו: „אין אנו יהודים ד'".

ז. גולה ושואה

שואה אמרנו — באות השיחות עם מחנכים מחו"ל שבאו להכיר את אחיהם במדינת ישראל — זהה לגו־לה. סופה של כל גולה שואה. שואה היא תוצאה של הגלות. הגלות היא קללה „ואבדתם בגויים ואכלה את־כם ארץ אויביכם" (ויקרא כו, לח).

אין לנו תשובה והסבר רציונאלי לשאלות המתהוויות על השואה. יש מאורעות שאדם חי אותם אפילו שאינו מסוגל לתפוס אותם. השואה והעצמאות — לשתיהן היינו עדים. על שתיהן כתבה התורה וניבאו ה־נביאים, אבל משבאו — לא היינו מסוגלים לתפסן. את הראשונה משום שאין לה משל ודמיון בתולדות ה־אדם, משום שהיא פותקעת מתחום האנושי וממילא אין היא ניתנה לתפיסה ולהבנה ע"י בני אנוש, ואת השנייה משום שגם היא יחידה במי־נה בתולדות העמים.

ואמנם גם אם אין תשובה והסבר חייב כל יהודי לראות את עצמו כניצול מן השואה ולשאול את עצמו כלום ניצלנו מצפרני השואה הפי־סית הכפויה כדי להיספות מרצון בשואה הרוחנית המוסיפה לאיים עלינו בגולה ושבתוצאותיה אין היא שונה ממנה בסופו של דבר? כלום ניצלנו מהפח שטמן לנו המשטר הנאצי כדי לשאוף להילכד בה לאחר מכן מתוך הסכמה? כלום נעשה את רצונו של הצורר ותשלים את „הפת־רון הסופי" שאותו זמם?

צחוקו של רבי עקיבא — הכובים יפורים

ימים רבים הציקו לי הנבואות הקשות שבתורה ושבנביאים. דברי התורה על השואה מחרידים, ואתה תוהה ושואל: „מי יקום יעקב כי קטן הוא?" (עמוס ז, ב) וכבר אמר רב: „מסתפינא (מפחד אני) מהאי קרא, ואבדתם בגויים וכו'" (סוף מכות). והעידה התורה על הגולה והשואה (דב' ד, כז): „והפיץ ה' אתכם בעמים ונשארתם מתי מספר בגויים וכו'" (דברים כח, סב ואילך) „ונשארתם במתי מעט וכו' ונסחתם מעל האדמה וכו' והפיצך ה' בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה הארץ וכו' ובגויים ההם לא תרגיע וכו' והיו חייך תלואים לך מנגד וכו'". וכשרואים דברי תורה אלה מתקיי־מים נופלת רוחנו בנו. ואכן אין לנו אלא לאמץ לעצמנו את שיטתו של רבי עקיבא בתפיסת המאורעות.

מסופר על רבי עקיבא שהיה הולך עם חבריו וכשנזדמנו למקום מעורר צער היו הם בוכים והוא מצחק. כך היה בשעת ביקורם של רבי עקיבא וחבריו אצל רבי אליעזר הגדול, כפי שמסופר בסנהדרין (קא, ע"א).

„כשחלה רבי אליעזר נכנסו תל־מידיו לבקרו. אמר להם חמה עזה יש בעולם. התחילו הם בוכים ורבי עקיבא משחק. אמרו לו: למה אתה משחק? אמר להם: וכי מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: אפשר ספר תורה שרוי בצער ולא נבכה? אמר להם לכך אני משחק — כל זמן שאני רואה רבי שאין יינו מחמיץ ואין פיתו לוקה ואין שמנו מבאיש ואין דובשנו מדביש אמרתי שמא ח"ו קיבל רבי עולמו, ועכשיו שאני רואה רבי בצער אני שמח וכו'".

ומעשה שני מובא שם על רבי עקיבא וזקנים שנכנסו לבקר את רבי

(סוף בעמוד 6)

שיחה עם פרופ' ש. אברמסון; חתן פרס ישראל תשל"ד

זיהוי דפים בודדים מתוך הגניזה

מאת נעמי גוטקינד

שקוע עמוק בתוך מחקרים וספ־רים העומדים לצאת לאור, ליד שול־חן עמוס הגהות וכתבי יד פגשנו השבוע את בעל פרס ישראל לשנת תשל"ד למדעי היהדות, פרופ' שרגא אברמסון.

הפרס, שבא לציין את עבודת חייו, לא מצא את החוקר שהתפרסם ב־תחומים נרחבים בתלמוד ובפוסקים, בלשון העברית, בשירת ימי הבינים ובעיקר, זיהוי כתבי יד מן הגניזה הקהירית ובאורם — כשהוא עומד בפרשת סיכומים.

שלושה ספרים שיופיעו בקרוב

בחדר, שבו מצויים למילו ספרי שואה אירופה כתזכורת יום־יומית לאהרות חכמת היהדות ואלפי חכמי התורה שהושמדו ושזכרם מדרבן אותו לשקדנות בלתי נלאית („אני שוה מיליון כי אני סובל בשביל מיליון אנשים, כתב משורר פולני גדול. זהו גם החושת חיי. אני לומד למען המיליונים שלא ניתן להם ללמוד עוד") — וליד תמונת הרב א"י קוק זצ"ל שעל הקיר. רכון עתה פרופ' אברמסון על ההגהות הסופיות של הספר „פרשנות המק־רא בימי הבינים" של רבי יהודה אבן בלעם.

בטרם שיסביר לנו את מהות מח־קרו זה, הוא מספר על שני ספרים אחרים שבדפוס, המופיעים בקרוב. האחד, מחקר בן כשש מאות עמו־דים, „ענייניות בספרות הגאונים", המביא למעלה ממאה כתבי יד מתוך הגניזה, שלא היו ידועים קודם, והוא הצליח להוהתם, בעבודה „בל־שות מדיניה", ובעזרתם לעקוב אחרי מקורות של פסקי הלכה מאוחרים יותר, כפי שנקבעו ונפסקו מאז ה־מאה השמינית לספירה.

בניגוד לחוקרים אחרים, המתרכ־זים בבאורו וניתוחו של כתב־יד שלם של מחבר קדום — תחום הצ־טיינותו המיוחד של פרופ' אברמסון הוא ביכולה לזהות דפים בודדים או אפילו קרעי דפים מתוך הגניזה, ולעמוד על מקורם. מאחר שהדפים הללו הם נטולי כותרות או שמות, ורובם פזורים על פני תבל, בין גינזי האוניברסיטאות באוקספורד, ארצות־הברית וירושלים — ברור לאיזה „חוש בלשי" זקוק החוקר הבא לפענחם, וזאת נוסף, כמובן, על בקיאות מחלטת ברוב הטקסטים של הספרות היהודית הקדומה, כולל ספרי פסק, שאלות ותשובות, מחק־רים דקדוקיים, שירת חול וקודש, פיוטים הגות, מכתבים הדים, זהר ורמבי"ם. רק בעזרת בקיאות פנומ־נאלית כזו — מסוגל החוקר לגשת לזיהוי ואף לעמוד על מקורות ומראי מקומות בקרעי כתב היד שנמצאו בגניזה.

בעלי התוספות לתורה

אגב, יש בכך אולי להסביר את מהות „עבודת החיים" שעליה זכה עתה פרופ' אברמסון בפרס הנכבד ביותר של מדינת ישראל. ספרו ה־שני, „בעלי התוספות לתורה" מטפל בנסיון מעניין שנעשה במאה הי"ד לקבוע את התוספות לתלמוד — לפי פסוקי התורה. בש"ס המצוי בידינו מובאים דברי־התוספות כשהם מקוט־עים או מתומצתים. בעזרת אותו הספר של החכם הקדום מהמאה הי"ד המביא את התוספה במלואה ובי־שמותיהם, הצליח פרופ' אברמסון להפיץ אור על מחברי התוספות, ייחוסם, תלמידיהם וכן להראות את השינויים הרבים שחלו בהם עד ש־שנקבעו בנוסח המקובל בש"ס שבידינו. שני הספרים הללו עומדים להופיע תוך שבועות מעטים.

השלישי שבספרים, שכרגיל אצלו, הוא הקרוב ביותר ללבו וההשוב לו מכל, בשל היותו המחקר האח־רון ביותר, עד עתה, עוסק בספרי אבן בלעם. עד כה היו מצויים רק תרגומי הספרים לעברית. פרופ' אברמסון הצליח לזהות בגניזה דפים אחדים בערבית, כמקור הערבי של התרגומים. „יכולתי להשוות את ה־מקור לתרגום" הוא מסביר, „וכך לעמוד על השינויים שעשה המתר־גם. חיפשתי גם את מקורותיו של אבן בלעם בספרות הדקדוקית, בתלמודים ובפיוטים ועד פיוטי ר' סעדיה גאון. אני בודק בספרי את

שלושת המחקרים של אבן בלעם: ספר הציצודי (העוסק בלשון נופל על לשון), אותות העניינים (על מי־לות הטעם בעברית) והפעלים שנגזרו משמות. מתחת לטקסט המקורי — מובאות ההערות וההקבילות מספ־רות ימי הביניים של אותו הדור והדורות הקודמים לו. בעיבוד כזה — עדיין לא הופיעו בעבר ספרי רבי יהודה אבן בלעם".

דרך חייו

ספרי פרופסור שרגא אברמסון עצמו, לא הופיעו עד שלב מאוחר למדי בחייו. אל המחקר „התגלגל" מתוך אולמם של ישיבות והתלמוד־תורה. נכדו של רב, ובנו של רב ייב ציבוביץ שליד ביאליסטוק, התייתם פרופ' אברמסון מאביו בהיותו בן שנתיים וחצי וגדל במחיצת אחיו ואחיותיו במצוקה קשה. כשאר בני גילו נשלח ל„חדר", לישיבה קטנה ואחר — לישיבת לומז'ה. אחרי מלחמת העולם הראשונה נוסד בעירתו ביה"ס העברי הראשון והוא למד בו. רוב בני העיר היו ציונים וילדיהם דברו עברית. אברמסון, הצטרף איפוא ל„החלוץ המזרחי" — במקום ליסע להכשרה — הלך ללמוד בישיבה.

„כנער יתום הייתי די תלוש מאד־מת פולין" הוא נזכר, „ותמיד חשבתי על ארץ־ישראל. אני זוכר כאשר בעודי אמרתי לאנשים שבעירנו עוד יהיו פוגרומים — חשבו שאני מטורף.

בשנת תרצ"ז, סוף 1936, עליתי ארצה, כדי ללמוד בישיבת פתח־תקוה מיסודה של ישיבת לומז'ה."

כיצד הגיע איפוא לאוניברסיטה? הוא מחייך: „הצטרפתי, כמובן, להגנה. בשעות היום, כשהייתי בלי משמרות, השגתי ספרי מדע ביהדות מחוקרי האוניברסיטה בהר הצופים וקראתי בהם, מתוך סקרנות או דחף להרחיב את ידיעותי שרכשתי בישי־בה. איכשהו, נודע הדבר לשני פרופסורים ירושלמיים, והם כמעט סיתו אותי שאבוא ואלמד. הסכמתי; וכך התחילו חיי האקדמאים".

שירי ר' שמואל הנגיד

משנתברר שכישוריו ויכולתו של ה־סטודנט הצעיר — לא נעלמו מעיני מוריו. עוד בטרם סיים את תואר ה־מ.א. — רצו למנותו מרצה. בשנת תש"ח סיים את ספרו הראשון — „שירי ר' שמואל הנגיד". „את ה־הקדמה לספר כתבתי ביה"ס בנ־במבר. חששתי שפרס זה לא יתקבל באמת — לכן לא ציינתי את התא־ריך בספרי... בכל אופן, מלחמת השחרור הפסיקה את לימודי ואת פרסום המחקר. אחרי השחרור — חזרתי ללימודים וסיימתי את הדוק־טורט".

עתה, הוזמן כמורה בסמינר ה־תיאולוגי בניו־יורק. התחילה הכסס — שוב לעזוב את ארץ ישראל? אותו כך הסכים שיסע לשנתיים, ולבסוף נשאר שם שבע שנים והרצה בשירה ובספרות של ימי הביניים. בשנת 1958 חזר פרופ' אברמסון לאוניבר־סיטה העברית בירושלים, והשנה הוא מלמד גם כמה שעות באוניבר־סיטה בר־אילן.

שעה שהוחמצה

כחוקר מובהק, איש שולחן הכתי־בה ועומק העיון, התלמיד, הנוהג לשבת רכון מעל מיקרופילם של טקסט קדום שעות מרובות, קשה לצפות מפרופסור אברמסון לפעילות אקטיווית בחיי הציבור במדינה. ובכל זאת — הוא עוקב אחרי הנע־שה בהתעניינות גדולה. מלחמת ששת הימים עוררה אותו להצטרף אל חוג אנשי ארץ ישראל השלמה, ולמרות שהחוג פורק, דעותיו נשאר־ו כשהיו בימי הצטרפותו לתנועה זו: „אם מדברים לאחרונה על מח־דלים, הרי מחדלה הגדול של האינ־טליגנציה בארץ בכך שלא ניצלנו את ההתעוררות הגדולה שקמה בעק־בות אותה המלחמה. בצדק אמר אז מי שאמר: זו לא מלחמה ציונית אלא מלחמת התנ"ך. העם חזר אז לארץ ישראל, היתה שעה של הת־רוממות רוח, היה עלינו להתמסר לפעולה אקטיווית של ליבוי האש, להתמסר, כמו שאמר הרב קוק זצ"ל, ל„נשמה הכללית של עם ישראל". הייתי אז בעד הפצת כרוזים בכל תפוצות ישראל הקוראים לכל יהודי ציוני שיתחייב לעלות — ולהעלות עמו עוד יהודי אחד. אלא שאת השעה ההיא — החמצנו. ובכל זאת אינני מוצא הצדקה לרוח הנכאים שפקדה אותנו מאז יום הכיפורים תשל"ד".

פרופ' אברמסון לא היה שותף ל„נכאות" של המלחמה האחרונה. מעולם לא חשב שהערבים השלימו עם קיומנו כמדינה: „אני זוכר היטב את דבריו של עזאם פחה, מארגן הליגה הערבית, שאמר: „ציונות לא נוכל להרשות בתבל ארץ זה, היא נטע זר מאירופה. אבל ליהודים אי־ננו מתנגדים". הדברים נאמרו עוד בטרם מדינה — ולא השתנה הרבה מאז. האנשים בארץ צריכים להתרגל לחיות בהכרה זו. גם לא ציפיתי שנמשיך להחזיק באותו מתח רו־חני גבוה שעלה בנו בשנת 1967. רוח האדם היא לרדת אחרי עליה.

אחזור כאן על דברים שאמרתי בפסח בקיבוץ כפר. נאמר בתורה: למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים. הנביא, המצטט את הפסוק אומר: „ימי צאתך מארץ מצרים". שכן הנביא מכוון לעתיד. ומדוע? כאשר נקרע הים בפני בני ישראל היוצאים ממצרים, זכו כולם לגילוי שכינה, שפחה ראתה על הים מה שלא ראה הנביא יחזקאל. קדושה הגדולה ומה קרה שעות אחדות אחרי ההתרוממות הגדולה? נאמר: „ויסע משה". הסיעם בכח

(סוף בעמוד 6)

אגרת
לאלעזר שרביט

„בא אני באגרת זו לברך את אלעזר שרביט, חברי, חתן פרס חיים שפירא ז"ל, על ספר שיריו „שמיך, ירושלים".

שלושים ושמונה שנים אנחנו חב־רים אישיים חברים לספרות. קרא־תי, כמדומה, כל שיר שפירסם, כל מאמר שהדפיס. עד כה לויתי הוא בפומבי במאמריו על ספרי, ואילו אני — בדברים שבעל פה, ביני ל־בינו, שלא יאמרו הבריות: חברים מפרכסים זה את זה. אחת עשיתי: נתתי יד להוצאת ספר שיריו שזכה עתה בפרס. כי ראוי הוא.

שרביט נחבא אל כליו השיריים ואל כליו האישיים. יותר מאשר אנו רואים בו — יש בו: משורר, מבקר, עורך, תלמיד־חכם ומשכיל, עורך כתבים פילוסופיים, עורך במפעלו הגדול התלמודי של הרב עדין שטיינזאלץ.

בכתיבתו בפרוזה סיגנונו ענייני, מנותח. כמבקר יצירה ספרותית הוא דולה מקורותיו של הסופר ובונה בניין ביקורתי. ואילו בשירתו — לשונו הפיוטית מאפילה על הפיוט שבשיריו. פיוטו גדול מביטויו. שי־רתו שירה — מלפנים משורתו של התרוז והבית. שירתו — שירת אמת, חצובה מנפשו הפייטנית.

באגרת־הברכה הזאת אדגיש שלו־שה מוטיבים שבשירתו: א) נוכח ירושלים; ב) נוכח הזמן — כמכוה של ירושלים, בלשון המקובלת — הנצח; ג) החלום. „שמיך, ירוש־לים", ולא שמי ירושלים. עומד נו־כח, כחתן וכלה. בדימה „וארשתיך לי לעולם". אני מצטט:

„ירושלים את תמיד ובך
תמיד לי
תכולי קיום"

וכן:

„ביכולת לרום ולהתום לא בכדי
משתאים צפינו פה את ואני
בכלות יחולי הקול והדמי
לפדיון משבר".

ירושלים והוא צמד יחודי, כזוג, לפדיון משבר. ומכוחה הזמן — היום. כל ההתרחשויות הירושלמיות בהולדה שלה הופכות להווה נצחי.

„הליל כי קים את שמכן
את לי נצאת
בכלהטוט־קסמים אותי משכת:
נא בוא ורעה
ביופי מקסם שקן תמליץ
עוד מנורה
ובנס־נצחון־כל־יש על כליו
של גיל ועת"

כל יש מנצח את הזמן הכלה, כל יש על־זמני — בכוחה של ירוש־לים, בין אם היא שביה, נצורה, ובין אם היא בת־חורין.

„השבעתי את אחי וחברי:
בפקוד כוכב
ברק־עין מעיניכם — נא
הקרינו לו בבכי
בשקט־נצנוצי חן צנח
הלוכו מכבר — — —"

הלשון „השבעתי" הלקוחה משיר השירים — לוקחה מי שמאוהב ב־ירושלים. המוטיב השלישי, שהוא ראשון בספר, שבו הוא נפתח — החלום. שמו של השיר הראשון: „גמע כך חלום". גדול החלום. הוא מדליק את השיר:

„מה טוב כי נכאב
כאבו של חלום שהספיד.
כי הדלק השיר
ורן בפיטב שלא כזב."

ופה מתרפק המשורר על החלום בשירה יפה:

„מה טוב כי ידענו מאד
לשקוד
על הזוך חלום ללבב
בהדוק לחוה אם תינוק".

ובשיר שאחריו, „חלום המראות", נאמר:

„כי חלום רק חלום הוא:
על יער. על הר
ועל כד הגגלה נסתר
ותוא לחולמיו גם מאיר
גם מצל
כי הוא גם מבהיל גם גוחל
חלום כי יעוף באין עליו עמו
מי ידע יבוא לנשימו!!"

בשיר „ברכת חלום" מבכר המ־שורר הדתי, המתפלל כל בוקר ב־מנין, את ברכת החלום על ברכת „כהנינו הטובים" „מלב אהוב חום". ראויים המוטיבים שב„שמיך ירו־שלים" לעיון ולניתוח, אלה ואחרים, — בהזדמנות. אולם אני באתי לצרף ברכתי לברכות ולתומותיו בל־בד!

לאחר שסיימתי איגרתי הגיעתני ההזמנה לטקס חלוקת הפרס, וראי־תי שיצחק אריגור מקבל פרס־כבוד — „להערכת מפעל חייו ויצירותיו הספרותיות". יש סמיכות פרשיות בין „משנתו של הרב קוק" של צבי ירון ובינתו. בשנת תרי"ז הרצה יצחק אריגור על דברי עדותו של הרב קוק זצ"ל בפני ועדת הכותל. הרצה בסניף של „הפועל־המזרחי" בפתח־תקוה. הוא צירף תשובת הרב ל־שאלות הוועדה לפרקי שירה משב־בה. התקנאתי בו על כח הצירוף שלו ועל שהשמיענו שירת הרב. קנאתי בו שהוא סופר ומתלמידי ר' בנימין בסמנון ואני נער ובי עו־גה נער לזכות ולהגיע אל מקומו של יצחק אריגור.

בברכת מי שקינא בו
שרגא קדרי

★ יצא לאור ★

— לזכרם, עלון פנימי למשפחות השכולות, רמת־גן.

— דפי הלכה להתייחסות החק־לאית, בירורי הלכה, תרומות ומעש־רות, מיבול שנת השמיטה, בעריכת הרב שמעון ווייזר, ראש בית המדרש בשעלבים. בקרוב יופיעו דפי הלכה — שבת, פיטום אווזים בשבת, טיפול בבעלי חיים בשבת ויומטוב ועוד.

— ילד ושמו נח, ספר הכותב בידי אב לילד אוטיסטי. מחובר, למעשה, ביומן אשר מתוכו משתק־פת הבעיות הקשות של הורים לילד. שהרפואה המודרנית עדיין לא מצאה פתרון לבעיותיו. הוצאת „שקמונה", ירושלים, תשל"ד.

לפרשת השבוע

שמיני

ויהי ביום השמיני
(ט־א)

במדרש נאמר, שכל מקום שנאמר ויהי, משמש צרה ושמחה. אם צרה — אין צרה כיוצא בה, ואם שמחה — אין שמחה כיוצא בה. כיצד משמשת שמחה אותה גם צרה וגם שמחה? יובן מה שאמרו שכל והי' היא זה: והי' ביום ההוא יטפו ההרים עסיס (יואל ד'); והי' ביום ההוא יצאו מים חיים (זכריה יד) הנה מלת והי' מורכבת מ־ „וי" „הי" — „וי" מורה על צרה, „הי" — על שמחה, ללמד שאם „וי" — צרה באה בשמחה, אין צרה כיוצא בה. היא מורגשת ביותר. וכן שמחה שבאה בעת צרה, אין כיוצא בה. הואיל וצרתו של אהרן באה בעת שמחה גדולה, ביום השמיני למילואים, שהי' ר"ח ניסן, עשר עטרות וכו' — היתה שמחה גדולה, שאין כיוצא בה.
(מתורת ...)

ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה'
(ט־)

בספרא: ויקרבו... ויעמדו. ...רכו בשמחה ועמדו לפני... בר בזאר אצלנו שיש הבדל ...קרב ובין נגש. שהקריבה ...במעיים שונים, ההגשה ...לפני הגדול, ובכל מקום ...בו מורה או מורא. וכבר ...רכה מצינו הגשה למלחמה, ...פיוס ולתפלה. ולפי זה ראוי ...למור כאן לשון הגשה, כמו ...נשתמש את קדש הקודשים (...מיכה ד'); הקרבתיו ונגש (ירמי' ל'). גם מבואר אצלו ...שיש הבדל בין עמד ובין נ... שהעמידה היא רק הפך ה... בה, והתיצבות מורה שמ... לעמוד במקום ההוא. נמצא ...העמידה במקום קודש, יובן ...מר עליו יותר מעל נצב, כמו ...התיצבו באהל מועד, כמו ...במקום שהיו מצפים לכבוד ...עליו, כמבוע: כי היום ה' נר... אליכם? ולייישב כל זה א... שמה שכתוב לשון קריבה, ...רה על שבוע, שבוע שמ... קריבו בקלות. ומה שכתוב: ...ויעמדו, הוא שעמדו לשרת ...פניו. כי על שרות התפלה: ...מר תמיד לשון עמידה, כמו ...למשד לשרת (דברים י"ח) ...מטעם זה קרבו כל העדה, ...שלא נקראו — מתוך שמ... בראותם שהתרצה ה' לפני ...זהיהם.
(מלבי"ם)

זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'
(ט־ו)

חז"ל (מדרש) אמרו: אין הדבר אלא מילה. כן גם אמר שלפני שמל אברהם אבינו א... עצמו, לא הי' יכול לעמוד ב... שעת גילוי שכינה. וזהו שאמ... להם: זה הדבר אשר צוה ה' ...עשו — אם תקיימו מצות מ...לה, אזי „וירא אליכם כבוד ה'". — תוכלו לראות כבוד ה'.
(אמרי שפר ... כשם אבו...)

קרב אל המזבח ועשה את חטאתך
(ט־ז)

שהיה אהרן בוש וירא לגשת אמר לו משה: למה אתה בוש לכך נבחרת (רש"י) נראה לפ... רש לפי חז"ל (מובאים ברש"י) על הפסוק: הלא אהרן אחיך ה... לוי (שמות ד'—י"ד), שהי' ...היה להיות לוי והכהונה ה... מכוה, מפני לא הי' כן, אל... אהרן יהיה כהן, ואתה לוי. ה... בה שפירש משה לה', הי' ...ענוותנותו, מכל מקום נמצ... כיון שלא רצה לפרוש להי. ל... אמר משה לאהרן: למה את... בוש והבושה לבו ה'? הרי ל... נבחרת? — כלומר: הלא ב... זה, שאני סירבתי לציית לה... משום שהחשבתי שאני ראוי... בלא את השליחות — נקחה מ... מני הכהונה הבחרת אתה ל... הנה — ואיך גם אתה מסרב?
(פנים יפות)

דרוש דרש משה
(י־טז)

חצי התורה. דרוש מכאן, ד... רוש מכאן (מסורה). אעפי ש... דרשו התורה הדרשו עלי' ...סוס וסודות, כל הדורות שעמדו ל... פניך — גם אתה דרוש וקב... שכר (ר' אפרים). מוסיף החי... ד"א: ולקיים דבריו, אני אדור... בה באדם עצמו, שאעפי ש... דרש מקודם באותו ענין ובאות... הפסוקים, יכול לדרשו הוא ב... עצמו חידושים אחרים. וכבאמר ...בבוקר זרע את זרעך ולערב א... תנח ידך (קהלת י"א).
(נחל קדומים)

תנור וכיריים יתץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם
(י"א—ל"ה)

רש"י (שבת בפי"א) אומר ש... בפל התנור מטאים הם וטמאי... יהיו, לרבות שאעפי שאיננו ב... תוקי כל צרכו, בכל־מקום בכל... ואסור לומר עליו הדה, ש... רמזו היודעים של מחריד אהא... (חיידי כ' קכ"ח) שהדבר מ... הוא איסור נברא ואיסור גב... צא. והכיבן זה שאמר: טמאים ...הם — מעצם, היינו: איסור הב... צא: והם וטמאים יהיו לכם ...איסור נברא.
(קרבן אשר, שבת פ"ג)

להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל
(י"א—מ"ז)

למה בתחילה הקדים הטמא ...מבא לטהור, ובסוף מקדים ה... נאכלת ללא נאכלה? יובן לפ... חז"ל (חולין ס') שספק נבילה ...להחמיר, ספק טריפה להקל. ו... גם בספק נבעים אמרו להקל (...זיר ס"ה) משום שנאמר לטמא ...או לטמאו — פתח הכתוב ב... טהרה תחילה. לכן בנבילה, ש... ספיקה להחמיר, הקדים טמא ה... חילה, ובטריפה שספיקה להקל ...הקדים הנאכלת ללא נאכלת.
(שער בי"ר בשם מי שלמה)

ליקט שלמה יהלום

פרקי הפסח — רוח וטבע

מאת אברהם בלאט

הוויכוח על מפעלו הספרותי של הרמן הסה נמשך מאז הופעת ספרו „פטר קמנצינד" בשנת 1904 ועד יומו האחרון בשנת 1962, כאשר הנוער האמריקאני גילה את יצירתו הקוסמית.

עולמו של הסה מעוגן בעולם הרומנטי שאינו מושג חד־משמעי, וביסודו פעורה התהום בין האמת האידיאלית לבין המציאות הריאלית. אסכו־לה זו, שתחילתה במאה השמונה עשרה מציינת את הבריחה אל אשלייה כתוצאה מתעייה לגלוי היסוד ההרמוני. בניגוד לצורות ההשכלה והקלא־סיקה תר הרומנטיזם אחרי הדמיון האקסטטי, אחרי המיתוס של רוח האדם והטבע הסובב אותו.

סודות אלה על מהות החיים חושפים גם את הכמיהות של האדם המודרני, קרוע בפנימיותו, המבקש לאזן שווי־משקלו הנפשי. „נרקיס וגולד־מונד" הוא הספר החשוב ביותר בצד הרומן „משחק פניני הזכוכית" המגלם את הדואליזם ההסיאני, שמחד — הוא משקף את יסוד ההגות ואת איש המוסר שצריך להוות את נכסי החברה, ומאידך — את החולם והנווד הגולם בעולם ההוויה, אל ההוויה התהומית, המולידה את הספקנות ולבסוף היאוש, נרקיס הוא נציג העולם המתוק, השרשי שהאמונה מביאה לו פדות.

הוא שומר חוקים ושוקד על משנתו התיאו־לוגית בעוד גולדמונד ההרפתקן הוה הווית ונתון לחוויות לבו ולהתעתעים מכוח החושים.

שחרור אישי ואנושי

הצד השווה בין שני נציגים אלה מסוקד ללא ספק בעצם הכמיהה לגאולה אישית ואנושית. כך הפך הרנסאן של הרמן הסה לתעודה חינוכית על יעוד האמונה והאמנות. בהפלגה של הרמן הסה אל הטבע מושם הדגש על השרשים, והשאלה היא — האם יש לראות את חוויית האמנות כחוויה רגעית וכאובייקט אסתטי בלבד, או שמא מימד מטפיזי שיש בו משום ערך עליון, שהוא מעל ומעבר אימפולסים רגשיים. הרמן הסה כדרכו של רומאנטיקן ביקש למצוא את האידיאל ההומניסטי במצויו באיש המבור או באיש הערות. השאלה המופעשטת בלבושה הח־לוני מתמקדת איפוא בגיבוש שתי תצפיות נפרדות לחיים, שהאחד ניצב בתוך הא מבודד בדמות של נזיר אסקטי המצביע על פתרון. דהי הניגודי בצורת תרבות ומדע, והשני מייצג את האנבטיסה — של רוחות פרצים המהווים מסד לאמן חופשי.

הרמן הסה ראה את המציאות המיטלטלת עקב משבר הרוח האירופית, ועל כן הירגם את כתשובותיו על דרך הפנתאיזם בראותו את רוח האלוקות, הדו מימדית, פרושה בטבע ובחלל, כיסוד כאני שבכוחו להועיד לאדם את הדרך לילך בה.

כבר בכניסתו אל המוסד הפגיק גולדמונד את רעיונו הנכסף „עץ מה נאה ומפליא העץ הזה" שלאורו מצטיירת השקפת עולמו של קרבתו לטבע ולחי. גם בהיותו מאחורי חומות גבוהות הוא נשאר צמוד לפיסת מולדת מבחוץ. הוא בא בעצם להשאר במקום ולהקדיש את חייו לאלוקים כרצון אביו, אך אם אם הפכה המצוה למשא שההפרק בשיחה התיאולוגית עם המורה הקפדן — נרקיס.

גולדמונד מתואר כבעל חושים דיוניסיה לכל מראה וציפור, בדשם של פרח ושמש בוקר, ונמשך לקישוטים ופסלים או רוחש אהבה לציצים תלים. הטבע היקומי הבלא סוד כמוס בצד הטבע השני מעשה אמנות — הפכו למשאת נפשו של גולדמונד הקשור בקשר מהור־רין אל האב הפיקד, ושל אגדת אם העולה ומכבצבת כדמות מופת ואידאית היא. נרקיס ניסה לסול נתיבות סבויים אל נפש הצעיר בלשון שכל, בשפת נפש, ואף בלשון רמזים, אלא שהרגשי ידידות, הם לא מצאו את הנקודה המאחדת כי אם דווקא — המבדילים. שיחות אלו הצביעו על תפיסת עולם שונה בין גדול ויצור. עד שנרקיס סיכם: „לא נועדנו להתקרב איש לאחיו כשם שלא יתקרבו אלה אל אלה השמש והירח או הים והיבשה", וכך בסתמנה הפרדה ברורה בין גולדמונד המוגדר כבעל נפש הולם, שבו טבוע היסוד האמהי, הפייסן שמולדתו האדמה, ונרקיס ההוגה דעה המתקיים בישיבון שהאידיאה שלו היא הרעיון. הנפש שהיא ממוצא האם, הרוח שהוא ממוצא האב הופכים במשנת הרמן הסה, כשני גורמי אב, שבין קטביהם מנסה האדם למצוא את יעוד חייו. קיימת איפוא התכסיס בין גולדמונד ונרקיס שאין להפיג אותה, והיא נשארת כסלע המחלוקת של התמטיקה המאגית של הדואלים: רוח וטבע.

תכונות שונות

הטבע מופיע אצל הסה כמושג נצחי נזיל הזורם תמיד בבעגל סגור, חולף וחוזר סביבו. לפנינו איפוא שני אנשים בעלי תכונות שונות. האדם הדיוניסי האיש והאינטלקטואלי הבוכסים לחלק ביניהם את מלכות העולם. האחד חותר לגן־עדן של מטה, והשני לקואורדינסה של רוח אסקטית. דרך מפעלו הספרותי של הסה, אנו שומעים את קולו של נובאליס שדברי הגותו הובילו אותו אל ההלל המאגי המיסטיקה, ואת פרידריך ניטשה אשר העמיק את עיונו במושגי היסוד של התרבות על תפישת עולמו האפולונית והדיוניסית.

נרקיס נשאר נזיר מבושטר האוהב את היש ולא את המהווה, בעוד שגולדמונד היה חסר מולדת כמו אמו שהלכה אל הלא נודע, נרקיס להוט למדע ולעולם של וודאי, בעוד שגולדמונד נתון לקולה שבנפשו, אל המומות אגדים שמקום ניזון מעושו אבדן עולם ילדותו. אז נפרדות הדרכים, והמנרבצזיה פותחת את העינים שבו אין מדברים כי אם מסתפקים בקריאת ישוף. זה עולם שבו אין משמעות לדבורים אלא לרגשות ותחושות כלים — כחיות הצורחות זו אל זו. גולד־מונד נוטש את המוסד ולאחר שעה ראשונה של אשלייה הוא נכנס ליער עבות בהתמכרו לתחושות מרובים ולהרפתקאות אהבהבים המבי־אות אותו עד עברי פי פחת.

חיי גולדמונד משופעי המאורעות הפכו לסבך של רגשות מפחלים. האושר האשלייתי הוליד פרי באושים, ובשע הבדידות נהיה בירוק עם המוות. מוטיב הכיות הסכיה כל כך בכתבי הסה עולה גם בסיפורו זה. עולמו זה מלא כוות. הוא יושב על כל גדר ואורב מאחורי כל אילן. בעיני גולדמונד הנווד נוטה הכל לאבדון, הכל הולך לטמאזל: „על העץ יהבבים העורבים — הכבדים השחורים". השהייה בצלו של יער מולידה פחדים והרצון להגן על החיים. ימים רבים צבר גולדמונד על פני נופים רבים שהציפו את לבו בגהולו של געגועים, ועל פני כפרים ואנשים, שעוררו והקהו את תשוקותיו. עד שנזהר היה להתוודות ולטהר את נפשו, ועד שנלכד בקסמי האמנות.

בפגישתו עם הרב אבן ניקולאוס הוא משכנעו לקבלו כחניך כדי להתגבר ולנצח דמות, כבלעדי לבאות. האהייה באמנות היא כאן יותר כאשר אמצעי נגד הבווה, האדם הולך הגניד את עצמו, הולך ובשנה את פרצופו, ולבסוף נמוג הכול, בה בעצה שהעונהו בצבה ידי אמן היא בלתי כלתנה, שרירה, וקימה לעולם.

שורש האמנות

גבורי הסה בדומה לגבורי הוסט כאן קשורים במוסיקה ובאמנות, כהרי כל שורשה של האמנות היא להאבק על הכוה נוכחיותו בפני הבוות, שבפסוק „אנו כפוחים והורדים פבני הכליון". אך עם העלאת קרן היצירה אנו מנסים להציל משהו מכתל המוות הגדול כדי להציב משהו שיאריך ימים יותר כאותנו. גולדמונד גילה אמנם את האמן בתוך עצמו, אך לא יכול להיות ימים רבים מאחורי הפריסות המהמתה. הוא דלה מתוך מעמקי זכרונות אבתים, דמויות וקלסתרים, כדי להאבק נגד הדלוך החיים. אך אמנות זו שהוא ראה בה את הכנוי של הרוח והדם, של התוכני העשב, דולה מכנו קרבנות רבים והגבילה את הנ'עתו. תהום חייו נהיה שוב צר בעיניו ושוב נטש הנווד את הבית המוכן לו, והוא פנה לתור במרחקים.

מגיפות ורדיפות

במסגרת זה על פני ימי הבינים עולים שני מוטיבים נוספים על מגיפות ורדיפות היהודים. בניגוד לטבע המבריה ביופיו מההארה סיטואציות של זוועה. הדבר המדביר כפרים ועירות מדביק את המרחב והקרבנות הראשונים הם היהודים שאותם מאשימים, לפי רוחבי תולדות ישראל, שסמו סם מוות בבארות ובבורות, כדי להמית את הנוצרים השותים מימיהם.

כאן מעלה הרמן הסה דמות היהודיה הצעירה רבקה המקוננת על אביה שנהרג לשרפה יחד עם ארבעה־עשר יהודים בפקודת השלטון. קסם הבפי־רה ותמה על הנוצרים, מבליט את עומק הרגש הרקע ההיסטורי, הרמן הסה נזקק למסמנים פסיכולוגיים כדי להעלות את הדיכוטומיה בין אדם ושלטון, טבע ורוח.

כטע קודר זה הרנוי אבדן הרגע חריש בלבו של גולדמונד את רכושו המיאגי, והוא רוצה לשוב למצוא חסות תחת כנפי האמנות, אלא שבינתיים גם האמן נעקר, הוא כת. הנווד אינו יכול לטעום את אושר היצירה, ועליו להמ־שיך לשוטט.

כל המחוות הפסטורליים וכל השירה האגד־יות, מאבדים בבת אחת את קסמם ועל סף המצוקה כאשר הוא צפוי למיתה, בא הגואל בדמות נרקיס הכהן המוחה המציל אותו משביו ובקיצו.

שיבה מאוחרת

כך גובר ההגה דעות על האמן, התיאולוגיה על האמנות, גולדמונד שב על עקבותיו למקום אותו נטש. שיבה זו היא שיבה מאוחרת, ההוכחה המחודש על סיבו של עולם ועל מהות הבריאה הולך וחוזר.

גולדמונד שואף עדיין לעולם הרמוני ומלגלג על תורת אריסטו, שמה שקיים הוא בבחינת טוב בהסיחו כנגד פגמי הבריאה. אך נרקיס מטפים את קיום הבורא ככליל השלימות אם כי יצר לב האדם רע וצדקו פגום. כך מסלסל הוויכוח בין רגשות ורעיונות, על עולם ומלואו, על גאולה וכליון.

גולדמונד מבקש להתגבר על הזולך בכוחה של האמנות כדי ליצור לעצמו — ולוא להוי עינה — ממלכה שקטה של מראות וקודשים ולהפוך את ההולך לנצור, אך נרקיס מדגיש את עולם הרוח כקנין החברה. כך מתמצה הויכוח שאצל נרקיס קיים העולם במושגים, אם כי שכלו והגיונו לא יכולים להשיג את כל השגב של ההויה האנושית, בעוד לגולדמונד מצטייר העולם בתמונות, והקום עם פוסקות התמונה מתחילה הפילוסופיה, כי לעולם לא יכול האמן לבטא את תכונות האדם בשלימותו. גולדמונד ונרקיס מנסים לדור בכפיפה אחת כאשר אותו מייצג את ההוויה הרוחנית ואת האמונה בחיים, ואילו השני מנסה להפיג את בדידותו האכסיסטנציאלית בהרגלים רוחניים של בטוי אסתטי, אך לא לאורך ימים. נרקיס הנאבק בתא תפלתו עם ספקותיו, שומר על שלימותו ושלוותו החיצונית, אך גולדמונד אינו יכול להשתחרר מספקותיו ונשאר שבוע באין יכולת לחזור על חיי האדמה ואושר החושים.

*

הויכוח בין נרקיס וגולדמונד נשאר בער־גו, כאשר בעולם הנוצרי קיימת תהום פעורה בין אלה הבורחים מהוי עולם כדי להמית את חושיהם, ובין אלה שחושים ותשוקות ממלאים את ישותם בחפשם להם גן מחשבות מלא הרמו־ניה. וזהו הניגוד בין חוות האשלייה הדיוניסית לבין רוח האסקטיות הנוצרית. הרמן הסה ראה בעין את שקיעת התרבות האירופית והוא חיפש את האוטופיה כלו במבוזרים הנוכרים. על כן הבליט כל ימיו את מגמתו לגאולה אדם בין הרוח הטבע.

*

„נרקיס וגולדמונד" מאת הרמן הסה, עברית יעקב פיכמן. הוצ' שוקן, תשל"ד.

ח"כי הכנסת אברהם מלמד וזבולון המר בשיחה מיוחדת ל„הצפה" דנים בשאלה:

להקדים הבחירות — או לכונן ממשלה חדשה?

המטוטלת הפוליטית הפנימית עברה השבוע תנודות חריפות. אך המצב ממשיך להיות נזיל, בלי שיהא ברור אם תורכב ממשלה חדשה או שהולכים לבחירות. שאלות רבות עולות בקשר למדינה וישנן שאלות לא מעטות על פניה ומגמותיה של המפלגה הדתית לאומית במשבר הנוכחי.

במכלול זה שוחחנו עם חברי הכנסת המייצגים שתי סיעות במפד"ל, ולמעשה גם שתי דיעות במפלגה, ח"כ אברהם מלמד („למפנה") וח"כ זבולון המר („הצעירים") העומד בראש סיעת הצעירים במפלגה.

מאת יצחק דויטש

…זה התקיימה בצהרי יום רבי… אחר שסיעת „העבודה" ולשכ… מרת שלה החליטו לעשות… להרכיב ממשלה חדשה, וב… הכנסת נדחתה ברוב קולות… לקיים דיון על עריכת בחי… חדשות.

שאלה: מהו המהלך הנכון בשעה זו? האם אפשר להקים ממשלה חדשה או שיש ללכת עתה לבחירות חדשות, ואם כן מתי?

…ם מלמד: אינני חושב ש… בחירות חדשות לאלתר היא… הנבונה, אף כי ייתכן שלא מנוס מכך. ישנה סתירה ב… של אלה אשר מצד אחד… עריכת בחירות מיד ומצד… חוששים ריענון ודמוקרטי… של המפלגות. אם אכנם רו… ובתנים בריענון וכי לא… המפלגות יקבעו את המוע… הרי חייבים לקיים בחירות… במפלגות. ואמנם הנשתי… — כתיקון לחוק מימון… לפיה יוכלו ליהנות מה… רק מפלגות המקיימות בחי… פנימיות לפי חוקה פנימית מת… המפד"ל קיימה בחירות פני… לפני כשנה ויותר השתתפו… שבעים אלף חברים. נוכח מה… רצוי אולי שגם במפד"ל תיע… בחירות חדשות; על הזומר… פנימיות צריכות להיערך… המפלגות האחרות שלא קיימו… באותו מועד.

…מרווח של זמן

לאפשר לעשות זאת דרוש …ח של זמן. לכן אין לקיים …ת אלא כעבור שנה לפחות. … ועוד: מקובל על כולנו שלא … הסדר מדיני שיש בו ויתורים על חלקים מיהודה ושומרון בלי לשאול את העם בבחירות כלליות — קביעה שנתקבלה על פי דרישת המפד"ל בטרם הצטרפה לממשלה. לכן אין טעם שנלך עתה לבחירות ואחר ייתכן כי שוב נצטרך ללכת לבחירות. אם תהיה דחייה לשנה ישנה סבירות שבאותו זמן ניתן יהיה להתייחס גם להכרעה בשאלה זו.

זבולון המר: מה שמתרחש עתה ב„עבודה", ואולי גם בקרב אנשי מפד"ל, מסמל ניתוק וקצר בין ההנהגה לעם. כל אחד מרגיש שיש צורך בהחזרת אימון ובריענון המפלגה, אך מצד אחר מיתמשמשים ברעיונות שמהם לא יצא כלום. מה שדרוש לאמיתו הוא חילופי דורות בהנהגה ואחדות.

נעשה בא תסריט אחורניות. אילו הסכימה הגב' גולדה מאיר לפני שלושה חדשים להקמת ממשלת ליכוד לאומי, אזי היו פני הדברים שונים. זאת לרבות בעניין דו"ח „ועדת אגרנט".

לכן אין מקום למשוך את המצב הנוכחי. צריך לקיים את הבחירות בהקדם האפשרי. נראה לי שהמועד הסביר הוא בתשרי־חשון הבאים, כחצי שנה מהיום.

שאלה (לח"כ המר): ואם לאחר הבחירות אמנם תעמוד להכרעה שאלת הסדר ביהודה ושומרון, או שפרסום הדו"ח המלא של „ועדת אגרנט" יעורר זעזוע בהמון — האין שוב יהיה צורך בבחירות; האמנם יהא זה נכון לערוך עתה בחירות ואחר־כך שוב בחירות?

ז. המר: „ועדת אגרנט" כבר אמרה את דברה העיקרי לעניין הפרסוי. היא קבעה שהצבא לא היה מוכן כראוי. בכך אשמה ההנהגה. לעניין זה לא יחולו שינויים. ייתכן שעד מועד עריכת הבחירות שאני מציע (חצי שנה מהיום) כבר יהיה מוכן הדו"ח המלא של „ועדת אגרנט". אך גם אם הוא לא יפורסם עד אז, אין זה משנה.

הציבור מפוכח יותר

יש לזכור כי הבחירות הקודמות נערכו כאשר היינו עדיין תחת הלם המלחמה. מפלגות הלכו לבחירות בדעות שהחזיקו בהן והבוחרים איששו קודמים. בציבור היו רבים שציפו לשלום קרוב והלכו אחרי הקסם של ועידת ג'נבה. היום הציבור מפוכח יותר ואף ההנהגות יודעות כי הגיעה העת להחליפן. הן יודעות שיש לעשות זאת על־ידי בחירות פנימיות.

אשר לעניין יהודה ושומרון אין זו סיבה לדחיית הבחירות. ההנהגה שתיבחר היא אשר תכריע. לכן חשוב אמנם עניין ההנהגה.

שאלה: מה צריך להיות בתקופת המעבר? איזו ממשלה צריכה להיות?

א. מלמד: יכולה, לדעתי, להיות ממשלת מעבר כמו שהיא כיום, בראשות גב' ג. מאיר. אם אמנם הולכים לבחירות הרי ממשלה זו יכולה להישאר עד הבחירות.

כאן עלי לציין שאני חולק בהחלט על ההערכה כי מה שקיים עתה הוא רק משבר אמינות. ישנו משבר לאומי עמוק ביותר. ניתצו אלילים; התפוררו תאים חברתיים. זאת לא רק בצד אחד של המיתרס; הימין ישגה אם לא יראה שהדבר קורה גם בצד השני של המיתרס. חששתי בכך עוד לפני מספר שנים ואף נתתי לזה ביטוי. העם אשר משך שש שנים התחמם לאורו של הנצחון במלחמת ששת הימים עלה על כנפי הדימיון המכסד — כולל האופוריזציה — עוזר לפתח דמיון זה ולטפח אשליות. המלחמה עוררה התפכחות. אך בשלב זה נוצר התסכול. בודאי שההרהור מכנן, אך בינתיים עודנו בעיצומו. מצב זה אינו ניתן לריפוי על־ידי בחירות ואסור ליצור אשליות חדשות כי ע"י שינויים אלה או אחרים — אשר אני מחייבם לגופם ואף אאבק עליהם — אמנם נפתור את הבעייה.

ז. המר: אף אני סבור כי השאלה אינה משבר של אמינות בהנהגה. אלא שאני גורס כי המשבר הוא בהנהגה עצמה; חוסר היכולת שלה להתמודד עם הבעיות. זוהי הבעייה המרכזית כיום. תמיד היו לנו בעיות סבוכות, אך סמכנו על ההנהגה שידעה לפתור אותן ולחלץ אותנו. היום ישנה הרגשה כי הנהגה שכזו איננה.

ממשלת ליכוד — לתקופת הביניים

בתקופת הביניים עד לעריכת בחירות חדשות בעוד כחצי שנה, אני מעדיף שתוקם ממשלת ליכוד לאומי. יש לדעת כי תקופה זו יכולה להיות קריטית. לכן אני בעד ממשלה המאחדת את כל חלקי העם. אני משוכנע כי ממשלה מאוחדת כזו יכולה להביא להכרעות טובות יותר ואני כופר בטענה כאילו היא יכולה להביא לשיתוק. ממשלה כזו יכולה להכריע מתוך ניצוי כל הדעות ולזכות באמינות. והרי זהו דבר ראשון במעלה. במצב הקיים יש להתפלל לכך שהחיילים בחזית לא ייאבאו להם כאשר הם צופים בהנהגה.

אולם אם בשום פנים ואופן אי־אפשר יהיה להקים ממשלת ליכוד לאומי, הרי אני אתנגד לבנייתה המחודשת של הממשלה הנוכחית ע"י החלפת תיקים. במקרה זה עדיפה כממשלת מעבר כפי שהיא. אני אומר זאת אף שבאופן יסודי הנני שולל את השתתפות המפד"ל בממשלה וכבר הוכח שאין הממשלה הזו יכולה להחזיק מעמד.

שאלה: האם המפד"ל צריכה להשתתף בממשלה חדשה שיהיה אפשר להקימה, ואם כן — באלה תנאים?

א. מלמד: אינני חושב שהמערך יכול להקים ממשלה כזו ואינני חושב שנוכל להצטרף אליה, לו היא קמה. הבעתי דעתי בעד עריכת הבחירות בעוד כשנה. למשך תקופה זו די בממשלה הנוכחית. כיום כך אינני גורס שלתקופת המעבר יש להקים ממשלת ליכוד לאומי. אני רואה חשיבות רבה לכך שאחרי הבחירות הבאות תוקם ממשלת ליכוד לאומי והייתי רואה בחיוב רב אילו יכולנו לכונן ממשלה כזו עתה לתקופת כהונה של ארבע שנים. אבל הרכבת ממשלה חדשה לתקופת המעבר היא בעיני דבר היפותטי ואינני רואה טעם להיכנס לעניין תנאים להצטרפות אליה; אינני סבור גם שממשלה כזו תוכל לפתור את בעיית „מיהו יהודי".

ז. המר: כאשר „המערך" מדבר על ממשלה אחרת הוא מתכוון לממשלה קטנה, תוך אשליה עצמית שהיא תאריך ימים. השבוע שוחר רעיון נפל. הדבר רק מסמל את ההאחזות בקרנות השלטון וההתעלמות ממה שקורה בעם. לכן אסור שהמפד"ל תיכנס לממשלה כזו בשום פנים ואופן. אם היא תעשה כן הרי היא תחזור גם על הטעות בהמרת האיסור של הרבנות הראשית.

אולם הקובע הוא שממשלה כזו כלל לא יכולה להתקיים ולכן יש לכונן ממשלת ליכוד לאומי או להשאיר ממשלת מעבר עד לעריכת הבחירות.

שאלה: שניכם גורסים כי בסופו של דבר אנחנו עומדים בפני בחירות. ההבדל הוא בכך שח"כ מלמד רואה את מועדן בעוד כשנה ואילו ח"כ המר בעוד כחצי שנה. נבקש להתייחס אליהן מבחינתה של המפד"ל. איך היא תתייצב עתה לבחירות? האם תלך כבלוק? הבאים צוות?

א. מלמד: לגבי ההרכב האישי, כבר אמרתי שיש צורך בריענון. זו השעה היא ללכד את התנועה. אני לא רואה בזמן הזה תחליף למפלגה דתית מאוחדת.

עיקר הוויכוח במפלגה

אחת הנקודות המרכזיות בוויכוח שלנו עם „הצעירים" הוא שבעוד אנחנו ראינו את העניין העליון בבעיות הדת במדינה, באשר היא תקבע בדרגנו את צביון המדינה ובאיזו מידה היא תהא מדינה יהודית במלוא מובנה, הרי הם שמו את הדגש בבעיה פוליטית. דומני שכבר כיום התברר שאחד מיסודות המשבר הוא של החינוך במדינה — היעדר חינוך לערכים דתיים מסורתיים. מחנכים מעלים את דאגתם לדור הבא. באותו זמן ישנה הקשחה בעמדות של המפלגות החילוניות בכל הנוגע לענייני הדת. העובדה שקמו כוחות מיליטנטים אנטי־דתיים שהצליחו גם להיכנס לכנסת, היתה להביא להתרופפות־יתר של המאבק הדתי במדינה. לכן אני חושב שעלינו לעשות לליכוד התנועה. לדעתי אשר לעשות זאת, ניתן לאחד את המפלגה בטרם שכוחות קיצוניים יותר ישתלטו על „חוגי הצעירים". אני אף מאמין שהבוחרים מקרב הציבור הדתי שנטשו את המפד"ל בבחירות האחרונות והצביעו בעד מפלגות אחרות, יחזרו בסופו של דבר שהבעייה האמיתית שלנו היא חיזוק הייצוג הדתי בבית הנבחרים.

ז. המר: המפד"ל יכולה עדיין כיום להחזיר לעצמה לפחות חלק מהאמינות שאבדה לה במהלכים האחרונים. זאת אם היא תביא לקיום הבחירות ע"י אי־השתתפות בממשלה המצומצמת המוצעת, או על־ידי זה שתביא להקמת ממשלת ליכוד לאומי. מוטב מאוחר מאשר לעולם לא.

הצעירים הם עצם מעצמה של המפד"ל. גם אם ההנהגה תוסף, הרי הרעיון של המפד"ל הוא אמיתי ונכון.

התפיסה של הצעירים היתה והינה שבעיות מוסר, חברה ולאום הן בעיות דתיות לא פחות מאשר עניני כשרות ושבת. תפיסתנו היא שהמפד"ל כמפלגה דתית לאומית צריכה להיות עקרונית ולוחמת בכל הנושאים הללו. בזה טמון הרעיון הדתי־הלאומי שלה.

אשר לשלמות המפלגה — היא תלויה בתכניות ובעקרונות שתציג ובהנהגה שתעמיד כדי להגשימם.

ה„ויתרוצצו" ב„עבודה"

מאת שאול שיף

לא ברור כלל, שביום א' יבחר מרכז מפלגת „העבודה" את המועמד שלו לכהונת ראש ממשלה.

מקורביו של סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, יגאל אלון מנסים לשכנעו לערער בפני המרכז, על החלטת הסיעה והלישכה של מפלגת „העבודה", לפיה יש לבחור את המועמד לראשות הממשלה, ולנסות להקים ממשלה חדשה, ולהציע במקומה, כי ממשלת המעבר תכהן עד לבחירות שייערכו באוגוסט או בנובמבר השנה.

השר אלון עשוי לזכות ברוב במרכז, אם שר האוצר, פ. ספיר, שצידד בישיבת הסיעה והלישכה בעמדה זהה לזו של סגן ראש הממשלה, יפעל בקרב חבריו בחטיבת מפא"י לשעבר לגייס תומכים לעמדתו.

בעת כתיבת שורות אלה איש אינו יודע מה בעצם רוצה השר ספיר. מקורביו טוענים בעקשנות, כי הוא אינו משתפם במחשבותיו ולבטיו, וכי הוא אינו מנסה כלל לשכנעם בעד עמדה זו או אחרת.

הובעה הדעה, כי השר ספיר הוא לויאלי לראש הממשלה, הגב' ג. מאיר, וכי הגב' מאיר סבורה שיש לקיים בחירות בחודש מרץ 1975, שכן, עד אז יוכלו לבקש מציבור הבוחרים, שיביעו דעתם גם לגבי שאלת עתידם של יהודה ושומרון. וזוהי אחת הסברות ומולה רווחת הידיעה, כי הגב' מאיר מבקשת לשחררה מתפקידה בהקדם.

יומי ההחלטה בלשכת הצמרת ובסיעה בדבר הקמת ממשלה חדשה, קרי חטיבת מפא"י לשעבר טוענים, כי אינם רואים בהקמת ממשלה חדשה נושא שיש להיאבק עליו וליצור בגללו פתיחות בין החטיבה ב„עבודה" ואישיה הרואים עצמם מועמדים לממשלה החדשה או מוצאים ממנה. בשבילם חשוב כרגע נושא אחד ויחיד: בחירת המועמד לראשות הממשלה ולראשות הרשימה, במקרה וייערכו בחירות מוקדם יותר או מאוחר מנובמבר 1974.

הם מבקשים לבנות את המועמד ל„הריצה" באמצעי התקשורת ובבוא העת להפתיע במספר ניכר את נבחרי „הליכוד" בכנסת השתיעית.

בחירת המועמד כעת חשובה להם גם, כדי להחליש את עמדת המיקוח של חטיבת רפ"י לשעבר ערב הבחירות, אשר כוחה ממילא יחולש עם פרישתו של שר הבטחון, מ. דיין מן הממשלה.

אלא שבחירת המועמד — דבר ממנו חששה מפלגת „העבודה" כל השנים ובגללו הסליאה סלאים בכל עת שפרץ משבר, עשוי לצרור את „תיאבונו" להקים ממשלה חדשה.

בחטיבת מפא"י לשעבר רווחת הדעה כי להצלחת המפלגה בבחירות לכנסת תשובה העבודה שכל אלה אשר שמם קשור במחדל שקדם למלחמת יום הכיפורים או רובם, ייעלמו מהנוף הפוליטי. איך התבטא אחד ממפא"י לשעבר: „יגידו מחדל, יצעקו מחדל, נודיע להם, כי הוא שינה כתובת. כאן הוא יותר אינו קיים".

בשל כך קיים גם רצון להקים ממשלה חדשה עם הרכב אישי חדש, גם אם היא עשויה ליפול לאחר זמן קצר בהצבעה בכנסת, או אז, ממשלת המעבר של הממשלה החדשה תהיה נקייה מאשמת המחדל ותקל בכך על מערכת הבחירות של המערך.

ומכשה עשוי לגרור כעסה. בשל קשיים פנימיים בו נתונה כיום ל"ע לאחר שהשרים קול והאוזנר התפטרו מן הכנסת, והפיהות שחל במעמדה של מפ"ם עם הסתלקותה מפעילות פוליטית של הנהגת ההסתדרות — יערי חזן, ופחדיה מפני התקרבות „הליכוד" לשלטון, ניתן ללחוץ עליהן יותר לוותר לטובת המפד"ל בסוגיית „מיהו יהודי". כה גם שפרישתה של ראש הממשלה, הגב' גולדה מאיר מתפקידה יכולה לאפשר יותר פתיחות ונכונות לבוא לקראת המפד"ל.

מציאות נוספת שתאפשר את הצטרפות המפד"ל לממשלה יכולה להקל על „העבודה" קבלת החלטה לוותר על ל"ע תוך ידיעה שמפ"ם לא תתן ידה להפלת ממשלה בראשות „העבודה", גם אם לא תהיה שותפה לממשלה, אף כי רעיון זה הוא מתוחכם מדי ואינו נראה ריאלי.

בניגוד לכל ההערכות אי לרובן יש לקחת בחשבון, כי בהחלט קיימת אפשרות כי אם ייעשה נסיון להקים ממשלה חדשה והיא לא יזהה נסיון נפל ומה גם שראשי מפא"י לשעבר מעוניינים לשצות את מעמדת הבעיות הקבועה — חטיבת רפ"י לשעבר בנתה שכן בממשלה החדשה שתוקם ולבלבד שתתיישר עם הקו של ה„גוש" הכל יכול של מפא"י לשעבר.

„בר־אורין"
אוניברסיטת בר־אילן ר"ג טל. 756012
הופיע הספר
„הצעיר הדתי בישראל מול שאלות מדע ואמונה"
מאת: רפאל שנלר
מחזור להכשרת מורים באוניברסיטת בר־אילן
חבור אקטואלי שנכתב בעקבות מחקר בין צעירים דתיים בישראל המעלה את הבעיה מצדדיה ההכרתיים וההשקפתיים ומנסה להציע דרכים להתמודדות עמה.
להשיג בכל חנויות הספרים
הפצה ראשית: „בית עלים"
ת"א, רח' קרל נטר 3 טל. 623959

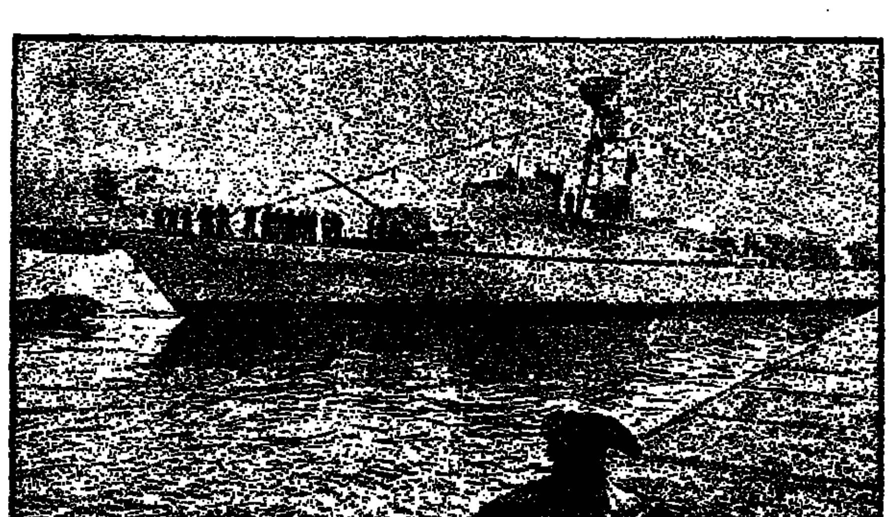

המסע הארוך לשארם א־שייך

מאת יהודה עזריאלי

הגברת המערך הימי הלוחם במפרץ־שלמה, עם כניסתן של שתי ספינות הטילים החדישות „רשף" ו„קשת" לנמל הדרומי של המדינה, מעידה על מדיניות הבטחון השמה דגש על פעילויות אופרטיביות צבאיות לטווח ארוך. הן מבחינת מרחבי הפעילות הגיאוגרפית והן מבחינת העומק האסטרטגי — כאשר בעיית באב־אל־מנדב, משמשת נקודת מפתח בהגנה על נתיבי הים הישראליים.

כושרן המלחמתי של שתי ספינות הטילים מתוצרת הארץ, שהן הגדולות בצי הסטילי"ם הישראלי, הוכח כבר במלחמה האחרונה. הן היכו בסורים ובמצרים מכה קשה בנמלי לטקייה, פורט סעיד והאלכסנדריה.

חיל־הים הישראלי קצר שלל מלחמתי רב, תפס והטביע במלחמת יום־הכיפורים 16 כלי־שיט מלחמתיים ו־18 סירות דייג חמושות ומגויסות של צבא מצרים ועוד כשבעה כלי־שיט סוריים.

„רשף" ו„קשת" רשמו דף מכובד ומפואר בפרשת הקרבות הקשים, שאופיינו בעוצמות אש עצומות, ביכולת תמרון מהירה, חישה וכושר שליטה בכלים ובאנשים. בימי המלחמה ביצע חיל־הים מאות הפלגות בכל הזירות הימיות והזירה המעמיקה ביותר היתה לאלכסנדריה במרחק של 700 ק"מ מחופי הארץ. כבר בלילה הראשון של המלחמה הוכנסו „רשף" ו„קשת" לקרבות והטביעו „קומאר" סורי — ספינת טילים שהרוסים הסורים הועידו להכניע את חיל־הים הישראלי. אלא, שהיוצרות נתהפכו.

מפקד חיל־הים אלוף בנימין תלם, שסיכם את לקחי המלחמה, אמר כי הספינות מילאו אחרי כל הציפיות, תרמו תרומות לבטחונה בימי הצרה שהוכיחה כי הן בדיוק כלי־השיט שבהם זקוק חיל־הים בים־התיכון.

יכולת הלחימה במרחבים רחבים

עתה בא תורן להוכיח כושרן בזירה הגדולה של מפרץ־שלמה. המסע הימי הארוך סביב יבשת אפריקה, לאורך נתיב של 23 אלף ק"מ, שעבר במשך 28 ימים, כלומר דרך ארוכה השווה למחצית כדור־הארץ, הוכיח כי שתי ספינות הטילים שנבנו במספנות־ישראל בחיפה, הן גם בעלות כושר שיוט ונשימה ארוכה, בים הגדול. הן מאחדות בגופן הקומפקטי כושר ניידות, מהן קרבי וסגולות של אניות משחית גדולות. צוות מצומצם של 45 לוחמים, שולט בכלי־שייט משוכלל ביותר, רב־תכליתי מבוחנה מבצעית, המבצעין לא רק בביצועים מושלמים והגיעה סובבת גם בים־קשת.

בשל גודלה של הספינה ומשקלה הרב, היא מסוגלת לשהות זמן רב יותר מספינות טילים אחרות בים. ובעיות התדלוק והאספקה שלה פתוחות יותר. מחשבה רבה הקדישו המתכננים הישראליים של הספינות החדישות, לגורם האנושי, כמקובל בצה"ל. למשל, חדרי־המגורים צבועים בכל צבעי הקשת, עם גוונים „חמים", המשרים אווירה ביתית. האין שם זכר לצבעי אפור וירוק, המאפיינים אניות מלחמה אחרות. כל אחד מהקצינים והחוגרים בספינה נהנה ממיטה נפרדת, עם ארון פרטי לחפצים אישיים. במטבח של הספינה מותקן מקרר גדול ותא־הקפאה לשמור על טריות המזון, ומיזוג־אוויר מלא בכל חלקי הספינה מצנן את הלוחמים בשעות „התמה" של הלחימה וההפלגה בדרום הרחוק.

„שיניים חדות"

הצטרפותן של שתי הספינות לצי המלחמה בים־סוף, שהיה מורכב עד כה מ„דבורים" עוקצניים, חידד עוד יותר את שיני הקרב הישראלי. על סיפון כל אחת מהן שבעה טילי ים־ים מדגם „גבריאל", ששלושה מהם קבועים במטריאים מצטודדים סמוך לגשר הספינה וארבעה במטריאים קבועים המקומם בירכתיים, עם שני תותחים אוטומטיים, מהירי־ירי בקוטר 76 מ"מ, והמנותח מרוצף על־ידי מערכת נשק משוכללת, קבועים בשתי קצות הספינה. וכן שני מקלעים קלים ללחימה במטוסים ובמטרות שטח קטנות. הספינות מונעות על־ידי ארבעה מנועים מסוג „מאי־בך" מתוצרת גרמניה. היא מצויידת במערכות אלקטרוניות חדישות ביותר, שביחד עם מערכת הנשק המשוכללות שפותחו רובן בארץ, הופכות את הסטי"ל לכלי מסוכן ביותר, שקשה ביותר להכריעו בקרב. ולפי סיכומים של מומחים, זהו אחד ה„כלים" הבטוחים ביותר לאנשים המפעילים אותו.

גם הבנייה הארכיטקטונית של הספינה היא מוצלחת ביותר. היא מורכבת בכמה מדורים עצמאיים ואטומים וגם אם נפגע אחד המדורים, שעשויים מפלדה עבה, עדיין תמשיך לצוף ולא תטבע. והיא תמשיך לעמוד איתן גם בשעת מצוקה. לאנשיה ניתן בזמן קשה כזה לעבור ממדור למדור, מן החרטום לירכתיים, מבלי לעבור אל הסיפון.

הזירה החדשה

המפלהן האופרטיבית של ספינות הטילים הישראליות, ציינה עידן חדש בלחמה הימית הישראלית, שהקפיצה את חיל־הים מציוד מיושן של שנות הארבעים והחמישים לשנות השבעים והשמונים. התכנון ההנדסי הוכיח את עצמו אחרי ההשקה. היכולת המבצעית אושרה ללא ספק אחרי מלחמת יום־הכיפורים. עתה בא שלב נוסף בהפעלותן. המצריך כושר נשימה והפלגה ארוך, שיפגין את כח ההרתעה הישראלי על כל מי שינסה לאיים שוב על נתיבי השייט הדרומיים של ישראל, הרחק מעבר למיצרי טיראן עד לטווח פעולה של אלף ואלפיים ק"מ. זוהי זירה ימית קשה יחסית, שחיל־הים סמוך ובטוח כי הסטילי"ם החדישים יעמדו בה בכבוד ובהצלחה לא פחותה מאשר במבחני העבר.

„פיצוץ האוכלוסין" בהתיישבות המושבית

מאת חיים פיקרש

עובדה במציאות הישראלית ואין עוררין עליה — כל מיכסות הקרקע וכל יחידות הדיור בהתישבות, תפוסות, וכשמבקשים בני הדור הצעיר בהתישבות להמשיך את העבודה במשק החקלאי של הוריהם, או לטפח לעצמם יחידות משק נפרדות, אין הם יכולים לממש זאת. הגיעו הדברים לידי ביטוי מוחשי ודואב, במושב „חזון" שבגליל העליון, המאוכלס על ידי בני דור ההמשך של ההתישבות הדתית באזור.

במושב זה, עשתה המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית מאמצים גדולים כדי להגדיל את יחידות המשק, ונפתחה הרשמה של 10 הבקוחות הצנורים. כה גדולה היתה ההפתעה של אנשי המחלקה להתיישבות, שתוך כמה שעות נרשמו למיכסות אלה למעלה מ־180 זוגות צעירים. לכך הדבר, מסתבר, בכל הארץ, פשוט אין כל אפשרות להרחיב את מסגרות ההתיישבות וקשים לא פחות מכך. האפשרויות להקים משקים נוספים, בחבלי הארץ המיושבים.

המצב קשה זה השורר בנאות המושבים בארץ בא במיוחד לידי ביטוי בהתיישבות הדתית בה, משפחות ברוכות ילדים, מתחבטים בבעיות השיכון. ואמנם, פה כמה שנים שמתבצעת במושבים תכנית ההרחבה, ומשלימים גם את בדק הבית של אותם מבנים, שהוקמו, בשנות החמישים, בשיתוף בעזר השיכון והמתיישבים עצמם. אך בשיפור תנאי הדיור, שהיו לדעת הכל, קשים ומכבידים. לא פותרים בעייתם של הצעירים ובני דור ההמשך.

„לאן נפנה?"

כבר ציין המצב הקשה במושב „עלמא" בגליל העליון וכך בנימין שקיר. רכז מרכזי הפועל המזרחי בגליל העליון התחתון בבהיר כי המצב הולך ומחריף. „בדברים אלינו על יהודו של הגליל העליון, ובייחסים במוסדות המיישבים, חשיבה מחייבה לנושא זה ולמגמה של משיכת צעירים וזוגות להתיישבות באזורים אלה, אך מה מלמדת אותנו המציאות? הכל כמו מוכחים את החזון, והמצב הולך ומחמיר מיום ליום.

„המשפחות אצלנו במושבים, ברוך השם, ברוכות ילדים, וכל שנה קם לנו במושבים אלה, דור חדש המשתחרר משירותו הסדיר בצה"ל. לאן נפנה אותם מאות הבחורים המשתחררים? — שואל מר שקיר, ומוסיף עצמו, שהוא לבעשה עצמם והבעתם של כל המתיישבים במושבי הגליל העליון — להקים, לפחות, מספר מרכזים איזוריים ובהם יכשירו עצמם הבחורים לעבודה מקצועית נדרשות, וישרתו בכך את המושבים. מרכזים איזוריים, פועלים למעשה בבמה מחבלי הארץ, בעיקר באזור ישובי קרית גת, הנגב, מוכיח עצמו. בבקרה זה, מוסיף איש שיתנו, טוב יהיה לבחורים וטוב יהיה גם לבני משפחותיהם. אך בגליל העליון, כמתבר, המצב עוד רחוק מאד, מלהצביע על פתרון. וכוב אין המוסדות ממהרים כל כך לכבש את הקמתם של המרכזים „האזוריים" הללו.

„הכל כאד שהמוסדות לא מבינים את חומרתו של המצב" — אומר לנו בנימין שקיר, כמושב „דלתון". בסופו של דבר — הוא קובע — ינשרו הבחורים מהגליל העליון, שהוא נוף ילדותם והם קשורים אליו. וימשכו אל הערים הגדולות, בעוד עירובם כולם מבקשים להכביר, אם לא בעבודה חקלאית במשק הוריהם, הרי שלפחות, בקרבת מקום.

יתרה כזו, קיימת גם השאלה הדתית. ברור שהבחורים אשר יצאו לעיר הגדולה ה„קוסבה עד למאד" עלולים, למצוא עצמם מנותקים מהשפעת בית אבא והחינוך הייחודי שקיבלו.

מצב חמור

המצב חמור ביותר לגבי מושבי הפועל המזרחי בפרוזדור ירושלים, אומר לנו בר יפרה חנניה ממושב נוים. בביתו שהנוער הצעירים עלולים בנקל לעזוב את ביתם ולעקור — במגמה למצוא את עתידם. בירושלים, בית שמש או רמלה. „קיימת מציאות של פיצוץ אוכלוסין אצלנו" — מדגיש מר יפרה, וגם עמיתו, יוסי אורן, במושב „הצה", צעיר נמרץ, מבוגרי הנחל הדתי, סביר כי: הסנים מעידים על עצמם ועל עמיתיהם, שכל מאווייהם והפצה, להמשיך ולהתגורר ליד בית הוריהם, אך במציאות, כאמור, המצב קשה. המוסדות המיישבים כבר הבהירו כי ברוב המקרים רק אחד מבני המשפחה, עשוי להתקלב בעבודה החקלאית ולהמשיך את הטיפול במשק ההורים.

— והמשקים החקלאיים, כמתבר, מוצלחים ביותר, בכל מושבי ההתיישבות. יתירה מזו, אותם עולים חדשים. בנשלתו מהכבדרות לאיש את המועבים ואת בפרי העבודה, צבוין במרוצת השנים נבנין רב בעבודה חקלאית. הם יצאו ויוצאים גם כיום להשתלמויות בענפים השונים, רכשו באמצעים שונים ובסיוע הגורמים הנוגעים בדבר, גם כלי מיכון. התוצאה, מצביעה על עליה ניכרת בכמות הגידולים החקלאיים ובאימון ענפי פיתוח אחרים וחדשים. „אין לך ענף שבני המושבים אינם יכולים לטפל בו, אם זה בענף תרפות, על כל מה שברוך בו, ואם זה בענף הלול, שהיא רציה ביחוד והלא לדבר על הביסוים המבטיחים, אומר יוסי אורן, בהוסיפו כי אכן, הגיעו ימים טובים ו„הכל רואים ברכה בעמלם". גם כפר עבודה כמו „מחסיה", שוקם לאחרונה לאחר שנים של ניוון ואנשיו מסתגלים כראוי, למציאות החדשה והמצודדת הפוקדת אותם, אך שוב, בני הנעורים והצעירים, מהלכים כיום במצב רוח מדוכדך. הבולט במיוחד בקרב הצעירים שחזרו מהצבא. „אין לנו מה לעשות במושבים, ולאן נפנה?" — הם שואלים במרירות. (12)

בין חזון ומציאות

כאמור, בגליל העליון, ביקשו לפני מספר שנים לפתור הבעיה על ידי הקמתו של עוד מושב, המאוכלס בבני הדור ההמשך. אך חזון זה, „באותו מצבדים לה", מדברים על הקמתו של עוד מושב, אולם בהזר, כי גם בהקמתם של עוד כמה ישובים, לא יפתרו את הבעיה, וזה מגמה, חייבת להיות, הקמתו של מרכז איזורי — אומרים אנשי־שקיר.

מצב דומה שורר בישובי הדרום וחבל „עודתה". גם במושבים אלה, אומר לנו הי"כ א. אשכני, קיימת מציאות קשה ומכבידה של בני דור ההמשך. אלה תולים תקווה רבה, במאחז „קטיף" ברצועת עזה, שנועד לאיכלוס הנחל הדתי, המסונף לאיגוד המושבים של הפועל המזרחי, ואכנם רבים מבני דור ההמשך ההתישבות הדתית בדרום, נמצאים כבר ב„קטיף" אך רבים אחרים מייחלים להקמתם של מרכזים איזוריים ואינם רואים פתרון ב„קטיף".

יוסי אורן, קובל ואומר, כי גם בשטח זה, מקופחת ההתישבות הדתית. הנה כי כן, בפרוזדור ירושלים מצליח כבר ארבעה מרכזים איזוריים עבור ההתיישבות הכללית. בעוד שלהתיישבות הדתית, שלה באיזור הפרוזדור כשמונה ישובים, אין אף מרכז איזורי אחד. למה יקפח קיפוח זה? — קובל יוסי.

מאבדים נוער

גם גוש הישובים הדתיים בהר־טוב, העלה את ההצעה לכונן בבקום מרכז איזורי לישובים הדתיים, כדי לפתור את בעייתם של הצעירים, אשר רבים מהם כבר עזבו את בית הוריהם ועיסר מולם בנוגניה ובפתח־תקוה. אנו מאבדים נוער יקר, ויותר מכך את עתודת הישובים שלנו — אומרים פעילי המושבים. המבקשים את מלוא הביזה הלב לבעיה. ההרהרה כאמור, וכחריפה.

במושבים סבורים כי במרכזים האיזוריים הללו, ניתן להשיב בהם וכמה מפעלים תעשייתיים הארושה לעבודת כוצרי החקלאות, לבד משירותי עזר אחרים.

לנוער במושבים, יש רצון להשתלם בכל עבודה מקצועית נדרשת: „יש לצעירים רבונה כפרים ויותר מכך — רצון לעבוד. הוא הורגל לכך במשק הוריו" — כמיד אומר בנימין שקיר על עבודתו הצעירים בהמושבים, צריכה, איפוא, לקום מסגרת כזאת, שתקדם את הנושא והמגמה. המדובר, אומרים, באלפי בני נוער וצעירי המושבים, העיצבים כיום על פרשת דרכים ושואלים בכאב, את השאלה: „לאן נלך ויהיכן נמשיך?" — ומצבה אין לשאלתם, לפי שעה.

בקריית שמונה של מעלה

(סוף מעמוד 3)

…שר שגם המלחמה עשתה משהו בעניין זה — קליטת היום בקריית …גה הבנה מרובה לנושא. מספר המבקרות במקום עולה ומוסיף …לות, וזה בהחלט הישג מכובד.

להעלאת הרמה המוסרית

בעם שהתגבר הרב על מכשולים מלאכותיים שונים שהוצבו בדרכו …ומים שונים ומשונים — אשר ספק רב אם עולים הם בקנה אחד …רוח והדוהות וצרכי הציבור הדתי — כך ידע הרב דרורי להתגבר …בעיית היעדר כולל בעיירה. עתה מקווה הוא לבואם של קבוצת …רים מישיבת „מרכז הרב", שהביעו נכונות להצטרף לקריה הגלי…ת. „עם קצת עזרה מעט משרדי השיכון הדתות, וסיוע מצד …ד הפנים, נוכל בעזרת ה' לכונן מוסד מפואר לאברכים במקום. …שר כזה יהווה גרעין לחברה דתית בעלת רמה אינטלקטואלית אשר …ל לשנות מן הקצה אל הקצה את ההוי היהודי־דתי אצלנו; כמו …גם מופשים דרכים להעשרת ציבור המורים הדתיים בעיירה בכוחות …עלים מן החוץ, אשר יוכלו גם להעלות את הרמה החינוכית במוסדות …הציו מכר אחד, ולהקרין מאורם על כל תושבי העיירה".

המוסד בכוח אדם מסוג מסויים בעיירה מורגש היטב במרבית …תחומים. כך למשל הקמתו המוסדות הדתיים מיבנה לתפארת — …הוסט שבמושבי הציבור בעיירה — שישמש כמרכז לנוער הדתי, …מטרת „קרן ילדינו". אלא שבינתיים עומד הבניין ריק ופעולה …ין מתקיימות בו, משום שטרם נמצאה האישיות המתאימה שתפעילו …תעמוד בראשו, אישיות אשר תוכל להתמודד באתגר אשר במשימה …ה. גם בבניין מפואר לביה"ס הדתי בעיירה — אחד מתוך ארבע …סות וחינוך יסודי של התמיד — עומד להסתיים בעתיד הקרוב, ורבה …קוה כי התנאים האידיאליים השוררים בו מבחינה גשמית, יתרמו …העלאת רמתו החינוכית־רוחנית של המוסד.

מסביר הרב דרורי: „האמת היא שאין כל קושי בגיוס כספים …צית פרויקטים בתחום החינוך בקריית שמונה. יש מספיק מוסדות …שים המוכנים לסייע בעניין זה. הבעייה היא לגייס כוח אדם מתאים …שעל המוסדות הללו. שאם לא כן, מה טעם בבניין מפואר כשהוא …ם מתוכן רוחני? הקנקן אמנם קיים, אבל קשה להתגבר על …ר ה„מה שיש בו"", אומר הרב.

בלב חפץ ובנפש שוקקה

רבה של קריית שמונה ממליץ בכל פה לכל בחור וטוב, למי …ידי־אלים עדיין עשויים להיות לגביו אבן־שואבת, להתגייס למען …עיירה שבירכתי צפון. ולמה? — אומר המרא דאתרא: „על אף …שבה כי בקריה מתגוררים י"ח אלף נפש, כן ירבו, עדיין יש בה …וידה של עיירה. הכל מכירים את הכל, והאוכלוסיה יודעת להעריך …הוקיר אנשים ומשפחות הצובעים ממרכזי הארץ אליה. עדיין …ן קיימת בקריית שמונה הבולת הכרך הגדול, וגם הניכור והזרות …אפיינים את הכרך הגדול הם ממנה והלאה. עובדה היא למשל, …התאים צעירים הנשלחים לכאן ל־18 חדשי שירות מטעם צה"ל, …זוע מתקשים להיפרד מן העיירה בשל הקשר החם וההדוק שנוצר …ם לבין התושבים, בשל הרגשת הזהות שנתהוותה בינם לבין התוש…ם. הציבור יקבל כל משפחה דתית צעירה בלב חפץ ובנפש שוקקה".

הכל מקווים — והרב דרורי בכלל זה — כי קריית שמונה עוד …פה ותעשה חיל, תקלוט אוכלוסין לרוב ותגדל ותתפשט עד …היותה עיר אם בגליל העליון. אלא שהרב דרורי אינו מסתפק …קוות בלבד, הוא פועל אישית להגשמת המטרה שקבע לעצמו. …ינתיים יכול הוא לצפות אל שש השנים שחלפו מאז בואו לעיירה, …סכם כך: „כששוקסים ברבנות צריך לראות את המעצבים בשני …שורים: — האחד — כמה נפשות הצלחת להחזיר ליהדות האמיתית. …קודית; השני — כמה אנשים שהיו זרים לתורה ולרוחה, נתקרבו …ות ישראל. הרגשתי האישית היא שהיתה עשייה והיו הצלחות …ני התחומים, יעבך סמון סיפק רב. גם אם לא שיניתי את פני …יר כולה — מהסיבות והטעמים שחלק מהם עמדתי לעיל — הרי …ות שיניתי את הגישה, וכיום כבר לא קיימת רוח של אנטי־דתיות …ר ובסביבה, ועובדה זו מהווה מקור לסיפוק, אם כי לעולם אין …תפק במצוי בלבד, ויש לעשות הכל להשגת הרצוי".

זיהוי דפים בודדים

(סוף מעמוד 4)

…מקום, כי די פסוקים בבירות …לאומר שטבעו בו המצרים. עם …אים הזה נעשה פתאום, לבוז. …כבר היו דברים מעולם — …היו כמוהם. לכך כיוון הנביא …„ויש נאתך" — ואנו בדורנו, …דוגמא מקבילה להתרוממות …— ולירידה שאחריה…"

…ות פוליטיות ואנשי רוח

…שאלנו את פרופ' אברבסקן האם …מצא מקבילות בספרות היהו… גם לבעיה אחרות המעסיקות …, לדוגמא: יחסים בין מנהיגות …ין למנהיגותם של רבנים וגדו…הלכה, הוא כמיד באירוניה: …ן נשארה בידינו עתונות מימי …ים ודאי היינו מוצאים בה …הוקפות של שרים ומדינאים …ים על דברי הנביאים, והאמרי …בה הריפים נגדם. הנבואה עצמה …והה ברמז, פה ושם, את דברי …ים, כבו בפסוק המפורסם: אויל …יא, משוגע איש הרוח. בספרות …בים שוב מוצאים התנגשויות …ראשי הישיבות ובין ראש הגו…שהיה בגיב היהודים כלפי השלי…ז. מהספרות הזו כמתבר שגם …ים חילוניים, כולל ייצוג בפני …שלטונות, פנו ליהודים אל גאוני התורה דווקא ולא אל ראשי הגולה. בקהילות אכבנו, שבציא פניה לקבלת ייעוץ והדרכה בעניני כספים ובשאלות חולין אחרות, אל גדולי תורה, אולם שם, במקרים רבים, גדולי התורה היו גם מנהיגי הקהילה".

שאלנו: האם לא היה רצוי לדעתך שגם בימינו גדולי תורה והחכמה יטלו חלק פעיל יותר בהנהגת הציבור?

— אני מכיר את הקריאה לפרופסורים לקחת חלק פעיל בפוליטיקה. אבל, לדעתי, זוהי טענה שעוד לא הוכחה. היו כמה פרופסורים חברי כנסת, אבל הם תרמו בתחום מקצועם, ולא לרמה הכללית של חיי הציבור בארץ. כנראה שלא הגיעה העת למדינה האפלטונית. לא כל מלומד יכול להצליח בפוליטיקה. חכמת מנהיג איננה שיהיה בעצמו אינטלקטואל, אלא שידע לרכז סביבו יועצים אינטלקטואלים ובהזהות מומחים. אני מסופק אם אנו בשלים, כמו שכותבים בעתונות, למצב כזה. ישראל היא עדיין מדינה צעירה, ואין בה כנראה כלים מספיק ליצירת גרעין פוליטי של מנהיגות הנעזרת ביועצים מומחים. אגב, אותם פרופסורים הפרעיקים עולכות בנאור המחדלים והמישגים גם הם עדיין לא תרמו, לחיוב, תכנית פעולה במקצת. כך שלא זה הפתרון.

هكذا من الاصل

صكذا من الاحل

בחוג המשפחה

מאת נעמי גוטקינד

נעליים חדשות בעזרת מכחול

בעיה מעייפת של כל מלתחת חרשה היא למצוא זוג נעליים שיתאים לארנק החדש שרכשת. או — הנורה עור שתהלום את השמלה שזה עתה תפרת לעצמך. כולנו עברנו פעם או פעמיים את תהליך החיפוש המייגע כאשר עם שקית נעליים או ארנק חדש תלוי על הכתף עברנו מחנות לחנות והתקשנו: תני לי משהו באותו הצבע...

השנה, גם בשל המחסור ש־המלונו על צבעונו, לנוכח התייקרותם המדהימה של כל חפצי הלבוש והגדרבה, והן בשל ההתקדמות הטכניות הגדולה באמצעי הצביעה הביתית, נציע לך פת־רון פשוט וקל יותר — צבעי את ארנקך הישן בצבע נעלייך החדשות. או להיפך — צבעי את סנדלי השנה שעברה בגוון התואם לארנקך החדש...

מכל צורות הצביעה האפש־ריות, זוהי הצביעה הביתית הנוחה והפופולארית ביותר בעולם האופנה. מחירי העור הטבעי, הזמש ואפילו הפלס־טיק — הרקיעו שחקים. ר בכן, קחי נעלים שחורות, מן החורף או השנה שעברה, ר חפשי בחנויות הצבעים — צבע עור. רצוי — גוונים של כחול ים, ירוק אבוקדו או אדום יין, שהם הנקלטים ב־יותר על רקע שחור. אבל אם מדובר בסנדלים לבנות וקצת דהויות בנות קיץ או שני קיי־צים — צבעי אותן בכל צבע שיתאים לבגדייך. צבעי הדיי־לן המצויים בכמה סנדלריות משוכללות בערים הגדולות (התעניני גם בחנויות צבע רגילות ובבתי מלאכה לנעל־יים) מתייבשים בכמה שעות. והם מסוגלים לכסות היטב את הצבע הקודם, ולא חשוב מה

הוא היה. לפני הצביעה יש לנקות את הארנק או הנעל בחומר ניקוי מיוחד, שאף אותו צריכים לרכוש יחד עם הצבע, ואחר לעבור במיכחול במשיחות שוות, על פני כל הארנק. הצבעים נמכרים ב־בקבוקים, ובדרך כלל בקבוק אחד מספיק לשתי שכבות צבע על זוג נעלים. או שיכבת צבע אחת לארנק.

תוכלי לחדש, באותה הצורה, גם מזוודות ישנות, וכמובן, תיקי בית ספר של ילדיך. על התיקים אפשר לצייר פרחים וצורות שונות, בעזרת הצבע המיכחול. גם כאן, אל תשכחי המיד לכסות ראשית את התיק או המזוודה בחומר הניקוי המיוחד (קונדישנר) המאפשר לצבע לדבוק כאביזור.

צבעי זמש

עד כאן דברנו על צבעי עור. כשמדובר בזמש — הצבע המקורי משפיע על ה־תוצאה. צבע כחול על זמש צהוב, מתקבל כירקרק. צבע אדום על זמש כחול נראה ארגמן־סגלגל. בדרך כלל העדיפי לצבוע צבע בהיר על פני זמש כהה.

גם כאן, ראשית יש לנקות את פני השטח בחומר ניקוי מיוחד תוך הברשת אבק. כש־יבש הזמש — צובעים במיכחול, כל פעם מישטח קטן בלבד. אחרי שהארנק או ה־נעל יבשו היטב, מברישים את פניהם כדי שיקבלו שוב את המראה השעיר. עתה, צובעים שיכבה שניה של אותו הצבע — שוב מיבשים ומברישים.

אם ברצונך להגן על האביזרים הצבועים מחדש, תוכלי לכסותם בחומר חדש, דוחה מים וכתמים. זוהי ה־דרך הבדוקה גם לשימור ה־גוון החדש והארכת חיי הנע־לים והארנקים.

ארוחת הדרים - לראשית הקיץ

כל עוד מצויים אחרוני ההדרים בשוק — ומזג האויר החם מעודד את כולנו לרצות במיצים צוננים ובמלפטים קרירים — נצלי את הפירות הללו במקסימום תבשילים ימנות לילדיך ולאורחיך גם יחד. את פירות הקיץ ממתיקים — ודאי תקני הנגישו, בין כה וכה, אבל את ההדרים, שכאילו עבורה עונתם — את עשויה לשכוח, למרות שהם משמשים „חומר גלם" נפלא במטבח. הנה התמצאות אחרות:

חביתת תפוחים מתוקה

הפרידי את הביצים כמו ל־חביתה תפוחה. במקום החלב קחי כף מיץ תפוזים לכל בי־צה. כשמתחילה החביתה ל־התקרש — הוסיפי את פלחי התפוז בלי הקליפה. קלפי ה־גישי בפלחי תפוז נוספים ו־זרי סוכר לבן.

סלט תפוזים ועגבניות במקפא

החומרים: 1 ספל מיץ תפו־זים, 1 ספל מיץ עגבניות, 2 כפות מיץ לימון, 1 חבילה אבקת ג'לי לימון, קמצוץ פל־פל לבן, ¼ כפית מלח, ¼ כפית מלח סלרי, 1 כפית מיץ בצל.

ההכנה: חממי את המיצים והתבלינים, ערבי בהדרגה ל־תוך התמיסה את אבקת הג'־לי. שפכי לתבניות. אם תרצי תוכלי להתוך פרוסות זיתים כמולאים אל תוך התבניות לקישוט. כאשר יקרש הג'לי הוציאי מתוך התבנית והגישי על עלי חסה כתוספת לסלטים אחרים.

קוביות עוף ברוטב לימון

החומרים: 1 עוף מבושל, 1 כוס אפונה ירוקה, 2 כפות קמח, 2 כפות מרגרינה, ¼ כפית מלח, פלפל, פפריקה, ¼ כוס מיץ לימון, 1 חלמון ביצה

ההכנה: הורידי את הבשר מעצמות העוף המבושל וחת־כי לקוביות. הוסיפי אפונה ירוקה. הכיני בינתיים רוטב משתי כפות קמח מעורב ב־מרגרינה. הבלי. הוסיפי לרו־טב את מרק העוף ובחשי עד שהנוזל יתעבה. הוסיפי עתה גם חלבון ביצה ומיץ לימון. חממי את תערובת העוף וה־אפונה ברוטב הלימון והגישי על פרוסות לחם קלוי.

סל פירות לקינוח

קחי עשרה תפוזים יפים בעלי קליפה עבה. הורידי מכסה מן התפוזים וגם מעט מבסיסם כדי שאפשר יהיה להציבם על מגש. בעזרת סכין הוציאי את בשר התפוזים עד שתשאר הקליפה כסלסילה. חתכי לקוביות פלחי תפוז, 2 תפוחי עץ, 2 כפות צימו־קים, 2 בננות ואם את יכולה להרשות לעצמך — דובדב־נים מסוכרים מקופסא. תבלי במיץ לימון וסוכר וניל, והח־זירי לסלסילות התפוזים. ה־גישי על מגש וקשטי בעלי מנטה או בציטרונט (קליפת אתרוגים מסוכרת).

הישראלית העובדת

אנו נתונים עתה בשנה של מחקרים ומחקרים שונים, הבאים לתהות על קנקנו של הישראלי. הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, לדוגמא, עורכת במיטרים ממלכתיים, כפר נתוני השכלה של בעלי מקצוע. מחקר אחר, נועד לבדוק את דיוקנה של הישראלית העובדת. הנה כמה ממסקנותיו:

העליה ברצון ובצורך ה־אשה לעבוד למען קידום עצ־מה ולא רק מטעמים כלכליים, ובן הצורך לענות על התבי־עה הלאומית — להגביר את כוח העבודה, הביאו לעליה בשעור השתתפותן של נשים בכוח העבודה ולחדירתן ל־מקצועות נוספים, שלא היו מקובלים עד עתה לגבי נשים.

במחצית שנת 1973 הגיע שיעור השתתפותן של נשים יהודיות בכוח העבודה לכ־34% ומספרן לכ־350.000 נ־שים. זוהי עליה של כ־3% בשיעור ההשתתפות, ותוספת נטו של כ־70.000 נשים לשוק העבודה הישראלי במרוצת ארבע השנים האחרונות (מאז שנת 1969). הנתונים הנ"ל נראים משמעותיים ומרשימים עוד יותר לאור העובדה כי כוח העבודה של הגברים הו־לך ויורד מדי שנה, עקב עליה בשיעורי הלמידה וכי מגמה זו חלה גם על נשים.

המגמה של כניסת נשים רבות נוספות לכוח העבודה נובעת בעיקרה משתי קבוצות אוכלוסיה עיקריות:

האחת — נשים מקרב ה־עליה החדשה שעיקרה מאר־צות שבהן היתה מפותחת ה־תודעה של עבודת האשה. רמתן הכללית, והכשרתן המק־צועית של נשים עולות אלה, מאפשר להן להשתלב בעבודה זמן קצר אחר עלייתן. אם כי האקדמאיות שביניהן, בעיקר במקצועות ההנדסה, ניתקלות, לא אחת, בקשיים של מציאת עבודה, (וכן עובדות ההוראה — בגלל אי ידיעתן את השפה העברית).

השניה — נשים נשואות, אמהות לילדים. חלקה של קבוצה זו בקרב העובדות הו־לך ועולה בהתמדה מדי שנה. כ־28% מכל האמהות לילדים בישראל הן נשים עובדות, ושיעורן של אלה עלה ב־10 השנים האחרונות בכ־4%.

מספר האמהות בכוח העבו־דה מגיע לכ־80.000 נשים, דהיינו 27% מכלל האמהות במדינה, לילדים מתחת לגיל 14 — עובדות. לכ־40.000 אמהות יש ילדים מתחת לגיל 5. לכ־23.000 אמהות יש יל־דים עד גיל 9.

ענפי תעסוקה

מעקב אחר התפלגות הנ־שים המועסקות בענפי המ־שק השונים מורה כי למעלה מ־36% מכלל המועסקות מו־עסק בשירותים ציבוריים. הענף השני בגודלו במספר המועסקות הוא ענף התעשיה. בשנים האחרונות בולטת מג־מה חיובית של עליה מתונה ושיטתית במספר הנשים ה־מועסקות בענף זה. מ־11.5% מכלל הנשים המועסקות ב־משק עלה חלקו ל־18.5% בשנת 1971.

בהתפלגות משלח־היד של הנשים חלו תמורות מהותיות ב־10 השנים האחרונות. המ־גמה היא של גידול במספר המועסקות במשלח־יד כמו מקצועות חופשיים, מדעיים, טכניים ומנהליים. מ־19.9% מכלל המועסקות בשנת 1960 ל־26.0% בשנת 1970. לעומת ירידה במשלח־יד חקלאיים, מסחר, זבנות, ישירותיים אישיים שונים. מגמה זו נובעת מעליית רמת ההשכלה של הנשים מחד, ונטיה גוברת ו־הולכת לרכישת מקצוע מאי־דך. התפתחות השירותים ה־מינהליים בתקופת השנים ה־אמורה איפשרה קליטה מוג־ברת של נשים במקצועות הנ"ל. כמו־כן יש נטיה לעליה בעיסוקים הקשורים לתעשיה, הנובעת מההתפתחות הטכנית בתעשיה, המצריכה ידע והת־מצאות וסדרי עבודה חדשים.

גלים בשיער - ופרח לצוואר

התספורת החדשה לאביב צרי־כה להיות רכה וקצרה. כיצד משלבים את השניים? במורה בלי שיער רכים סביב הפנים והמצח (אותם משיגים בעזרת רולים) והספורת חדשה למדי, על העורף. שילוב שני עקרו־

נות סיכויים אלה מעניק לנו — בראה שהוא גם בעקשי ביותר להנאי האקלים שלנו — הגב נמ־בעיה ממבקה (ראו הצלום כצי־רה.) בהשלמה למראה ההדיש, בעיקר בשעות הערב, את יכו־לה להצטייד למפתח הצוואר של כל שמלה או חליפה — פרח מהאמהי גדול. כך — באבבי־עיב פטוריה, הוי רכובניים, הוי כלי להראות אופנתית נאה ב־נהה 74.

מה חדש?

דלת מתקפלת במקום ארון קיר

אם יש לך דירה שקט או הול התואמים לאחסון דברים — ותקציבך אינו מאפשר ארון קיר — יש לאחרונה פתרון זול וחסכוני, המוכר בעיקר באירו־פה. דלת מתקפלת, בגודל ממדי רצי, העשויה בלוחות אבטם, ד הדבקת את הגורה הפנימית ה־קיבת בארונות קיר. אנשים הזקוקים לתקציב חסכוני במיוחד יכולים להתקין בעצמם מדפים בשקע החדר, או במרפסת, לר־כוש את הדלת ולהתקינה בעצ־מם ולעצב לעצמם ארון קיר לפי טעמם.

נערה ישראלית בכרזה קנדית

מדוגמנית תל־אביבית תפאר בקרוב את כרזות הפרסומת של חברת התעופה קנדית. אנשי ה־חברה הגו רעיון פרסומי לפיו המבקש בעולם נערה הכרזה הכין לאומיה, שדיוקנה יופיע על מוד־עות התעופה. כל ארץ תבחר ב־נערה לאומיה המתאימה לה, ה־נערות הנבחרות לקנדה להשתתף בבחירות הבין־לאומיות במונטריאל. בינתיים, מתעסקים עדיין נצי־גה ישראלית מתאימה בין ה־מדוגמניות של האוניברסיטה ב־תל־אביב.

תשבץ „הצופה" מס' תתט"ו

בעריכת הלשונאי הלל הרשושנים

תשבץ זה ערוך לפי כתיב הדקדוק — כתיב חסר * את הפתרון יש לכתוב בכתב קריא ולשלחו עד ליום ו' הבא, לפי הכתובת „הלל", תשבץ „הצופה" מס' תתט"ו, ת. ד. 2045, תל־אביב * חמישה פרסי ספרים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה * הפרסים יישלחו בהקדם * התאזרו בסבלנות!

במאוזן — מימין לשמאל:

1) כלי בישול 4) מצע לחורף 7) אשתו של צפנת־פענח 11) אוויר 17) ריקוד זוגות בוהמי תי ומהיר — ביטוי לועזי 14) החוליה התחתונה בעמוד השידרה 15) אולם גדול ויפה 17) אות־דפוס זעירה כדי 6 נקודות — ביטוי לועזי 19) אללי! 20) מושב בשרון, ממזרח לכרכור, נוסד בשנת 1933; 22) מיספר 23) רסיסי לילה 24) פרי־עץ מתוק ועסיסי — פרי העונה 25) אוייב 27) מבגדי הכהן הגדול 28) חודש עברי 30) מפונק 31) קבוצה בעמק יזרעאל המערבי, נוסדה בשנת 1926, והתפלגה בשנת 1952; 33) בונה — ללא „ראש" וללא „רגלי" 35) שם נרדף ל„מרכזי" 37) מלך יהודה 40) גבעה מלאכותית 41) שליח המלך בפרס העתיקה 43) אחת השכונות העתיקות בתא"י (תל אביב—יפו); 45) כלי שתיה 46) אופן ההבעה בדיבור או בכתיבה 48) נוזל כתיבה 49) מוכר־ירקות 50) מנגינה 51) הבדל, שוני.

במאונך — מלמעלה למטה:

1) ניר 2) למטכ"ל צה"ל הראשון 3) מימד, מרחק 4) כינור גדול בעל צלילים גבוהים, „ויולה" בלע"ז 5) טנא 6) כל כיצרך שאדם קונה בחנות או בשוק 8) צער 9) התקן ביטחון במנגנון 10) ספר מזמוריו של דוד המלך 12) גדיל, ציצה 13) רכוש 16) ילדה המלכלכת תכיד 18) עיירה ביהודה, בין ראשון לציון לרחובות — שמה לפנים: „נחלת ראובן" 21) גלוי לכול 23) הציפורן החדה של עוף טורף 26) ריתבת ראש הבהמה 29) אחד מנביאי ישראל 31) יער סבוך ובו חיות־בר 32) עריכת תוכנית מקיפה 34) הגשם האחרון 36) עלם 38) חורבן 39) מדינה בלקנית 40) לפהים קרובה 42) פרי צהוב קטן ובכירי 44) החלק המבריק בקובכיה של רכיבה 47) השיכור הראשון בעולם.

3) ורדה כהן, רח' הרב נוסנבוים 5 בני ברק.
4) ישעיהו יחיאלי, ד"צ 2932, צה"ל.
5) אילה מייר, מושב תקומה, ד"נ הנגב.

פתרון תשבץ „הצופה" מס. תתי"ג

במאוזן — מימין לשמאל:

2) דג 4) „חד־גדיא" 9) „משה רבנו" 11) ים 13) משטרה 14) „אריה" 15) בהן 17) גון 18) „צפת" 19) „רב־טוי" 21) אפי 22) קשיטה 23) מפרקת 25) תפל 27) קרוח 28) שנה 29) עורל 31) עמל 32) פה 33) פרנסה 35) גו 36) „סדי קולקי" 38) הד 38א) תקן 39) סר (ער).

במאונך — מלמעלה למטה:

1) „בני ברק" 2) „דמי" 3) גשם 4) „הרסום" 5) דברן 6) גנה 7) „די" 8) „אפרת" 10) השג 12) „מה נשתנה" 14) אפיקומן 16) נטיפה 18) צפרדע 20) הטל 21) אפק 24) חד־לואה 26) „ארנקן*" 2) „שפרה" 29) שריק 30) „לטר" 33) „פרח**" 34) „הלסי" 37) קר.

*) „ארנקן" (ר—כפתח, ר—כשוא נביה, נ—כשוא נגע „ק" — בקמץ גדול — — אומן לייצור ארנקים — — מחידושי הלשונאי הלל הרשושנים.

**) „פרח" (פ—בחיריק חסר ד הדגישה, ר' — בצירה חסר, ח'—כפתח גנובה — — בעל פרחה — — מחידושי הנ"ל.

פתרון תשבץ „הצופה" מס. תתי"ד

במאוזן — מימין לשמאל:

1) אסרו חג 6) המסת 10) דלפק 11) קלה 13) „סוראי" 15) פסח 16) „סרגוף" 18) רשף 19) נר 20) גד 21) לבין 23) פר 24) חם 26) קוף 28) תגר 29) גורל 31) רזל 34) הגו 35) תיל 36) כד 37) רוק 38) חסד 40) הידד 43) חף 45) סכרת 48) על 49) בין 50) תרף 52) דחליל 54) גיל 55) „אפרת" 57) שזתף 58) פלס 59) רצל 60) נגס.

במאונך — מלמעלה למטה:

1) אלסר 2) ספה 3) רק 4) חקר 6) גלגל 7) מם 8) סחר 9) חרשה 10) דפנה 12) סוג 14) „אפריל" 16) סד 17) „גיקל" 20) גמרא 22) נו! 24) הג 25) „בגדד" 27) פרגד 30) רבבה 37) חוק 33) אגנותא 34) חרדל 35א) לח 36) כדכד 39 הד 41) „יעלי" 42) עצל 44) פרפר 46) רחש 47) הלהן 49) ניסן 51) פרע 53) „יפה" 54) גל 56) תל.

שמות הזוכים בתגרולת 5 פרסי הספרים — תשבץ „הצופה" מס. תתי"ג

1) יעקב כהן, רח' זכרון משה 12, פתח תקוה.
2) משה מגיל, רח' המכבים 40, נתניה.
3) יעל דיין, ביכון הפועל המזרחי, פרדס חנה.
4) שלום פילבן, רח' סיני 24, באר שבע.
5) אריה בן דוד, ד"צ 3473, צה"ל.

פתרון תשבץ „הצופה" מס. תתי"ב

במאוזן — מימין לשמאל:

1) קטרב 4) „אחשורוש" 9) כלב 11) קך 12 דק 14) מרור 15) תתום 16) מסך 18) תקרה 20) ברק 22) רק 23) סל 25) גרב 27) „הגדה" 29) חרבת 32) דלי 34) סף 35) גר 37) פמיק 39) אי כב 41) „לבני" (הארכי); 43) „רמדי" 44) רתום 46) לח 47) סי 48) מצע 50) בצור־זבץ 51) „הבל".

במאונך — מלמעלה למטה:

1) קדם 2) רך 3) בלם 5) חזרת 6) שך 7) רותה 8) „שלמה להט" (ראש עירית ת"א) 10) „ברץ" 13) קסב 15) „תרצה" 17) כרפס 19) קך 21) ברד 23) סד 24) בחט 26) „בלס" 28) גבול 30) רף 31) תנין 33) „יטעוף" 36) רע 38) גבל 39) „ארגיר" 40) „מרים" 42) נהל 43) רבב 45) מצה 47) „צהל" 49) צב.

שמות הזוכים בתגרולת 5 פרסי הספרים — תשבץ „הצופה" תתי"ב

1) חיי ברוך גרינברג, רח' בלוך 38, ת"א.
2) אביהם ענבר, רח' הגדוד השני 9/277, חדרה.

השואה ופישר

(סוף מעמוד 4)

אליעזר והיו מעודדים אותו. נענה רבי עקיבא ואמר: חביבים יסורים! אמר להם רבי אליעזר סמכוני ואשמעה דברי עקיבא תלמידי שאמר חביבים יסורים. אמר לו: עקיבא זו מנין לך? אמר: מקרא אני דורש וכו' וכי חזקיה מלך יהודה לכל העולם לימד תורה ולמנשה בנו לא לימד תורה? אלא מכל טורח שטרח בו (במנשה) ומכל עמל שעמל בו לא העלהו למוטב אלא יסורים וכו' הא למדת שחביבים יסורים".

ומעשה שלישי מובא ברבי עקיבא וחבריו בסוף מסכת מכות.

„וכבר היה רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכים בדרך ושמעו קול המונה של רומי מגלפה בריחוק מאה ועשרים מיל והתחילו בוכים ורבי עקיבא משחק. אמר לו: מפני מה אתה משחק? אמר להם: ואתם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: הללו כושים שמשתחווים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבים בטח השקט ואנו בית הדום רגלי אלקינו שרוף באש ולא נבכה? אמר להם: לכך אני משחק — ומה לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה".

ומעשה נוסף המובא שם בהמשך: „שוב פעם אחת היו עולים לירושלים. כיון שהגיעו להר הצופים — קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר־הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים התחילו הם בוכים ורבי עקיבא משחק. אמרו לו: מפני מה אתה משחק? אמר להם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: מקום שכתוב בו (במ' א') „והזר הקרב יומת" ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה? אמר להם: לכך אני וכו' תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה. באוריה (מיכה ג): „לכן בגללכם ציון שדה תחרש", בזכריה כתוב (זכ' ח) „עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים", עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה הייתי מתירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה — בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו: עקיבא נחמתנו, עקיבא ניחמתנו".

שיטתו של רבי עקיבא מצביע על פי מקראות הנבואה חורבן כחלק מן החזון הנבואה רות צריכה להדריך אותנו גם בעקבות דבריו נאמר: כשם קיימו באבותינו ובני הנבואה רות של הגלות כן תתקיימנה נבואות התשובה, הגאולה המובאות בהמשכן „באחרית ושבת עד ה' אלקיך" (דב' ל) „ושבת עד ה' אלקיך וכו' ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלקיך שמה. אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחך והביאך ה' אלקיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והיטבך והרבך מאבותיך וכו'" (דב' ל, ב ואילך).

יותר מאלף ושמונה מאות שנה עברו מאז נאמרו דבריו של רבי עקיבא; הרבה נחלי דם זרמו ברחוב היהודי. הרבה צרות ידענו. נוראות גזירות הן בגויים מוצאות עד הום. הגיע שיתקיימו בנו פסוקי החזון של תשובה הגאולה והפדות. ואכן אמונתנו שהם יתקיימו בנו.

מצרים לאחר המלחמ

(סוף מעמוד 3)

אם אכן הקציבו השלטונות המצריים חומרי בנין ופועלים לבניית ערי התעלה, כפי שהם מתכוונים לעשות, הרי תוצאת לווי ראשונה תהיה, החרפה נוספת של בעיית השיכון באזורים אחרים במצרים.

כתוצאה מהחרפת בעיית הדיור, פורסם במצרים צו, האוסר על יציאתם של פועלי בנין מגבולות המדינה. צו זה מנע מ־8000 פועלי בנין אשר ביקשו זו הפעם הראשונה לצאת את מצרים, מלעזוב את המדינה.

אספקטים נוספים המשקפים את חריפות הבעייה ועל דרכים אפשריות לפתרונה, מתאר כתבו של „אל מצאור" המצרי — פומיל לביב:

„אם שלוש הערים שיקומו במבנר את קהיר הרגוקות, יכולות לספוג חלק מצפיפותה של קהיר ולעצור אותה בגבולות ובטווח, הרי שערים אלה חייבות להצמייד בכל גורמי הרווחה החיים. שכן אסור שערים אלו תהיינה מושבות קליטה שיפלטו את תושביהן לקהיר בכל בוקר כדי שיסבכו את בעיותיה, יגדילו את צפיפותה ויחנקוה עד הוס". העתונאי המצרי מוסיף ואומר כי בשנים האחרונות התפשטה אופנה של עלייה במחירי הדירות שהסקטור הציבורי מוכר לעם. העלייה באה לאחר גמר הבנייה בשיעון של האמרת מחירי חומרי הגלם. „אם לסקטור הציבורי מגיעה הזכות הגדולה של תוספת עשרות אלפי דירות בקהיר, הרי זה לא מעניק לו הזכות לכפות מחירים שלוי" כותב העתונאי המצרי, פומיל לביב, כמשיך בתאורו ומציע כי אחת הדרכים להקל על פתרון בעיית השיכון כרוכה בפתרון בעיית הבתים הנוטים ליפול, או הבתים הישנים שאינם מנוצלים ניצול כלכלי ונוטלים חלק במשבר השיכון. דוגמא לכך מביא העתונאי המצרי, בנין שעומד על שטח אדמה של אלף מטר אשר נבנה לפני כמאה שנה ובו מתגורר אורח אחד. אפשר להקים על בנין זה שלושה בניינים שיפתרו בעיותיהן של שלוש מאות משפחות, מסיים הכתב המצרי.

מצרים אחרי המלחמה נאלצת גם להתמודד עם בעיית האבטלה ההולכת ומחריפה, על רקע הגידול הטבעי. כיודע מספר המובטלים במצרים מגיע לכ־700 אלף עד מליון אנשים בשנה, כאשר בשנת 1974 למשל מובטחים רק 150 אלף מקומות עבודה נוספים.

המלחמה גרמה לריבוי תלונות מצד התושבים על שיבושים רציניים בתחבורה שנוצרו עקב גיוס רכבות להובלת מטענים לצבא, דבר שאלץ את האורח הקטן לחכות שעות ולעיתים אף ימים על מנת להגיע ממחוז אחד למשנהו, ברכבת. אם נוסיף לכך את פקקי התנועה בכבישים, ומאידך למחסור החמור בכלי תחבורה ציבוריים, יובן סיבלו של האזרח המצרי.

עתונאי לבנוני שביקר לאחרונה בקהיר מתאר את הלאומיות בכניסה לאוניברסיטת קהיר במלים: „נסעתי לאוניברסיטה באוטובוס שאני באוזן בריקס של סטודנט, אוזן בידי סטודנט אחר ונו מ־בדלת של האוטובוס, שעדי זה פות היא התמונה היסודית של ה־רימי".

„כאשר הנשק עדיין ביד לצעוד קדימה לקראת פתרון בעיותינו הדחופות", כתב עתונאי מצרי מכובד, „ואכן יש הרבה מה לעשות בתחום זה."

תנועת התיירות

מלחמת אוקטובר עוררה במצרים את בעיית התיירות. במצרים מסכים כי „בגלל הנצחון, השמש והנוף", אפשר שארץ הנילוס תהיה מוקד למשיכת תיירות נוער, על התייר הקלאסי המחפש את העתיקים והתייר הנולה הרודף הים ומדבר.

במצרים יש המעריכים כי מספר התיירים יגיע השנה למיליון וא־תוך תקווה לעלייה של 3 מליון תיירים לשנה, בעשור הקרב. „כיצד כן הכשרנו עצמינו לקלוט אותם", שואלים המצרים, „הרי בתי המלון המסעדות מספיקים בקושי לתייר הערבי. הללו מוסיפים ואומרים ... זקוקים לעשרות בתי מלון ממדרגה ראשונה, לחמישים ממדרגה שניה, לכמאה מתנות נוער שיפתרו בר־המדינה בנוסף למסעדות ולמועדונים".

המלחמה עוררה גם את בעיית התעשייה המצרית, „פתח", אומרים המצרים, „לאחר שהתעוררנו בעקב הנצחון, נוכל להתייצב באומץ מול המציאות שלנו, לתקן את הל־ורק את האמת". האמת היא לפי ה־ה, כי יש בין בתי החרושת במצרים כאלה המפגרים ביחס למה שקיים בעולם. יש עדיין בתי חרושת הנו־גים רק מוציאין תפוקה בלבד, ב־מחסור בחומרי גלם.

אך מול כל זה, מאמינים המצרים כי הם יכולים להתייצב ולטפל במ־רות הפיגור. „אנו נאמץ את ה־מא עליה הכרזנו לגבי הפתיחות מלאכה. ביבוא חומרי גלם, יבוא מכונות ויבוא ידע מהמערב, שהחל גלה התעניינות רבה יותר לאחר המלחמה, להשקיע הון באומה ערבית".

למרות בעיותיו הקשות של האזרח המצרי, נוצר הרושם כי האזרח הממוצע מוכן היום, לאחר המלחמה לנהוג בסבלנות רבה יותר ומידה גדולה יותר של הבנה למצב הש־מבית, אם כי ציפיותיו לעתיד ה־יותר גדולים והולכים. סוף סוף, גו־סים המצרים, שמראות הוכיח חוסר שומת הלב המספקת לפי־בבעיות הפנים, לא היתה לשווא.

מדינת ישראל
משרד הבטחון אגף השקום
המחלקה להנצחת החייל

תכנית הסעה למשפחות השכולות לבתי הקברות הצבאיים הארעיים
ביום הזכרון הכללי לחללי צה"ל ב' באייר תשל"ד (24.4.74)

למשמר הנגב

מקום היציאה		שעת היציאה
קרית שמונה	תחנת אגד	04.30
ראש פינה	" "	05.00
צפת	" "	05.15
טבריה	" "	05.30
בית שאן	" "	06.00
עפולה	" "	06.30
נהריה	" "	05.30
עכו	" "	06.00
חיפה	ליד קפין העיר (י. ל. פרץ 10)	06.30
ירושלים	בנייני האומה	08.00
תל־אביב	היכל הספורט (יד אליהו)	07.30
חדרה	תחנת אגד	07.30
נתניה	" "	07.30
הרצליה	" "	07.30
כפר־סבא	" "	07.30
פתח־תקוה	" "	07.30
רמלה	" "	08.00
ראשון לציון	" "	08.30
רחובות	" "	08.30
אשדוד	" "	08.30
אשקלון	רחבת העיריה	08.30
קרית גת	תחנת אגד	09.00
באר־שבע	" "	09.30
דימונה	" "	09.00

לבארי

מקום היציאה		שעת היציאה
קרית שמונה	תחנת אגד	04.30
ראש פינה	" "	05.00
צפת	" "	05.15
טבריה	" "	05.30
בית שאן	" "	06.00
עפולה	" "	06.30
נהריה	" "	05.30
עכו	" "	06.00
חיפה	ליד קפין העיר (י. ל. פרץ 10)	06.30
ירושלים	בנייני האומה	08.00
תל־אביב	היכל הספורט (יד אליהו)	07.30
חדרה	תחנת אגד	07.30
נתניה	" "	07.30
הרצליה	" "	07.30
כפר־סבא	" "	07.30
פתח־תקוה	" "	07.30
רמלה	" "	08.00
ראשון לציון	" "	08.30
רחובות	" "	08.30
אשדוד	" "	08.30
אשקלון	רחבת העיריה	08.30
קרית גת	תחנת אגד	09.00
באר־שבע	" "	09.30
דימונה	" "	09.00

לבאר־שבע

מקום היציאה		שעת היציאה
קרית שמונה	תחנת אגד	04.30
ראש פינה	" "	05.00
צפת	" "	05.15
טבריה	" "	05.30
בית שאן	" "	06.00
עפולה	" "	06.30
נהריה	" "	05.30
עכו	" "	06.00
חיפה	ליד קפין העיר (י. ל. פרץ 10)	06.30
ירושלים	בנייני האומה	08.00
תל־אביב	היכל הספורט (יד אליהו)	07.30
חדרה	תחנת אגד	07.30
נתניה	" "	07.30
הרצליה	" "	07.30
כפר־סבא	" "	07.30
פתח־תקוה	" "	07.30
רמלה	" "	08.00
ראשון לציון	" "	08.30
רחובות	" "	08.30
אשדוד	" "	08.30
אשקלון	רחבת העיריה	08.30
קרית גת	תחנת אגד	09.00
באר־שבע	" "	09.30
דימונה	" "	09.00

לעפולה

מקום היציאה		שעת היציאה
קרית שמונה	תחנת אגד	07.30
ראש פינה	" "	08.00
צפת	" "	07.30
טבריה	" "	08.30
בית שאן	" "	09.00
נהריה	" "	07.30
עכו	" "	08.30
חיפה	ליד קפין העיר (י. ל. פרץ 10)	08.30
ירושלים	בנייני האומה	06.30
תל־אביב	היכל הספורט (יד אליהו)	07.30
חדרה	תחנת אגד	09.00
נתניה	" "	08.30
הרצליה	" "	08.30
כפר־סבא	" "	08.30
פתח־תקוה	" "	08.30
רמלה	" "	08.00
ראשון לציון	" "	08.00
רחובות	" "	07.30
אשדוד	" "	07.30
אשקלון	רחבת העיריה	07.00
קרית גת	תחנת אגד	06.30
באר־שבע	" "	06.00
דימונה	" "	05.30

ללוחמי הגיטאות

מקום היציאה		שעת היציאה
קרית שמונה	תחנת אגד	07.30
ראש פינה	" "	08.00
צפת	" "	08.15
טבריה	" "	07.30
בית שאן	" "	07.00
נהריה	" "	09.30
עפולה	" "	07.30
עכו	" "	09.30
חיפה	ליד קפין העיר (י. ל. פרץ 10)	08.30
ירושלים	בנייני האומה	06.30
תל־אביב	היכל הספורט (יד אליהו)	07.30
חדרה	תחנת אגד	08.30
נתניה	" "	08.30
הרצליה	" "	08.30
כפר־סבא	" "	08.30
פתח־תקוה	" "	08.30
רמלה	" "	08.00
ראשון לציון	" "	08.00
רחובות	" "	07.30
אשדוד	" "	07.30
אשקלון	רחבת העיריה	07.00
קרית גת	תחנת אגד	06.30
באר־שבע	" "	06.00
דימונה	" "	05.30

לנהריה

מקום היציאה		שעת היציאה
קרית שמונה	תחנת אגד	07.30
ראש פינה	" "	08.00
צפת	" "	08.15
טבריה	" "	07.30
בית שאן	" "	07.00
עפולה	" "	07.30
עכו	" "	09.30
חיפה	ליד קפין העיר (י. ל. פרץ 10)	08.30
ירושלים	בנייני האומה	06.30
תל־אביב	היכל הספורט (יד אליהו)	07.30
חדרה	תחנת אגד	08.30
נתניה	" "	08.30
הרצליה	" "	08.30
כפר־סבא	" "	08.30
פתח־תקוה	" "	08.30
רמלה	" "	08.00
ראשון לציון	" "	08.00
רחובות	" "	07.30
אשדוד	" "	07.30
אשקלון	רחבת העיריה	07.00
קרית גת	תחנת אגד	06.30
באר־שבע	" "	06.00
דימונה	" "	05.30

סדרי העבודה

מאת הרב חיים דוד הלוי

...ר ויקרא, נקרא גם בשם „תורת כהנים", כי בו מתבארת ...ית הקרבנות, ושמירת המשכן וטהרתו וכו'. פרשתנו, פרשת ...", עוסקת בחלקה הראשון, בעבודה מיוחדת שנעשתה ביום ..., שאחרי שבעת ימי המילואים, בהם חונכו אהרן ובניו בעבודת הקודש. וכו ביום שרתה שכינת ה' בישראל.

...ות עם בני נוער דתיים, נוכ־ ...נת כמה ספיקות עמוקים מנ־ ...לבם ביחס אל עבודת הקר־ ...לכן נקדיש כאמרנו לנושא ...ה.

...ן של האדם מישראל שלש ...ביום היא „והשב את העבו־ ...יר ביתך ואשי ישראל ותפ־ ...הרה באהבה תקבל ברצון". ...ותוקנה תפלה מיוחדת כנגד ...ומף, שבמרכזה בקשה „שתע־ ...מתה לארצנו ושם נעשה לפ־ ...בנות חובותינו תמידין כסדרן ...כהלכתן". ובימים־טובים מא־ ...בתפלה זאת בהיאור חורבן ...וביטול העבודה, וחוסר ה־ ...נ לעלות ולראות את פני ה' ...עמים בשנה, ובקשה מבעמקי ...שתשוב ותרומם עלינו ועל ...בריתיך הריבים ותבנהו מה־ ...הביאנו לציון עירך ברנה ו־ ...ים בית מקדשך בשמחה עולם ...שה לפניך את קרבנות חוב־ ...מידין כסדרן ומוספין כהל־

...הכואב באמת ובתמים את ...ית ה' וביטול עבודת הקודש ...תפלת מוסף בדרגשות מרר־ ...ברתו ששליחי־צבור ותקיעם ...ים התפללו תפלת מוסף בקול ...בצעימה עצובה ועמוקה הד־ ...ירי בטן.

...לכך כיוונו רבותינו בדרשתם ...וק (בתהלים יז): שמעה ה' ...קשיבה רינתי האזינה תפלתי ...ופתי מרמה. ודרשו רבותינו ...מי (מס' ראש־השנה פרק ד' ...ז'): שמעה ה' צדק זו קריאת ...הקשיבה רינתי, זו קריאת ה־ ...האזינה תפילתי, זו שחרית. ...ופתי מרמה, זו תפלת מוסף.

*

...זה יש מקום להתבוננות. מדוע ...רבותינו את היכולת הנפשית ...ל „בלא שפתי מרמה" לתפ־ ...וסף דוקא. אלא משום שכל ...יכול אדם להתפלל בלא שום ...בכוונה, „בלא שפתי מרמה". ...היא בקשת רחמים ותחנונים, ...תפלת מוסף, שכל תכנה ה' ..., הוא בקשה ליחידש עבודת ...קדש, והיא עבודת הקרבנות, ...אין לבו שלם עם פלחן זה ...ופלתו היא שפתי מרמה.

...בים אמורים כלפי אלה שהו־ ...של ידי מורים טועים לחשוב ...של עבודת הקרבנות, שכאילו ...ה מקום בתקופתנו המתקדמת ...ל. כל זה מפני שאין שכ־ ...מבל לא את גוף העבודה, ...לא את השפעתה העצומה, כי ...סוד גדול מסתרי התורה. ...ין בדורשיו אמר: ...מה הקרבנות עם היותם רחו־ ...לגמרי מן ההיקש (ההגיון השכ־ ...היה נראה בהם השפע האלקי־ ...ש יאו. הראינו זאת מפורש ...בנות, כאשר הקריב קרבן ...אחרי המבול, נאמר: וירח ה' ...ריח הניחוח ויאמר לא אוסיף ...עוד את האדמה. ה' צוה לבנות ...לשם הקרבת קרבנות, ושכי־ ...שרתה בו רק כאשר הקריבו בו ...עגל בן בקר לחטאת, ועגל ו־ ...בני שנה לעולה, ושור ואיל ...מים ומנחה בלולה בשמן... ו־ ...אש מלפני ה' ותאכל על המז־ ...את העלה ואת החלבים וירא ...עם וירנו ויפלו על פניהם". גם ...הבית הראשון אירע כן: ...שלמה להתפלל והאש ירדה ...מים ותאכל העולה והזבחים ו־ ...ה' מלא את הבית... וכל בני ...רואים ברדת האש ...אש שירדה בימי שלמה ר־ ...תבנת בית ה', נשארה רבוצה

על המזבח כדמות ארי, וברה כתמה, ויש בה ממש, ואוכלת לחין ויבשין ואינה מעלה עשן, ואילו עשן המע־ רכה בא מאותם עצים שהיו הכהנים עורכים במזבח משום שמצוה להביא אש מן ההדיוט, כמבואר הכל בדברי רבותינו במס' יומא כ"א עמוד שני, וברמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק שני.

גם בבית שני היתה אש מן ה־ שמים רבוצה על גבי המזבח אלא שלא היתה בדמות אריה ולא היו בה כל אותן הסגולות של הבית ה־ ראשון, כמבואר גם זה במסכת יומא שם. כי לא נגלתה שכינת ה' באור בהיר ומזהיר בבית־שני, אבל נוכ־ חות אש מן השמים היתה תמיד. רבותינו במס' אבות (פ"ה משנה ה') הוסיפו נסים גדולים שאירעו לאש המערכה שלא כבוה גשמים, ולא נצחה הרוח את עמוד העשן. ואין ספק שיש בכל אלה גילוי שכינה, בבקום עבודת הקרבנות.

*

כי עבודת הקרבנות היא שלב גבוה ואחרון בעבודת ה'. זו כוונת הנביא: עולותיכם ספו על זבחיכם ואכלו בשר, כי לא דברתי את אבותיכם ביום הוציאי אותם מארץ מצרים על דב־ רי עולה וזבח, כי אם את הדבר הזה צויתים לאמר שמעו בקולי ו־ הייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם והלכתם בכל הדרך אשר אצוה אתכם למען ייטב לכם. כלומר, זאת צויתי אתכם ביום הוציאי אתכם ממצרים, היינו במעמד הר סיני, ורק הר סיני, ורק אחר־כך יש מקום לעבודת הקרבנות, הכונה היא למעט

קרבנות הבאים לכפרת עונות, או למנוע מחשבת עבודה זרה, כדברי הרמב"ם ושיטתו (במורה נבוכים מאמר שלישי פרק מ"ו), שעבודת הקרבנות באה „בעבור שהכמרים אשר היו ישראל גרים בארצם היו עובדים לבקר הצאן כן צוה לשחוט לשם הנכבד... ובו יתכפרו העונות, ובכך יתרפאו האמונות הרעות שהן מדוי הנפש. אכנם הרמב"ן השיגו בתקיפות רבה, אבל אין ספק שזה יכול להיות אחד מטעמי מצוות הק־ רבנות, אם כי לא העיקר. אף כי הוא נזכר מפורש בתורה: „למען אשר יביאו בני ישראל את זבחי־ הם אשר הם זובחים על פני השדה והביאום לה' אל פתח אהל מועד... ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים אשר הם זונים אחריהם. אבל ברור שהטעם האמתי הסתירה תורה מ־ ידיעתינו, ולכן מצוה לא נבין פרטי פרטים של סדרי עבודת כל קרבן בנפרד, לעולה למנחה, לחטאת ול־ אשם, למלואים ולזבח השלמים, שכל אחד נשחט במקום אחר, ודמו נזרק באופן אחר, ויש שבשרם נאכל ל־ כהנים ויש שנאכל לבעלים בזמנים ובמקומות שונים, ויש שנשרפים כליל. כל זה מוכיח שיש טעם נסתר שכל אנוש אינו מסוגל לצכל. ו־ מבחינה זאת היא עבודה מעולה מה־ צורך הפשוט למנוע מחשבת עבודה זרה.

ואולי שלזה כיוונו רבותינו בדר־ שתם (בילקוט שמעוני) על הפסוק במלאכי ג': וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קד־ מוניות. כימי הבל שלא היתה עבודה זרה בעולם.

עתה שעדיין שמם הר ציון בעו־ נותינו ושועלים מהלכים בו ואין אנו יכולים להקריב קרבנות חובותינו בבית הגדול והקדוש, נתפלל מקי־ רות לבנו: יהי רצון מלפניך ה' אלקינו שתבנה בית המקדש במהרה בימינו ושם נעשה לפניך קרבנות חובותינו תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן.

משבר המנהיגות

מאת אהרן הלוי פיצ'ניק

דבר נפל בישראל. מכל צד ומכל רוח מדברים על משבר המנהיגות. על אי־אימון במנהיגים הקיימים ועל הצורך לשנות את ההנהגה. כן בממשלה וכן במפלגות. כולם דורשים ההחדשות, רענונות, חילופי משמרות, הפגנות בחוצות, התארגנות ותסיסה בחוגים שונים.

המפלגה הגדולה הרי שרויה כו־ לה במשבר ההנהגות. בכל רבדי השלטון בירושלים שוררת מבוכה. הממשלה נפלה, מי יבוא במקומה? האם יאמרו באופוזיציה יש מנהיגות, יש חזון — לא כינה ולא מקצתה. הנה אנו קוראים: 60 פעילים מה־ מפלגה הליברלית, השואפים לשינוי פני מפלגתם ופני „הליכוד" בכלל, הסיחו דברי ביקורת חריפים נגד ההנהגה הנוכחית".

גם אצלנו אותו הדבר. וכך אנו קוראים: „מועצת גוש „אמונים" קראה להקים הנהגה חדשה ואמינה במפד"ל, העומדה על עקרונותיה, כדי להגשים את הערכים הדתיים, לאומיים־חברתיים".

מה קרה פתאום? מדוע התעוררה דעת הקהל נגד ההנהגה הקיימת, האם הכינו מנהיגים ומנהיגות יותר רעננה ויותר אמינה? אם נולדה חדיין יצאו מי ומי יעמוד במקומם? האם ספיר או אבן יותר רעננים ואמינים? האם צדוק או אלמוגי או אפילו בגין וידימלכ יכולים יותר לנהל אותנו לנצחון ולהתרוממות ה־ רוח?

*

דעת הקהל בחו"ל לא מבינה מה שמתרחש כאן. המנהיגים בישראל ראויים ליחס יותר טוב משמתייחסים אליהם — כותבים שם. העתונים ה־ כלליים בארה"ב ובאנגליה אולי מצאו את הפתרון של החידה. הם כותבים שהישראלים דורשים מעצמם יותר מאשר בכל העולם. הרי נלחמו ב־ אומץ רב ובהצלחה מרובה במלחמת יום־הכיפור, ומדוע מתמרדים בכל זאת נגד המנהיגות? במלחמת העו־ לם השניה, כותב פרשן אחד, גרם הביון הבריטי למפלה הקשה של 1940. גם אחר כך נחלו שורה של מפלות ואיש לא חשב אז על הק־ מת ועדת חקירה ציבורית.

האמת היא, שמלחמת יום־הכפורים שינתה את כל סדר חיינו. אכנם היה נצחון ולמרות ההפתעה הגדולה ב־ ההלה הדפנו את האויב והוא גם מפינו המלחמה עברה לארצו הוא. אך היו שני דברים שנחרתו במחות כולנו ולא יכולים לשכוח. קודם־כל הקרבנות המרובים, ושנית ההכרה העמוקה שכוח לבד, בעלי מקצוע לבד, לא יועילו לנו ביום צרה.

סקר שנתפרסם באחרונה מודיע, שמזמן יסוד המדינה עד עתה היו חברי הממשלה בעלי מקצוע בעניני צבא, כלכלה או משפט, ועולם אנשי רוח כמעט שלא השתתפו בממשלה. הרי ידוע שה„ביצועיזם" עלה על כל דבר בארץ. מי שהיה לו גוף בריא והרפקים חזקים היה יכול להגיע למעלה לראש, בכדי לבצע דברים שאחרים לא יכולים. ה„ביצועיזם" אמנם עזר לנו הרבה למלא משימות חשובות בצבא ובביכור. אולם הוא הביא גם שאננות והתנשאות שגרמו הרבה אכזבות ועגמת־נפש.

ההתפכחות הפתאומית מהורות ה־ „ביצועיזם" ומלהטוטיה, היא תופעה חיובית. אלא שצריכים לדעת מה הדבר שצריך לבא אחריו. לשנות את פני המנהיגות — מה טוב, אולם לאיזה מנהיגות אנו שואפים, ומי המה המנהיגים שאנו רוצים בהם?

אם המדובר רק באנשים בעלי מקצוע שצריכים לבצע משימה מסו־ יימת, ההצעה מתאימה מאד, אבל אם המדובר במנהיגים בעלי שאר־רוח, במנהיגות הדורשת מעצמה יותר ממה שדורשים בעולם הגדול, כפי שכותבים עתוני חו"ל, מנהיגות כזאת צריכה להרבה יותר מאשר בדיקה פסיכוטכנית, להרבה יותר מאשר ביצוע.

זכורני שפעם שוחחתי עם הרב מאיר בר־אילן ז"ל בעניין של אישי־ יות ומנהיגות, והוא אמר לי: תדע לך שאישיות כזו הראויה למנהיגות אתה צריך להכיר אותה תיכף כאשר אתה נפגשת עמה. ברגעים הראשו־ נים שאתה מדבר עם איש כזה אתה מוכרח להכיר שהוא מקרין מתוכו יכולת כזו, שהוא כולו אומר כבוד ומוכשר לזה.

אכן, צר חובר ברגע זה של ה־ ציבור למנהיגות טובה ומוכשרת, ונזכרים בהקשר זה בפסוק מהתנ"ך (עמוס ח', יא) „הנה ימים באים נאום ד' אי והשלחתי רעב בארץ, לא רעב ללחם ולא צמא למים, כי אם לשמוע את דבר ה'".

*

לא ככל הגויים בית ישראל, ואנו צריכים להיות מעולים מאחרים. ה־ גויים למדו אותנו את הדבר בעתות החשכה של הגלות וכאן בארצנו וב־ מולדתנו אנו צריכים ללמוד את זה בעצמנו.

גם אנחנו, גם בתנועתנו, צריכים לדעת שאכן רוח הוא באנוש ולפע־ מים שוכחים גם אנחנו שהרוח צריך לשלוט על החומר. לפעמים גם אצ־ לנו ה„ביצועיזם" גובר ועל־כן יש טענות של הדרדרות, של אי־אמי־ נות.

כאחד הותיקים בתנועה הריני זוכר למשל, את ועידות התנועה בפולין. את ה„גילו ברעדה" שירגשנו, כאשר נפגשנו עם המנהיגים, עם האי־ שים שאפשר להגיד על כל אחד, „כולו אומר כבוד".

בוודאי צריכים למנהיגים מודמים כעם. הלוואי שנזכה למנהיגים טו־ בים הראויים לנהל את העם בשעה גדולה וקשה זו.

רופאים בציונות וביישוב

מאת מ. אונגרפלד

יצא הספר „רופאים מבשרי ציון ובוניה", אנגלית, מאת ד"ר דוד מרגליות, הוצאת האקדמיה לרפואה בירושלים, תשל"ד.

ספר זה בא לספר לקוראים שומעי אנגלית, על חלקם של רופאים בתנועת התחייה של העם היהודי להלכה ולמעשה, בבאת השנים האחרונות בעיקר.

בכל דור ודור קמו לישראל רופ־ אים, שמילאו תפקידים של פרנסים ומנהיגים ומורים בעם והופיעו גם כנציגיו כלפי השלטונות. וביחוד היתה ברוכה פעולתם בתקופת חי־ בת ציון ובני „ביל"ו". אחרי ה„סו־ פות בנגב" והפריצות בשנת תרמ"ב ברחבי רוסיה הגיע הד"ר יהיאל צ'לנוב ליסוד תנועת „חובבי ציון" והד"ר יהודה ליב פינסקר את חיב־ רתו „אבטואמנסיפציה" שהד"ר הרצל אמר עליה, שאילו היה קורא אותה קודם, לא היה כותב את חוברתו „מדינת היהודים". בראש החלוצים אנשי „ביל"ו" שפתחו את המסע ל־ ארץ ישראל, עמדו הרופאים ד"ר חישין, ד"ר הלל יפה, ד"ר מנחם שטיין, ד"ר בלקין, ד"ר וויץ, ד"ר סימקין ואחרים. וכן התבלטה קבו־ צה גדולה של רופאים חלוצים, כ־ הטביעו את חותמם על התפתחות הישוב.

הספר נפתח בתיאור פעלם של רופאים־סופרים שחיו ופעלו בארץ ישראל ובארצות הסמוכות לה. רופ־ אים שדיברו וכתבו עברית ויצרו כונחים רפואיים בעברית כגון אסף הרופא, שיחד עם חבריו יוחנן בן זבדא, ניהלו בית ספר לרפואה. נוסח השבועה שחיברו כדי להש־ ביע בה את תלמידיהם, הוא דוגמה ומופת למוסר הרפואה היהודי.

הרמב"ם המחוקק והפוסק, שקבע את עיקרי דת היהדות בספריו „משנה תורה", היה רופא ועשרת ספריו הרפואיים המאלפים הגדילו את שמו לכל הדורות. כמוהו היה הרמב"ן (ר' משה בן נחמן) מורה ומנהיגה של היהדות בספרד רופא מעשי וכתו־ צאה מוויכוחיו בעניני האמונה עם הכמורה, עלה לירושלים ופעל כאן כחלוץ בחידוש הישוב היהודי, כן היו רופאים נוסעים נודדים בארצות התרבות בתקופתם כרבי אשתורי הפרחי. שרשמו בספריהם ידע מקורי בזואולוגיה ובבוטניקה ובקלימטולו־ גיה.

בפרק השני והשלישי, מסופר על ראשית תקופת התחייה של עמנו והלקם של הרופאים בה הם ש־ הקימו את הסניפים השונים של ה־ תנועה ועמדו בראשם והוסיפו לרעיון השיבה לציון ולחמו במתבוללים.

בפרק הרביעי מסופר על פעולות ההסתדרות המדיצינית „הדסה" ב־ ארץ. ובפרקים החמישי והששי וה־ שביעי מסופר על הרופאים החלו־ צים מהעליות הראשונות, על קו־ פות חולים ורופאיהן. כאן ניתן ב־ עיקר תיאור קצר של הפעולה הנו־ שנית בייסוד ההסתדרות הרפואית. הרופא עסק אז לא רק בריפוי חו־ לים אלא גם בחיבוש פצעים. בפרק השמיני מסופר על ייסודה של החב־ רה לתולדות הרפואה ומדעי הטבע ובטאונה „קורות". ביחד עם האקד־ מיה לרפואה בירושלים.

בפרק התשיעי, מדובר על שבועת הרופאים היהודים, בהשוואה עם שבועת היפוקרטס.

בסוף הספר מובאים שני נספ־ חים:

א. על יסודותיה המוסריים של הרפואה היהודית; ב. על אישים רופאים בולטים במקורותינו העתי־ קים. כגון האמוראים שמואל ואבא אריכא. וכן מסופר על הרפואה ב־ עולם החסידות על הבעש"ט שריפא חולים ועל רבי נחום שהיה רוקח מדופלם ועוד. כאמור מיועד הספר לדוברי אנגלית.

במרפאה

מאת אהרן קוזה

דרי הרחוב בירכתי העיר לא העלו על דעתם, שכאן, במגרש הגדול, העזוב וחורבה בו בין ה־ בתים הדלים, כהם שתריסי ח־ לונותיהם עקומים מרוב ימים, ו־ תלויים בנס על הצירים המוחל־ דים — ייבנה בית להפאדה.

בחורף עלו במגרש עשבי בר. בחודש אדר הציצו מביניהם פר־ חים קטנים, צהובים שבישרו את קרבת האביב. עלו שם גם ברק־ נים שנתייבשו בחמה של קיץ, קמלו ולרוח שנשבה אחרי הצהריים כישרשו עצבות.

באחד הימים בחופש הגדול, יום ששי בבוקר, התעורר הרחוב לשיקשוק שרשרותיו הכבדות של „בולדוזר", שעלה במגרש והחל בעבודתו. ילדים ישבו בצל בית ממול, ועיניהם במכונה הכבדה, המקרקרת את קירות החורבה, המתנהלת קדימה ואחורה ומזמ־ רת זמר רם לערב שבת. האבק, שעלה מהקירות המתפוררים, עלה גם הוא כעשן עליו של ערב שבת.

לאחר שה„בולדוזר" גמר עבוד־ תו עזב את הרחוב ברעש גדול. עיני הילדים נהו אחרי המכונה הגדולה, הכל־יכולה, אפילו ל־ הרוס בית, וכעבור ימים אחדים היה להם עניין חדש לעצות בו. בא מחפר וחפר באדמת המגרש חפירה עמוקה, רחבה, כרוחב ה־ בית העתיד להיבנות, חפר במנוף וכף בקצהו, שנפתחה ונסגרה כפיו של יצור מוזר ושיני ברזל בו. ככל שהעמיק המחפר באדמה כן הלך ורב ענין הילדים להס־ תכל לשומק.

איש מבוגר מדרי המקום, הס־ תכל גם הוא במעשה החפירה ו־ בעומק החפירה. בעודו ילד מת־ בונן היה ברוב ענין, שם בעיר הולדתו, בחפירה ליסודות בית, בסוסים העולים מן העומק ומו־ שכים בכל כוחם, כוח סוסים, את העגלות המלאות עפר, מזי־ עים מרוב מאמץ ואד עולה מגו־ פם.

לא ארכו הימים והבית עמד על תילו יפה, גדול, ארוכו כרוח־ בו וגובה לו. עמודים עגולים ב־ חזית, ודלת הכניסה עבה, כבדה, או נראית כבדה, שנפתחה בקלות ובו, בבית, כל הצריך לבדיקת הגוף. גם מכון לצילום פנימי של גוף האדם.

דרי הבתים הישנים, הקטנים השתאו ליפי הבית, לתמונות ש־ על הקירות. הם הסתכלו מגבוה לבתיהם הנמוכים, ולגגות המשו־ חים, השוממים, ולגגות המשו־ פעים, הדוממים, גגות רעפים ש־ צבעם דהה מרוב ימים, מהם מ־ כוסים עלים כמושים שנשרו מ־ אילן בסתיו, בחורף. מגבוה ראו את בתיהם קטנים ועלובים מש־ היו.

באו הרופאים, עברו על פני האנשים המצפים להם ולא נתנו עין בהם.

בין המחכים להיכנס לרופא היה גם האיש, שיחד עם הילדים הסתכל בחפירה לבית. בהקיצו באחד הלילות משנתו הרגיש גרוי חזק בגרונו, תקף אותו ה־ חשד שמא מקננת בו המחלה ה־ רעה, וכשנתקע במחשבתו חשד זה באישון לילה לא הירפה ממנו עוד. הוא שכב ער ונזכר שמדי פעם הרגיש גרוי ולא נתן דעתו על כך. עתה פינתה אותו המח־ שבה שמא הגיעו, שמא מאוחר כבר. לפנות בוקר נרדם חלום חלום סיוטים. התעורר מאוחר ומיהר למרפאה.

הוא ישב וקם, ישב וקם. לולא חרדת לבו יכול היה ליהנות מן הישיבה בכסא הנוח לישיבה. הוא הסתכל בתמונות שעל הקי־ רות וחרדת לבו מציקה לו. הת־ הלך בחוסר סבלנות במסדרונות, הגיע לאנשים המחכים לצילום, מהם שצולמו ועליהם לחכות ש־ מא יצטרכו להצטלם שנית.

מועקה והחיות בכל מקומות ההמתנה, על אחת כמה כאן. ה־ אנשים ישבו בחוסר מנוחה ומ־ בטם בעובדות במכון, העוברות על פניהם בהליכה בוטחת, משל מחוסנות הן בפני המחלות האו־ רבות לגוף האדם. אחת מהן קו־ ראת להיכנס לחדר הצילום. שניה עוברת במסדרון ובידה צילום. כל איש, מן האנשים שצולמו, מדמה לעצמו שצילום זה שלו הוא, שהוא רואה פנימו של גו־ פו, והכתם האפל בו מראה על המחלה הממאירה. בגלל החשד הרע הזה בלבם נפקחו עיניהם לראות הכל אחרת מהמיד: מה יפים השמים, הנראים מבעד ל־ חלונות הרחבים. מה טוב להיות, להיות בריא, איך לא הבינו זאת קודם.

לפי הכרת פניהם שיער האיש את המתרחש בלבם, ובשובו ל־ חדר ההמתנה, שממנו, יצא, הי־ תה משאלה בלבו, שהרופא לא ישלחהו לצילום. באה אשה לא צעירה, ישבה ואמרה: „יש לי סרטן". היא אמרה זאת כמספרת על אחר. נדהמים הסתכלו בה כו־ לם ולא ידעו אם לקבל דבריה כפשוטם. אשה צעירה קמה, יצ־ אה, רקקה. באין רואים ולחשה לעצמה: „רחוק ממני".

האיש החרד לעצמו הסתכל ב־ פני האשה ושאל: מי אמר לך?

— אני יודעת — השיבה ה־ אשה.

— את לא יודעת. נדמה לך, נדמה לך.

הגיע תורו להיכנס לרופא. יחד עמו נכנס אדם לקבל תשובה על בדיקות. הרופא חיפש בתיק התשובות ופניו שלווים, אולי שלווה עשויה במתכוון. היתכן להיות שלו כשעיני אדם בוחנות את פני הרופא, המעיין בתשובה, לראות מה אומרות פניו? האיך מרגיש הרופא שעליו לתת השו־ בה לא טובה? שעליו לשלוח לניתוח?

— בסדר. — אמר הרופא.

— תודה — אמר השואל בשמ־ חה ויצא.

הרופא הציץ בגרונו ובשבתו לרשום בפתק שאל:

— בן כמה אתה?

שאלה זו הוסיפה על חששותיו ומחשבתו היתה לרעתו.

הרופא הושיט לו את הפתק ו־ אמר:

— כאן יש לך סוכריות למ־ צוץ ומשהו לגרגר.

— זה הכל? !

— מה רצית עוד? הצטננות קלה.

במהירות יצא האיש מן החדר כאילו מצא מטמון, ראה את ה־ אשה ואמר אליה:

— מה פתאום סרטן? ! תוצי־ אי זאת מן הראש.

תמיד דיבר בשקט לאנשים ז־ רים, בפעם, שקפצה עליו שמחה, שינה טעמו ודיבר אל אשה זו בקול להקל עליה מן המחשבה הרעה, ולוסיף:

— אין, בטוח שאין.

— באמת אין? — שאלה ה־ אשה כמתחננת.

— באמת, באמת.

עליה שהיא ירידה

מאת ד"ר שלמה־דוד גולדפארב

„...התשובות לשאלות מראיין אחד, אמר השר שמעון פרס, סמתנות קודם כל בעליה. בארבע שנים הקרובות יש לפעול לעליית מיליון יהודים בארץ. יש לומר ליהדות העולם, שעם כל הכבוד לכסף אנו זקוקים קודם כל לעולים. זה בעניין הכמות".

והשר פ. ספיר אמר: „ענין העליה וקליטתה — הם לא פחות חשובים ממשא־ומתן הקואליציוני ומההקצ־ ציב. בלי העליה לא היתה לנו כיום עוצמה צבאית, והכל שאין לנו כיום שישה מיליון במדינה. אילו היו — הרבה דברים יכלו להיות אחרת".

הדברים שנאמרו מפי שרים לפני שבועות מספר עשו עלי רושם כביר. שרים הממונים על תפקידים מסוי־ מים יוצאים מגדריהם להתעניין ב־ תפקיד של שר אחר, העליה והקלי־ טה. אך כנראה הצורך בעליה הוא כל כך גדול ודחוף שכל שר דואג בדבר.

והנה, באה האכזבה. כמעט בו־ ביום, אך במקום אחר, היינו בניו יורק קם ידידנו הרב ישראל מילר, ציוני נאמן קם והנחיל לנו הלם נורא, דווקא בעניין עליה. הרב מילר, שנבחר לאחרונה כנשיא ה־ נשיאים, נאם בפתיחת „חודש הע־ ליה" שנפתח בניו יורק מטעם ה־ הסתדרויות הציוניות לסוגיהן. והנה מה שדווחו העיתונים: „הרב מילר אמר כי בשנת 1972 עלו לישראל 5,515 יהודים מארצות־הברית לישר־ אל, אולם בשנת 1973 ירד המספר ל־4,393. הוא אמר כי קריאה העליה בשנת 1974 מהווה אתגר ליהדות אמריקה, והביע את בטחונו כי ה־ עליה תוכפל ותשולש".

יש מקום לחשוש כי בטחונו של הרב מילר בעליה־מוגדלת מוטל ב־ ספק, כי אם בישחון יש כאן מה הם המספרים כפל ומשולש? איזה מספר הוא הכובסה, מספר קטן או מספר גדול? אך נניח כי „בטחונו" הרב מילר בוא־יבוא, האם בשנה־זו הרי עולמנו — בשנה שכמוסדות קיומנו עומד בסכנת התמוטטות, הארץ זקו־ קה לעידוד וחיזוק בכל המישורים, בשנה של מלחמת־יום־כיפורים האם אין אף לחלום על יותר בחלוק־ האלף של יהודי אמריקה לעלות ל־ ארץ אבות ובנים?

אמנם דברי מנהיגינו אינם תמיד מכוונים ומאוזנים; אך מארי־דאב־ רהם! הרוי דסתרי שכוה קשה לצכל גם בעידן המזהלים. זה טוען בצורך של ששה מיליון יהודים כלומר, שלי־ שה מיליון נוספים ומהיכן אם לא רוב־רובם מאמריקה? וזה טוען כי „יש לפעול לעליית מיליון יהודים לארץ" בימינו — בקדנציה הבאה, כלומר כשך שנים. בא הרב מילר, שאהבת ישראל שלו היא למעלה מכל חשד וספק, והעמיד את העליה מאמריקה על ספק חמשה־עשר אלף!

כנראה, „חודש העליה" גם בשנה זו איננה עליה שיש בה חידוש, חידוש משיחי, חידוש היסטורי, חי־ דוש שיש בה עליה, עלייה המוש־ גים המקבילה לעליית ההישגים ב־ מערכת ישראל גם אחר התבוסה הארצית.

החשבון שלכם אינו צודק!

ומי נהלל את שם וזכר הגי־ בורים שלנו שקדשו את השם במער־ כות ישראל ואת כבוד עמנו — האם נהלל את תוקפם וגבורתם בהביאנו שיבואו אחיהם ממרחק למלאות את הקומות בכמה אלפים עולים חד־ שים?

עצבי העם רפויים. הם זקוקים לאחים וידידים שיקלו עליהם את החיים שהולכים ונעשים קשים ו־ מתוחים. כל זה ייעשה על ידי מספר קטן (10 אלפים) עולים מאמריקה, היהדות החזקה, העשירה, המסורה לישראל? ישראל. הרב מילר ידידי, בוא חשבון אחר לגמרי. תתייעץ עם שרי ישראל וקבל ברצון ובמרץ את תכנותיהם. תכה יהדות אמריקה את החיזרון והדיכאון המהלכים בישראל בשנת ההלם הקשה — 1974 — ברבבותיהם, ובאלפי רבבותיהם!

הוצאת ספרים דון, רחוב בורלא 20, טל. 413145

הופיע ספרו החדש של הרב הראשי לצה"ל

מרדכי פירון

בשערי האגדה

הליכות
וערכים
במדרשי חז"ל

המחיר 17 ל"י ● הפצה ספרי אייל, שטראוס 3 ת"א

בעקבות הנחמני

(פרק מסיפור)

מאת יעקב אבן־חן

א.

...רכים המוליכות לגירונה היתה אורה ...על פני אנשים.

...אב וילד צעד זה ליד של זה, כנוסים ...הרים היו. הילד שקוע היה בתוך עצמו, ...הסתכל לצדדין, ראה יונים פורחות על שדות ...את הבשלה, ראה איילות מדלגות, אך פניו ...שתנו למראה הנהדרה על פני תבל. אילנות ...ביריקותם. רוחות אביב נשבו. הדרכים ... עלגי מים, לאחר גשם. כל הלילה הסתתרו ...והבן בפרדס, כנוסים בתוך מלונה של שומ־ ...ישבו ולמדו לאור הנר. עתה נשאו את ספ־ ...עמם. התעמקו בהם וברתו מחמת רעשה ...עיר. עתה הגיעה שבת מלכתא, צריכים הם ...לביתם. להתכונן לקבל פני שבת.

...לכו דוממים, מחמת עייפות, אך בראש ...הרו דברים רבים.

— יפה כח הבן מכח האב, נתהרהר רבי ...בוכה את הברקותיו של בנו משה.

— יש ללכת בעקבות האב, הרהר לעצמו ...

...ל שנתקרבו אל העיר כן נתגבהו הבתים ...ם, טירות וחצרות עמדו רחוקים ומגוב־ ...שום כנוסים בסמטאות ומהם פרוסים על ...השדות.

...הבורים היו להגיע אל ביתם שבשכונת ...ים.

...ה שבוע ימים שהאב והבן הסתתרו בפרדס ...ראו פני איש, רק את פני הספרים. ...עביהם משתוקקים על העיר לאחר שנותקו ...

...אהב אני את הבדידות, אמר לעצמו הנער ... שכן הבדידות יפה לעיון.

...הדרך נתקצרה לפניהם, עד שלא חשו כי ... להוכחי העיר. עקפו את הרחובות הרא־ ... את רעש כבר השוק, את צווחות התגרנים ... ות התגרנים. הלכו סמוך־סמוך, לבל יקלעו ... לות האנוש הרוחשת ביום ששי בכברות ... אולם לפתע סטה האב מדרכו. נזכר כי ... הוא לסייע לאשתו להכין את השבת. ... מדי ערב שבת. פנה אל השוק וסלו בידו ... ערכי הבית.

— אתה הלך לביתנו, אל תשוטט עמי, אמר ... לבן.

...עדיין היה ולא בצורך להתעורר ממחשבותיו. ... היה ללכת עם האב, עד לכבר השוק, ... התגרנים מציפים מרכולתם. כיצד קונים ... לאחר שהתבודד עתה בפרדס. אך מצוות ... חזקה עליו. פנה לדרכו. בקלעו למטיו נערי ... היהודים, מכברים ומשפות, הביטו בו ... כאין בא ולאן הלך. אך שיבבותם גברה ...

...ערב שבת. קדש בשכונת היהודים. הנשים ... בהכנת השבת. והאנשים עוסקים במלא־ כותיהם. יום של שמש סתורה. יום של הכנה. מחציתו של יום, שכן מחציתו השניה שבת היא.

בשפתה את דלת ביתו, קיבלתו אמו בחביבות.

משה בני, היהרון בפניך. אמרה.

— מחמת עייפות. הלכנו רגלי כל הדרך. לא נזדמנה עגלה, ענה.

פשט את מעילו ונתיישב ליד השולחן. אמו הביאה לפניו תקרובה לכבוד שבת. טעם ונתכנס בחדרו.

הספרים היו עמו. דברים שלא נתלבנו בלי־ לה, שמא יתלבנו עתה ביום.

ימים של זוהר עמדו בגירונה.

מהלכים היו יהודים מבית המדרש לביתם, ומשם חזרה. למדו נגלה ונסתר. עיינו בדברי מחשבה. מרכזה של תורת הסוד היתה פרובנס, מכנה נפוץ הליכוד לספרד, בדרך ההפסטוטות, הגיעה לגירונה והקימה בה תחנה חשובה. שמו היהודים בגירונה בכל האפיקים של מיטי הדעת, התורה, החקירה, חכמת הלב.

גירונה מפורסמת היתה בחכמיה.

מלכי ארגוניה נמו הסוד ליהודים.

המלך יעקב הראשון השלים את ה„ריקונקי־ סטה", כיבוש הארץ בידי מלכי ספרד הנוצרים מידי המוסלמים שבדרום ספרד. יהודים היו בעלי־ ברית המלך במלחמה זו. כנגד שלטון האלמוהדים הקנאי, לחם המלך יעקב הראשון במוסלמים עד שנצחם.

ראה הנער משה גדודי פרשיו של המלך יעקב נכנסים אל העיר. ראה הדביונו העבירו אל ארץ אחרת, במקום שם צעדו פרשי דוד המלך. עטורי נצחון. הצטנע הנער בפינתו. התכנס עם עצמו והרהוריו. דהר על כנפי נשרים אל ארץ אבותיו. חששו מהשפעה הכמרים על המלך. החשש לא היה לשוא. סוב נאלצו לשאת על גבם את אות הקלון. נכנע המלך לעצה הכמרים.

תלמידים בספרד נהרו לצרפת ילכוד ביישי־ בותיה. בעלי התוספות הפיצו תורתם למרחקים. בן אחי אמו של משה, יונה נסע ללמוד בעיר איברא שבצרפת. שם למד בישיבתם של גדולי איברא. הדרכים היו בחוזקה סכנה, אך תלמידים מספרד כיתתו רגליהם מעיר לעיר עד שהגיעו למרכזי התורה שבצרפת.

אף הנער משה ביקש לנדוד למרחקים, ללמוד תורה בצרפת. אך דברים רבים עכבוהו. היה מקנא בבן אחי אמו שגלה למקום תורה. אך הבליג ועשה ימים כלילות בלימוד התורה.

ישוב היה בבית המדרש בכל שעות היום, וכיוון שרצה להתייחד עם עצמו, מהלך היה מחוץ לעיר, ביערות ובאפרים יהוגה בתורה וב־ חכמה. לקח עמו ספרים בתורת הסוד ועיין בהם. לימם כך זקוק היה לבדידות. לעתים נלווה אל אביו בטעותיו. מתקרב אל הזקנים שעסקו ב־ תורה, שואב מיום חכמה. ואף מקשיב לשיחתם, שיחת תלמידי חכמים.

משחזר לביתו ממסעו, סיפרה לו על יחס משפחתו אל רבי יצחק בן ראובן אלברגלוני, שהיה אחד מחמשה רבנים גדולים בספרד בימי רבי יצחק אלפסי ז"ל שכלם שמם יצחק. אותו רבי יצחק־סיפרה אמו — היה רב גדול ופייטן.

— לך בעקבותיו, אמרה לו אמו משראתה כיצד מקדיש הוא ימיו להורה.

— גם שירים כתב, אמר הנער משה.

— כן, ר' יצחק בא מברצלונה והלך לארץ דניה, שם היתה קהלה גדולה.

מבצר של תורה ואמונה היתה גירונה.

עמד משה בביתו וקלט סיפורים שנמסרו מדור לדור. נחרתו הדברים במוחו. כל דבר ששמע נשאר בזכרונו.

— בזמן הגירוש בשנת רנ"ב נמלטו מגירונה מאתיים משפחות כדי להציל את דתם. דברים אלה סיפרו זקני העיר. ביקשו לאלצם להמיר את דתם וברחו.

עדיין נחו להם כרים וכסתות שהובאו על ידי המשפחה מדרומה של ספרד, עת ברחו אל הצפון מחמת הכציק. הכרים הנוצרים כבשו מידי המוסלמים את המרכזים בדרום ספרד וכל הארץ היתה שדודה בין המלחמות. משפחת יהודי נמלטה אל הצפון והתיישבה בעיר גירונה היושבת בין הרי הפירנאים וברצלונה שבבכונרתה.

אלו הדברים ששמע מפי אביו ומפי אמו. הרבה מדרי העיר הגיעו אליה באותה תקופה וחידשו בה את הישוב היהודי.

כד פעם היה משה מסתתר בבית כנסת עתיק שנשאר מאותם ימים. מסתגר בו ואינו יוצא אלא לאחר יום. הספסלים והרהיטים נחו בבית הכנסת כאילו זה עתה פסקו בו מלהתפלל. היתה אוזנו של הנער משה קשובה לדברי זקנים, לסיפורי אמו ואביו. היה מצייר לעצמו מהלכים ומאורעות. ראה בדמיונו כיצד קהלת גירונה נודדת על פני שדות, יוצאת באישון לילה על נשיה וטפיה, ובראשה זקני העדה, כדי להמלט מאלה שמבקשים את נפשה. מדי פעם יצא מת־ חומי העיר וצעד בעקבותיהם. מפי זקני העיר ידע להיכן הלכו וכיצד ברחו.

— צועד אני בשביל של גולי גירונה, אמר לעצמו.

זה היה שביל של קדוש השם. משום כך הלך הרבה בשביל הזה.

יצא שמעו של הנער משה כי ידיו רב לו בתורה למרות גילו הצעיר והיו באים אנשי הלכה לדון עמו ולבחון את ידיעותיו. אמרו לו שברי פסוקים והוא השלימם. בחנו אותו בהבנה והוא אמר את שביקשו בבנו לדעת.

קבע לעצמו כלל, לרשום את חידושי תורתו. מחברות־מחברות נתאספו בביתו מחידושי תורתו. הגה בכתיבת ספר, סבור היה כי רעיונותיו בן הראוי שיונצחו בספר. אך חשש מחמת גילו הצעיר. לכן כתב והחביאם בביתו.

באו תלמידי חכמים לגירונה ונועדו עמו בדברי הלכה. יצאו מביתו ופניהם אורה.

— גאון גדל בגירונה. אמרו אנשי העיר.

ועדיין היה צנוע ונחבא אל הכלים. פסע בשביל שייעד לעצמו. לא התנשא, לא הוכיח את כשרונו. מהלך היה עם התלמידים. אך אינו מתערב במחשבותיהם.

— ידודי, ידודי, קראו ילדי הרחוב.

הוא לא ענה להם. עסוק היה עם עצמו. תמיד שקוע בהתשבה. בכל שלמד יותר כן הציקו לו הדברים שלמד. סבור היה כי יש להבינם יותר טוב.

צמחו הימים זה על גבי זה. ביקש משה לצאת וללמוד בישיבות שמחוץ לגירונה. אך בדרכים היו סכנות. שודדים בצו בהם, התנפלו, רצחו ושדדו. ביקשו ההורים להשאירו בביתם. סברו כי מן הראוי שימצא חמימות לעצמו תחת כנפי הבית.

בין גירונה לברצלונה מהלך היה הנער. בא אצל רבו ר' יהודה בר' יקר ללמוד תורה. בדרך זו הלך גם ר' יהודה שהיה בא לגירונה להסתופף עם חבורת המקובלים.

ר' יהודה בר' יקר למד בבית מדרשו של הריצב"א בדמפייר, משם נדד למדינת פרובנס ושאב ממעייני החכמה של ר' יצחק סגי־נהור בנו של הראב"ד. הלך לספרד וקבע ישיבתו שם.

שקוע היה בכתיבת פירוש על הירושלמי ועל סדר התפילות, ולא מנע ידו מלעסוק גם בנסת־ רות.

היה כוחו של רבו בהלכה ובפלפול, בפיוט ובסליחות, בתורת הסוד, עובר אל תלמידו חביבו. ירושה גאוני אשכנז וצרפת.

היו דרכיהם מצטלבות. נפגשו באמצע הדרך, בפאתו של יער, בצלו של עץ.

דברים ששמע ר' יהודה מפי רבו רבי יצחק בן אברהם הצרפתי, העבירם לתלמידו וכן הרבה משמועותיו מאת רבינו תם.

היה הרב מביא פירושים התלמיד מביא פיר־ כות. מחמת זכרונו הנפלא ידע התלמיד הצעיר מדרשים רבים. היו מתווכחים זה עם זה ולעתים הוצרך הרב לבטל פירושיו מחמת מדרשים ש־ הביא כנגדו תלמידו.

היה רבי יהודה בר' יקר אוצר בלום לשני התלמודים. הבבלי והירושלמי.

מהלכים היו הרב והתלמיד הבוקים ושלו־ בים, בדרך שבין גירונה לברצלונה. כל הדרך דברו בדברי תורה.

בהליכותיהם אלה גילה לו רבו כי עומד הוא להוציא פירוש על התפילות ויקרא לו: בעין גנים. כל אותו הזמן שההולכו בדרך, הציצו אל גנים ופרדסים, הלכו בה וזכה וההשתעו בדברי תורה.

והיה רבו מעביר אליו מידיעותיו גם בעניני הבנת התפילה. דברים שאמר לו רבו היו יקרים בעיניו ונכנסו ללבו.

כשבאו לגירונה פנו לבית המדרש ונכנסו אל הקיטון של חבורת המקובלים. נכנסו ולא יצאו אלא כעבור זמן רב. עסקו בתורת הסוד ובדברים שעברו אליהם מפי רבם רבי יצחק סגי־נהור. אחר יצאה כל החבורה אל השדה והיו כמתיחדים בתפילה ובכוונות. הצעיר התלמיד יצא אף הוא עמהם. ליווה את רבו והיה כמדבק בו ובתורתו.

היו בני החבורה מהלכים בקדושה ובטהרה.

— לך בני לביתך. טרם הגיע זמנך להכנס בסודם של גדולים, אמר לו רבו.

— לאו דווקא, ראוי אני בחכמה עצמי ובחי־ שכתי, להכנס בסוד תלמידי חכמים והמקובלים, ענה התלמיד. ידע הרב כי התלמיד מובהר הוא, אלא שחשש שמא גילו צעיר הוא מדי. משום כך מהסס היה אם לספחו אל החבורה הגדולה של תלמידי חכמים והמקובלים. אך כיוון שהראה התלמיד תשוקה גדולה לדעת וללמוד, הניח לו ללכת אחריו בכל דרכו.

היו הימים בגירונה ימים של סוד ושל זוהר. ספגה נפשתו של משה את היציב ואת הזוהר הרך הנותר מראשי האילנות הגבוהים והיה נושא עמו זוהר זה לכל מקום שהלך.

דברים שלמד מרבותיו, נבארו אצלו כסלעי הרים שאין להזיזם.

בא ללמוד אצל רבי נתן בר' מאיר מטרינ־ קטאיי"לש ורכש אצלו תורה הרבה בדרכי הלימוד של מדינת פרובאנס.

ספוג היה מדברי רבו ר' יהודה בר' יקר שתורתו התורה היתה בחותם של בעלי התוספות בצרפת הצפונית ושל חסידי אשכנז.

ביקש לינק משתי שיטות, להכיר, לדעת את מקור השני. להתענג בחידושים. להתחבר עם תלמידי בית מדרש, ללמוד מהם ולהקשיב לשיעורי התורה הניתנים בבית המדרש מפי רבותיהם. רבי מאיר אביו של ר' נתן היה תלמידו של הראב"ד. נתחבב כל כך בבית מדרשו עד שהיה לו לתלמיד חבר, יחיד היה בין תלמידיו בסגולות. הוא הוליד בן כמותו, את הרב ר' נתן, שהעמיד תלמידים הרבה. ביקש הנער משה להתאבק בעפר רגליו וזכה. נתקבל לבית מדרשו והיה לתלמידו. היה ר' נתן הולך בעקבות אביו, ביישב שיטות הלכות של רב אלפס כנגד משיגיו. אינו מתבטל אף מפני גדולים כמנו. במקום שאין דעתו מסכימה עמהם.

שיטות אלה למד משה בר' נחמן מפי רבותיו והיו לו לאבוקות בדרך חייו. ברבות הימים בקש אף הוא בשיטותיהם. ללמד זכות על הרא־ שונים. אולם כאשר נתקל בדבר שאינו מתקבל על הדעת, טפח בעצמו, לפי הגיונו והיו דבריו נאמרים בתקיפות, כיוון שבטוח היה בעצמו כי צדקו דבריו.

היה ר' נתן מורו, תלמידו של רבי יצחק בן אברהם, כשם קיבלו האחר ר' יהודה בר' יקר היה תלמידו. למדו שניהם מפי רבם ושקלו את דבריו.

עמדו ימים של קיץ עד שבא ראש השנה. עיינו בסדר התקיעות, הפלו דברים וחזרו ודרשו בהם. ביקש ר' נתן להאיר לפני תלמידו את דרכיו של רבו ותלמידו וסיפר לו.

בעינה בהתקע בבית מדרשו של הריצב"א שתקע ר' שברים. אמר לו ר' יצחק:

— חזור על כל הסימן והעבירו.

קיים התוקע את דבריו. התלמידים עמדו סביב ושתקו.

לאחר התפילה התאספו סביבו תלמידיו ושאלו אותו.

— מורנו ורבנו, למה צוית לחזור על כל הסימן?

השיב להם. הלכה של הלכה, השיב להם, וחזרו הקשה. לבסוף: הודה כי תלמידיו צדקו.

ביקש ר' נתן ללמוד מוסר השכל ממעשה זה כהוא עצמו היה צעיר בן, שכן הוא עמד בראש התלמידים שערערו על מעשה רבם וטענו כי צפה בהלכה. הבין התלמיד משה בר' נחמן את הסיפור ואת מה שלא סופר. מבקבוקו של הסיפור הוא. בתחילה קיבלו כל מה שציוה הרב, אף שחלקו עליו, רק לאחר מעשה פתחו פיו בבירור הלכה כחוק יראה הכבוד. הודאתו בבדקת תלמידיו. מבשבה, מוזהר הרב להודות לפני תלמידיו כי טעה בדבר הלכה. אין זה מוריד מכבודו.

לכל אורך דרכו זכר משה בר' נחמן את סיפורו של רבו על רבו. נהג כבוד ברבותיו וחיבב את תלמידיו. לימים, מספיים את תקופת לימודיו של רבו ר' נתן. חזר לספרד ולעירו גירונה.

14 כרכי

האנציקלופדיה התלמודית

שהופיעו עד עתה

מכילים למעלה מ־1000 ערכים־ענינים, עד אות ח'ית, בכל שטחי ההלכה: ברכות ותפילות, זרעים ומועד, נשים ונזיקין, שופטים ומשפטים, ארץ ישראל המקדש, טומאה וטהרה, איסור והיתר, תקנות ומנהגים (כרכים ט"ו—ט"ז בהכנה לדפוס).

מחיר כל כרך 38.- ל"י

ניתן להחליף כרך א' הישן במהדורא חדשה ומושלמת — עם 70 עמודים חדשים, במחיר 18.- ל"י. רק אצל:

האנציקלופדיה התלמודית, בית־יגן, ירושלים

מכירה ראשית לאיזור:

חיים ניבלר, רחוב בילו 4, תל־אביב

יצא לאור

ספר „הדרת אפרים"

הדרנים למסכתות הש"ס

חלק שני

להרב כתריאל פישל טכורש

נמצא למכירה בחנויות הספרים

*

כן יש להשיג את הספרים „כתר אפרים" ו„הדרת אפרים" חלק ראשון שנשארו במספר מצומצם

هكذا من الاصل

مكنز من الاهل

20 שנה לביטוח לאומי

ב־1.4.1954 נפתחו לראשונה דלתות המוסד לביטוח לאומי לפני הציבור הרחב עם כניסתו של חוק הביטוח הלאומי לתוקפו. את הולדתו של המוסד ליוו ציפיות גדולות כי הוא הוקם בתקופה קשה למדינה, בתקופת עלייה המונית, קיום מעברות, תקופת צנע במיצרכים, מצב כלכלי וכספי מעורער של המדינה.

המוסד היה לסמל להבטחה לזמנים טובים יותר העתידים לבוא.

במשך 20 השנים גדלו שירותי המוסד גידול מרשים הן מבחינת היקף האוכלוסיה הנהנית מהם והן מבחינת כמות השירותים שהמוסד מעניק לציבור.

משירותי ענפי ביטוח צנועים בשנת 1955 הגענו כיום לשבעה ענפי ביטוח יחד עם קרן השוואה למשרתים במילואים המשלמים למעלה מ־30 סוגי גימלאות בכסף ובשירותים ישירים, לכל בית אב לפחות גימלה אחת בממוצע לשנה.

במשך 20 שנות קיומו תרם המוסד לביטוח לאומי תרומה משמעותית לשיפור רמת החיים של שכבות האוכלוסיה הפגיעות ומנע ירידתם של שכבות נוספות למצב של מצוקה חומרית. בימי חירום של מלחמת יום הכיפורים האחריות נטל על עצמו גם תפקידים חדשים שמעבר לפעולותיו הקבועות בתחום סיוע למשפחות המגוייסים.

ידיעת זכויותיך בביטוח הלאומי תאפשר לך מיצוי מלא של זכויות אלה בשעת הצורך, כי הרי הן קיימות למענך וכל תושבי המדינה.

20 שנות קיום המוסד לביטוח לאומי הינה הזדמנות טובה להעלאת הנושא בפני הציבור הרחב, כדי לעמוד על השגיו בתחום הסוציאלי וכדי לתת את הדעת על מעשים שיש לעשותם למען חיסול המצוקה והנהגת מידה רבה יותר של צדק ושוויון בחברתנו.

אינדיקטורים להתפתחות השרותים

	1955/56	1965/66	1974/75 (אומדן)
א. כללי			
1. מספר המבוטחים	560,000	885,000	1,400,000
2. סך הגימלאות ששולמו — במיליוני ל"י	15	223	2,781
כאחוז מתל"ג	0.7	2.1	5.7
ב. זיקנה ושאירים			
3. מספר מקבלי קיצבה — מספרים מוחלטים	• •	109,365	235,000
כאחוז מכח העבודה האזרחי בגילים 18—64	• •	13.6	23.7
4. סך הגימלאות לזקנים ושאירים — מיליוני ל"י	0.3	94	1008
כאחוז מתל"ג	0.0	0.9	2.1
5. שיעורי הקיצבה לזוג — בלי הס"ס — בל"י	52.00	77.95	290.40
עם הס"ס — בל"י	—	109.10	425.40
בלי הס"ס — כאחוז משכר ממוצע	30.5	15.4	22.7
עם הס"ס — כאחוז משכר ממוצע	—	21.6	33.2
6. אחוז מקבלי הטבה סוציאלית (הס"ס) (אין להם כמעט כל הכנסה של ממש פרט לקיצבות הביטוח הלאומי)	• •	• •	48.4
ג. אימהות וילדים			
7. סך הגימלאות לאימהות וילדים — מיליוני ל"י	4	80	927
כאחוז מתל"ג	0.2	0.8	1.9
8. מספר הילדים במשפחות הזוכות בקיצבה	—	587.500	1,030,000
9. שיעורי הקיצבה למשפחת שכיר יוצא צבא			
עם: 4 ילדים — ל"י לחודש	—	37.5	58.0
8 ילדים — ל"י לחודש	—	92.0	271.0
עם: 4 ילדים — כאחוז מהשכר הממוצע	—	7.4	20.2
8 ילדים — כאחוז מהשכר הממוצע	—	18.2	52.4
10. מספר יולדות הזוכות לאישפוז ומענק לידה	44,500	60.550	95,000
11. מספר יולדות המקבלות גם דמי חופשת לידה —			
מספרים מוחלטים	8,735	17,225	33,000
כאחוז מכלל היולדות	19.6	28.4	34.7
12. מספר הזוכות בדמי מזונות	—	—	2,000
ד. נפגעי תאונות ונכים			
13. מספר נפגעי עבודה — מספרים מוחלטים	29,192	68,850	99,000
שיעור ל־1,000 עובדים	71.9	78.3	83.2
14. מספר מקבלי קיצבות נכות ותלויים	• •	3,590	7,600
15. נכים ותלויים נפגעי פעולות ספר ואיבה	—	• •	520
16. נכים — לפי חוק נכות כללי	—	—	13,000
ה. גביה			
17. סה"כ הגביה — במיליוני ל"י	42.5	272.7	2,600.0
לענפי ביטוח לאומי — במיליוני ל"י	37.4	260.3	1,786.0
לקרן השוואה היטל ההתגוננות — במיליוני ל"י	5.1	12.4	414.0
למס מקביל — במיליוני ל"י	—	—	400.0
כאחוז מתל"ג	2.0	2.6	5.3

מה מראה הטבלא?

המוסד לביטוח לאומי משלם יותר כסף לציבור משהוא גובה ממנו.
לפי התקציב לשנת 1974/75 (אמדן) ישלם המוסד קרוב ל־2.8 מיליארד לירות לתושבי המדינה.

סכום זה כולל גימלאות על פי חוק הביטוח הלאומי ותשלומים נוספים לפי הסדרים אחרים. המוסד יגבה 2.6 מיליארד לירות הכוללים גם מס מקביל עבור קופות חולים והיטל בטחון. לצורך גימלאותיו יגבה המוסד רק 2.2 מיליארד לירות. המוסד לביטוח לאומי יחלק, לפיכך, על פי קריטריונים סוציאליים, 5.7% מהתוצר הלאומי הגלמי ויגבה 5.1% למטרותיו.

קשישים ואלמנות יקבלו השנה מיליארד לירות מהמוסד.
במשך 9 השנים האחרונות גדל ערך הקיצבה ב־50%.
במשך 10 שנים הוכפל מספר מקבלי הקיצבה.

מאז 1965 גדל אחוז הפנסיונרים על הביטוח הלאומי מ־13.6% ל־23.7% מכוח העבודה!

ילדים

מעל מליון ילדים מקבלים תשלומים מהביטוח הלאומי בסכום כולל של 927 מליון ל"י

עבור כל ילד בממוצע קרוב ל־900 לירות לשנה.

משפחת שכיר — 4 ילדים מקבלת תשלום של 20% מהשכר הממוצע; 6 ילדים — 30%, 8 ילדים — 52%.

תאונות עבודה

המוסד מפצה כ־100,000 נפגעי עבודה לשנה, על כל 1,000 עובדים נפגעים כ־83 לשנה.

נכים

כ־13,000 „נכים חדשים" יקבלו השנה גימלאות מהביטוח הלאומי.

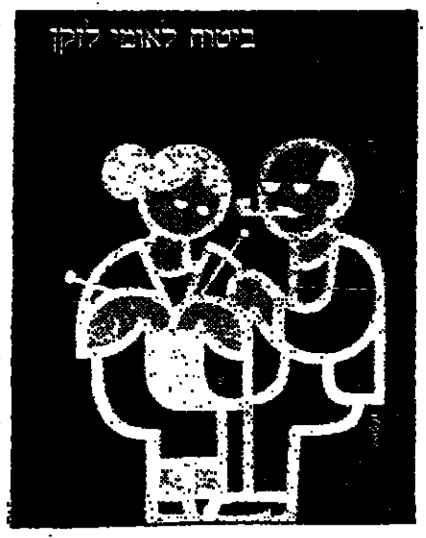

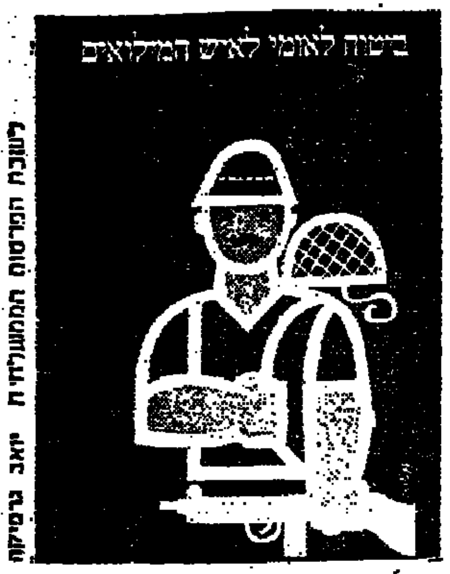

ביטוח נכות

א. ב־1.4.74 נכנס לתוקפו ביטוח נכות.

ב. בביטוח נכות מבוטחים: תושב ישראל שטרם הגיע לגיל 65, ותושבת ישראל שטרם הגיעה לגיל 60 (בשלב מאוחר יותר יכללו גם עקרות־בית).

ג. בשנה הראשונה להפעלת החוק יהיו זכאים לגימלאות „נכים חדשים" בלבד, היינו:
1. מבוטחים שאיבדו לפחות 50% מכושרם להשתכר אחרי 1.4.70, כתוצאה מליקוי גופני, שכלי או נפשי הנובע ממחלה או תאונה.
2. מי שהגיעו לגיל 18 אחרי 1.4.70 כשהם כבר נכים, כתוצאה ממום מלידה או ממחלה או תאונה שאירעה להם לפני הגיעם לגיל 18, ועתה הם בני 19 לפחות.

„נכים קודמים" — מי שנעשו נכים לפני 1.4.70 — יהיו זכאים לגימלאות רק החל ב־1.4.75 ובהדרגה עד 1.4.76.

ד. בשלב הראשון יוענקו לנכים שימצאו זכאים — קיצבה חודשית ושיקום מקצועי.

ה. נכים המקבלים עזרה כלכלית קבועה מלשכות הסעד בגלל נכות שקרתה להם אחרי 1.4.70 — יוכלו לפנות החל בחודש מאי ללשכות הסעד ולמלא שם לגוחיותם טפסי תביעה לגימלאות המוסד לביטוח לאומי. עובדי לשכות הסעד יסייעו לאותם נכים במילוי טפסי התביעה ובהכנת המסמכים הדרושים.

ו. הזכות לקיצבה חודשית לגבי „נכה חדש" שהיה נכה לפני 1.4.74, תעמוד לו למפרע גם אם יגיש תביעה בעוד מספר חדשים.

את התביעות יש להגיש על גבי טופס מיוחד אותו ניתן להשיג בכל סניפי המוסד לביטוח לאומי. על תושבי יפו לפנות לסניף תל־אביב ברחוב אבן גבירול 62.
לטופס התביעה יהיה צורך לצרף מסמכים רפואיים ותעסוקתיים המעידים על כך שההכנסה מעבודה או ממשלח־יד צומצמה **לפני יותר מ־90 יום** ב־50% לפחות, עקב הנכות.

בחודש אפריל נכנס לתוקפו חוק ביטוח נכות בביטוח הלאומי

עיקרי ביטוח נכות

תחולה

לגבי „נכים חדשים" ב־1 באפריל 1974.
לגבי „נכים קודמים" יחל בהפעלתו בהדרגה מ־1 באפריל 1975 עד 1 באפריל 1976

הבחנה בין „נכה חדש" ל„נכה קודם"

„נכה חדש" — מי שהיה לנכה ביום 1 באפריל 1970 או לאחריו, או מי שהגיע לגיל 18 ביום 1 באפריל 1970 או לאחריו כשהוא נכה.
„נכה קודם" — מי שהיה לנכה לפני יום 1 באפריל 1970, והתקיימו בו בתאריך זה תנאי זכאות שיפורסמו במועד מאוחר יותר.

מיהו נכה

„נכה" — מבוטח שכתוצאה מליקוי גופני, שכלי או נפשי הנובע ממחלה, תאונה או מום מלידה, אין לו הכושר להשתכר כדי מחייתו, או שכשרו להשתכר מעבודה או ממשלח־יד צומצם עקב הליקוי ב־50% או יותר.

סוגי הגימלאות שמעניק החוק

נכה זכאי לגימלאות אלו:
— קיצבה חודשית;
— שיקום מקצועי;
— שירותים מיוחדים (יינתנו במועד מאוחר יותר).

קיצבה חודשית

„נכה חדש" זכאי לקיצבה חודשית לאחר שנקבעה לו דרגת נכות שאינה פחותה מ־50%, ונתמלאו בו אלה:
1. הוא נעשה נכה בהיותו תושב מדינת ישראל.
2. הוא היה מבוטח במשך 12 החודשים האחרונים שקדמו לתאריך שבו נעשה נכה, או במשך 24 חודשים מתוך 60 החודשים שקדמו לתאריך שבו נעשה נכה.

שיעור הקיצבה החודשית

שיעור הקיצבה המלאה ליחיד יהיה 20% מהשכר הממוצע.
היו לנכה תלויים — השולם לו בעדם, בנוסף לקיצבת יחיד מלאה, תוספת תלויים כדלהלן:
- בעד תלוי אחד — 10% מהשכר הממוצע.
- בעד כל אחד מיתר התלויים — 8% מהשכר הממוצע.
„תלויים" של נכה, לענין סעיף זה —
- הורה שכל פרנסתו היתה עליו ערב היותו נכה.
- בן זוג שהכנסתו אינה עולה על 7,700 * ל"י לשנה.
- שלושת ילדיו הבכירים.

* סכום זה בתוקף מ־1.4.74 והוא עשוי להשתנות.

„קיצבה מלאה" — נכה שנקבעה לו דרגת נכות של 75% לפחות זכאי לקיצבה מלאה.
„קיצבה חלקית" — נכה חדש שנקבעה לו דרגת נכות שאינה פחותה מ־50% ואינה עולה על 74%, זכאי לקיצבה חודשית חלקית בעדו ובעד התלויים בו בסכום שיחסו לקיצבה הוא כיחס שבין אחוז דרגת נכותו לבין מאה.

תהליך הקביעה

ועדת נכות תקבע את דרגת הנכות.
תנאי לקביעת דרגת נכות הוא שהנכות הרפואית לגבי נכה חדש היא 35% לפחות.
הערה: רשימה זו אינה כוללת פירוט מלא של הוראות החוק.

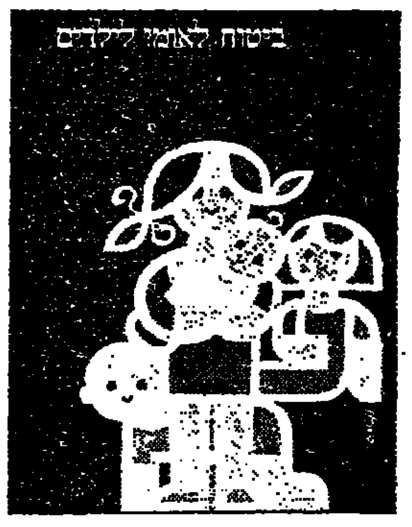

לשכת הפרסום המשמעותית יואב גרפיקה